

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

קובץ מראי מקומות

עומקא דדינא

<u>ה</u>לכות נהנה ויורד

THE LAWS OF DERIVED AND UNSOLICITED BENEFITS

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

Rav Dovid Grossman Rosh Bais HaVaad

Rabbi Chaim Belsky Head of Yorucha Development Rav Baruch Fried
Dayan and Yorucha Project Editor

Rav Ariel Ovadia Dayan and Editor

Rabbi Yaakov Tescher Director of Torah Projects

1.888.485.VAAD(8223) | © 732.232.1412 WWW.BAISHAVAAD.ORG/YORUCHA YORUCHA@BAISHAVAAD.ORG

> BAIS HAVAAD HALACHA CENTER 105 RIVER AVENUE, SUITE #301 LAKEWOOD, NJ 08701 501C3 TAX EIN# 26-3711474

BAIS HAVAAD DIVISIONS

Bais Din & Dispute Resolution

Zichron Gershon Kollel for Dayanus

Halacha Center

Kehilla & Bais Din Primacy Initiative

Halachic Awareness & Education

תוכן הענינים

חלה א' - והוה מוכחי חרירו

	וולא א - נוונוו מנכסי ווביוו	
8 .	• חיוב נהנה	
15	• דין משתרשי	
19	• כופין על מדת סדום	
21	• זה נהנה וזה לא חסר	
	חלק ב' - פרטי דיני זה נהנה וזה לא חסר	
32	• חסר כל שהוא	
38	• ניחא ליה בהוצאה	
44	• ליהנות לכתחילה	
48	• דין נהנה בזכיות יוצרים	
	חלק ג' - יורד לנכסי חבירו	
58	חלק ג' - יורד לנכסי חבירו • הנוטע שדה חבירו	
	·	
63	• הנוטע שדה חבירו	
63 67	• הנוטע שדה חבירו • גדר עשויה ליטע.	
63 67	• הנוטע שדה חבירו • גדר עשויה ליטע • מבריח ארי	
63 67	• הנוטע שדה חבירו • גדר עשויה ליטע • מבריח ארי	
63 67 69	• הנוטע שדה חבירו • גדר עשויה ליטע • מבריח ארי	
63 67 69 78	• הנוטע שדה חבירו • גדר עשויה ליטע • מבריח ארי • מחאה קודם שירד חלק ד' - הגדרות בדין יורד לנכסי חבירו	
63 67 69 78 85	• הנוטע שדה חבירו • גדר עשויה ליטע • מבריח ארי. • מחאה קודם שירד חלק ד' - הגדרות בדין יורד לנכסי חבירו • טול עציך ואבניך.	

YORUCHA FOUNDERS:

LOWINGER FAMILY

ר' מאיר משה בן בן ציון הלוי ז"ל • מינקא בת משה שמואל י. . . . ע"ה • ר' דוד בן ברוך בענדיט ז"ל • גאלדא בת משה דוד ע"ה • ר' יונה בן יצחק ז"ל • מרים בת חיים ע"ה

In memory of

HARAV YOSEF GROSSMAN ZT"L לע"נ הרב יוסף ישראל ב"ר משה גרוסמן זצ"ל

ARYEH WEISS & FAMILY

לז"נ MR. HOWARD ZUCKERMAN Z"L ר' צבי יעקב בן פסח יהודה ז"ל By his wife Mrs. Rosalyn Zuckerman

לע"נ ר' אברהם נחמן ב"ר זאב וולפסון זצ"ל

BARRY LEBOVITS & FAMILY

YORUCHA CORPORATE SPONSORS:

MAAREH MEKOMOS BOOKLETS & DEDICATIONS

DINA DMAICHUSA & MINHAG BMAMMON

Dedication available

MISHPITEI HAMAMMON & HILCHOS GEZEL

Dedication available

GF7FL AKUM & **GENEIVAS DA'AS**

Dedication available

HALACHOS OF EMPLOYMENT

לע"נ ר' שלמה בן ר' אביגדור משה ז"ל | האשה מלכה בת ר' משה ע"ה | ר' יצחק יעקב בן ר' אליהו ז"ל | האשה רבקה בת ר' גבריאל חיים ע"ה

Dedicated by Mr. & Mrs. Avigdor Fried

HALACHIC DEALS & DOCUMENTS

Dedication available

BUSINESS & EMPLOYMENT ON CHOL HAMOED

Dedication available

CORPORATE CHAMETZ

Dedication available

Distribution sponsored by Reb Shimshon Bienstock & Family

PARTNERSHIPS & CORPORATIONS

Dedication available

Distribution sponsored by Mr. & Mrs. Meir Futersak לזכות רפואה שלמה לכל חולי ישראל

INFRINGEMENT & COMPETITION

Dedicated in memory of Ray Yehuda Kelemer 5"vi

Led by R' David Felt,

COMMITMENTS & KINYANIM

Dedicated

לזכר ולע"נ ר' אברהם דוב ב"ר יצחק מנחם הכהן ווענגראוו ז"ל ופטר י"ב סיוו חשמ"ז ח.ו.צ.ב.ה. הווצח ע"י משפחחו

ONAAH & MEKACH TAOS

Sponsored by Frankel Rubin Klein, Attorneys at Law Mayer S. Klein, Managing Partner

TZFDAKAH & MA'ASFR I

Dedicated by the Yorucha Chabura at Khal Zichron Moshe Dov - Far Rockaway, NY

TZEDAKAH & MA'ASER II

Dedicated by the Yorucha Chabura at

ZICHRON יל כולל SHNEUR שניאור

הרב מיכאל איללעס שליט"א

LOANS, GUARANTORS, & BANKRUPTCY

Dedicated by the Yorucha Chabura at Lido Beach, NY in honor of their Rosh Chaburah, Rabbi Yakov Lowinger

RIBBIS FUNDAMENTALS

This volume has been sponsored by

STEINMETZ | LLC לע"נ ר' אברהם ברוך בן יעקב יצחק ז"ל ולע"נ פריידא נעכא בת ר' מאיר הערץ ע"ה

RIBBIS IN COMMERCE

לע"נ ר' שלמה בן ר' אביגדור משה ז"ל י. אליהו ז"ל בן ר' יצחק יעקב בן ר' אליהו ז"ל האשה מלכה בת ר' משה ע"ה | ר' יצחק יעקב בן ר' אליהו ז"ל האשה רבקה בת ר' גבריאל חיים ע"ה

Dedicated by Mr. and Mrs. Avigdor Fried

PROFESSIONAL ADVICE AND MAIPRACTICE

Dedication available

BROKERAGE AND LASHON HARAH IN BUSINESS

Sponsored by Mordechai & Chaya Klein

YICHUD AND **GENDER-RELATED ISSUES**

Dedication available

AVODAH ZARAH AND ISSUREI HANA'AH

Dedication available

THE BAIS DIN PROCESS

ר' שמואל ברוך הייט ומשפחתו עמו"ש

Far Rockaway, NY

PESHARA & ARKAOS

THE SPRINGS ARKANSAS

AGENCY AND POWER OF

Dedication available

SHABBOS & COMMERCE

Dedication available

HALACHOS OF SHOMRIM

Dedication available

ATTORNEY

THE LAWS OF TORTS

Dedicated by Dr. and Mrs. Aharon Lancz

HALACHOS OF SHECHEINIM

Dedication available

THE LAWS OF DURESS

Dedication available

RETURNING LOST OBJECTS

Dedication available

HALACHOS OF INHERITANCE

לע"נ שלמה בן אלכסנדר צבי ז"ל | בתי' רחל בת ישראל יצחק ע"ה חיים דב בן ישראל יעקב ז"ל | פייגא בת יקותיאל יהודה ע"ה

Dedicated by Alex & Susan Edelman North Woodmere, New York

LANDLORD-TENANT ISSUES

Dedication available

CHILDREN IN COMMERCE

Dedication available

THE LAWS OF DERIVED AND UNSOLICITED BENEFIT

Dedication available

Sugya Introduction

Concepts that will be discussed in this topic

The topic of *Nehene* and *Yored* deals with irregularities in the supply of goods and services. In a proper transaction, both parties give their consent to the exchange prior to its taking place. Thus, a transfer of goods becomes a "mekach", and a transfer of services becomes a "sechirus". What happens when there is no meeting of minds prior to the transaction? For example, if a person moves into an empty apartment without the owner's knowledge: is he required to pay rent? Conversely, if a contractor develops a property and the owner is unaware, must the owner pay for the service?

NEHENE: MAKING USE OF PROPERTY

The concept of *Nehene* generally means that one must pay for making use ("taking the usage") of another's property. One can only be considered to have "taken" such usage if he, or his animal, unilaterally used someone else's property and the owner incurred some form of loss due to his usage. If the usage was not unilaterally taken, such as when it happened of its own accord or the owner knowingly provided the usage, the concept of *nehene* would not apply.

Additionally, if there is no loss at all to the owner, even if the person gained from his use, there is no obligation to pay for the usage. This is known as zeh nehene, v'zeh lo chaser. The reason for this may be based on the idea of kofin al midas Sodom, one may not act in the ways of the Sodomites, which includes demanding payment for things that involve no cost or loss to the provider. According to some Rishonim, the opposite is true as well: if the user gained nothing from the usage (zeh lo nehene, v'zeh chaser), he cannot be classified as having made proper use of the property and is therefore exempt even if he caused the owner an indirect loss.

Generally, *nehene* will not apply to movable goods, because when one helps himself to another's movable property, he becomes a *gazlan* and the items [to some extent] now belong to him. Thus, any subsequent usage is considered to be his own. If an animal helps itself to movable goods and ruins them, it is rendered an act of *mazik*. Therefore, *nehene* would only apply in the absence of these technicalities, as will be explained.

MISHTARSHEI: SUBSTANTIVE VALUE-ADD

A related but different concept is that of *mishtarshei*. If one person's loss or expense directly causes another person to receive a substantive gain, the receiver must return that value to its owner, so long as it was not clearly intended to be a gift. For example, if the government taxed one person's property on behalf of another, he may reclaim that value from the one who should have been taxed. The obligation of *mishtarshei* applies even where the value was added without any involvement of the beneficiary.

YORED: UNSOLICITED SERVICES

This brings us to the doctrine of *Yored*. *Yored* refers to a worker who provides a service without being hired to do so. If he did so with the intent of getting paid for his labor i.e. not as a volunteer, he is entitled at a minimum to the *mishtarshei* amount he invested. This is assessed by calculating his expenses [including basic labor] and the general value added, with the worker receiving the lesser of the two.

In the event the service provided was the kind that the recipient would have hired someone to do in any case, e.g. cultivating vines in a vineyard, the worker is entitled to the fair value of the service he provided. Although he wasn't asked to do it, the owner presumably would have agreed to hire him, and it is therefore viewed as if he had.

An exception would be if the recipient claims that the value-add is worthless to him, and he'd like the worker to undo the job that was done. In most cases, he can make that demand and would be exempt from paying anything. Another exception is if the service was provided without the intent of receiving payment i.e. if the service was done for the personal benefit of the laborer or others. In that case, even if the recipient received a substantive benefit, he will often be exempt due to *zeh nehene v'zeh lo chaser*, his benefit has not caused the provider any additional loss.

QUESTIONS ON Neheneh & Yored

Below are some practical scenarios that will apply to the material

- Through an IRS error, my partner's personal taxes got billed to our joint venture, which meant that I had to pay half. He claims that it's my mazal that caused me a loss, and he didn't actually "get" anything so he shouldn't have to reimburse me. Is that true?
- contractor put in outside lighting because he thought it would look good at night. The owner claims he has no use for it and refuses to pay an extra penny. Later it becomes obvious that he is using those lights. Can the contractor demand payment?

Without being asked, a

- You hired someone to paint your office, but he made a mistake and it's not the exact color you wanted. You'd like to just redo the job and paint right over it, but if you have to pay him then you'll just stick with it. Do you have to pay?
- Can you use someone else's wireless internet connection without permission? Does it matter what you use it for or what time of day?

Join BHD and receive a 3-5 minute video post derived from the current Yorucha topic.

JOIN "BUSINESS HALACHA DAILY" TODAY!

חלק א' נהנה מנכסי חבירו

תוכן הענינים

•	חיוב נהנה	8
•	דין משתרשי	15
•	כופין על מדת סדום	19
	זה נהנה וזה לע חתר	21

For the Halacha Shiur on Derived Benefits, see pages 28-29

לפני יאוש רב אדא בר אהבה מתני להא

חמא. משום טעמא דקרא מתני לה

כרבא ל"א איפכא גרסינן מאן דמתני לה אמתני' כ"ש אברייתא דמתניתיו

יורש כרשות לוקח ומאן דמתני לה

אברייתא אבל אמתניתין רמי בר

חמא בשאכלום מחני לה כרבא

חייבים. ורמי צר חמא מוקי לה

לפני יחוש: קשנים פמורים. דלחו

חשבונות. ושמא אבינו מישב לך

דמיס: משום דאין יודעים פמורים.

בתמיה הואיל ויודעים שבגזילה באה

לשלם והא אנן תנן לעיל (דף פז.)

והם שתבלו בחתרים פטורים והכח

כיון דאכלום מאן כפי להו לשלומי:

הניה דפניהם. ועדיין לא אכלום אפילו קטנים חייצים כיון דגזילה

קיימת ברשותה דמרה הוא ורבנן הוא

דפליגי עליה דסומכוס ולא תקשי

אברייתא דלעיל דאמר גדולים חייבין

קטנים פטורים: אין חייבין באונסיה.

דלא קבילו עלייהו נטירותא: בזוד.

כל זווא חשבינא בארבע דנקי וכן כל

היכא דתני בזול בפרק מי שמת

(ב"ב דף קמו:) והיינו שני שלישי דמים

וכולהו דמים לא נשלמו דאי הוו

ידעי דבעו שלומי לא הוו אכלי בשרא

דמתני (ד) להא. הנית להן אפיהן

אחריות נכסים חייביו: ארישא. דהאמר

מתה אין חייבין באונסיה ואם הניח

להן אביהן קרקעות חייבין לשלם

דחשתעבוד נכסים מחיים דחבוהון

שאכלוה אחרי מות אביהן פטורין דלית ליה דרב חסדא: מאן דמתני

מסורת הש"ם עם הוספות

ל) כית סג לעיל לד: "לפני יאוש. דשינוי רשות בלא יאוש לא קני וכי אין גזילה קייתת אנץ"ם שהן יודעין שהם של רבית בר. וא"ת והיכי מדקדק מינה דכרשות לוקח דמי דאפילו לאו כרשות לוקח דמי שהבנה החדי נות חביק נשתין דינית כים דוב מתחים ון ליכם טעמח ה"ש דפטורין כיון דמדעת נקן לו ליתנהו גביה בחורת גדלה אלא אחרינא למפטריה אלא האי כל כמה דלא מחסרת לה למחניתין בחורת הלואה "א ולכך אין חייבין להחזיר דמלוה על פה אינו גובה מן

קמנים והא אמר קשנים פשורי. ל"ג דהא לאו קושיא היא דההיא דלעיל כסומכוס והך כרבנן כדפירש בקונטרס אלא ה"ג בכל אין חייבין החחיר. הספרים ואכילת קטן מידי מששא אשר גול והני לא גוול מידי הספרים ואכילת קטן מידי מששא אית ביה לא יהא אלא מזיק ותנן ¹⁰ חש"ו פגיעתן רעה כו' וה"נ ה"מ למפרך מאכילת גדולים אמאי חייבין כי אכלו לרב חסדא לאחר יאוש ולרמי בר חמא לפני יאוש אע"ג דכי גזילה קיימת חייבין כי אכלו פטורים כדפ"ל אלא פריך טפי להדיא אקטנים וליכא לאוקמי כגון שהניח להן אביהן

> מקבלין עדות אלא בפני בעל דין דהא לא פטורים מהאי טעמא אלא לסומכוס ולא לרבנן:

אחריות נכסים ולהכי א"ש הא

דגדולים חייבין לשלם אבל קטנים

קשה דמ"מ יש לפטור מטעם דחין

דרמי בר חמא אהא 🌣 הניח להן אביהן מעות של רבית אע״פ שיודעין שהן של רבית אין חייבין להחזיר אמר רמי בר חמא זאת אומרת רשות יורש כרשות לוקח דמי רבא אמר לעולם אימא לך רשות יורש לאו כרשות לוקח דמי ושאני הכא דאמר קרא ™אל תקח מאתו נשך ותרבית אהדר ליה כי היכי דנחי בהדך לדידיה קא מזהר ליה רחמנא לבריה לא מזהר ליה רחמנא (6) מאן דמתני לה אברייתא כ"ש אמתניתין מאן דמתני לה אמתניתין אבל אברייתא רמי בר חמא כרבא מתני לה ת״ר הגחל ומאכיל את בניו פמורין מלשלם הניח לפניהם גדולים חייבין לשלם קמנים פמורין מלשלם ואם אמרו גדולים אין אנו יודעין חשבונות שחשב אבינו עמך פטורין משום דאמרי אין אנו יודעין פמורים אמר רבא הכי קאמר בגדולים שאמרו יודעים אנו חשבונות שחשב אבינו עמך ולא פש לך גביה ולא מידי פמורין תניא אידך הגוזל ומאכיל (כ) בניו פמורין מלשלם הניח לפניהם ואכלום יביו גדולים בין קשנים חייבין קשנים מי מיחייבי לא יהא אלא דאזיק אזוקי א״ר פפא הכי קאמר הניח לפניהם ועדיין לא אכלום בין גדולים בין קטנים חייבין ° אמר רבא "הניח

להם אכיהם •פרה שאולה משתמשין בה

כל ימי שאלתה ימתה אין חייבין באונסיהי יכסבורים של אביהם היא ומבחוה ואכלוה משלמין ? דמי בשר בזול? הניח להם אביהם אחריות נכסים חייבין לשלם איכא דמתני לה ארישא ואיכא דמתני לה האסיפא מאן דמתני לה ארישא כל שכן אסיפא ופליגא דרב פפא מאן דמתני לה אסיפא אבל ארישא לא והיינו דרב פפא דא״ר פפא ימהיתה פרה גנובה לו ומבחה בשבת חייב שכבר חייב מגניבה קודם שיבא לידי איסור שבת 'היתה פרה שאולה לו ומבחה בשבת פמור שאיסור שבת ואיסור גניבה באין כאחד ת״ר י והשיב את הגזילה אשר גזל י מה ת"ל אשר גזל יחזיר כעין שגזל מכאן אמרו הגוזל ומאכיל את בניו פמורין מלשלם הניח לפניהם בין גדולים בין קטנים חייבין משום סומכום אמרו גדולים חייבין קטנים פטורין בר חמוה דרבי ירמיה מרק גלי באפיה דרבי ירמיה אתא לקמיה דרבי אבין אמר^{ק כ}שלו הוא תובע א"ל והא מייתינא סהדי דאחזקי ביה בחיי דאבוה ⁷א"ל® וכי מקבלין עדים

דקסבר רבא חיוב אונסים משעת שלא שאלה מוטל על השואל ופליגא דרב פפא דאמר לקמן לא רמי חיוב אונסים אשואל עד שעה שחיאנס: ואיבא דמתני דה אסיפא. טבחוה ואכלוה משלמים דמי בשר בוול ואם הנים להן אביהן קרקע משלמין פרעון שלם דהוו אינהו במקום אביהון והואיל והן אכלוה משלמין: אבי ארישא. דמתה כדרכה לא דלא אחריט אשמעשד כססים דלא רמי חיוב אוסקי על השואל עד שעח אוסקי והכא כי אחניסא ליחיה לשואל והני לא קשל עלייהו מידי: והיינו דרב פפא דאשר היתה פרה גנובה דו. כלימר גנב פרה מערב שבת וטבת בשבת חייב אף בתשלומין"י ארבעה וממשה שהרי נמחייב בקרן קדרם שיפו איים איים והחוד מבור ובברות המשום שהיה שהריב בקרן קדרם שיפו אדי משום משום המשום משום משום שהיה שהודה די ומבחה מיים המשום במשום משום במשום במשום במשום במשום משום במשום במשו דגוליה ואיפור שפת וגניפה באין כאחד ונפטר מן הקרן משום דקם ליה בדרבה מיניה וקנסא ליכא דהא אין כפל ואא ארכעה וחמשה אלא בנגב עצמו שגגב מבית בעלים או בשומר חנם הבא לפטור עצמו בטענת גניבה ^{שאין} אבל שאל וושא שכר ושוכר שאין יכולין להסטר בטענת גגב אין בהן כפל כדאמר בכמה דוכתי? לא אם אמרת בשומר חנם שכן משלם משלומי כפל חאמר בש״ש כו׳: שאם אין גניבה אין טביחה ואין מכירה לא גרסיט ליה ואט שמעיט כאן ובכחובות וכן ח פירש לנו רבינו שאם אין גניבה אחר שפטור מן הקרן משום דקם ליה בדרבה מיניה אין טביחה קנס נמי לא משלם ואף על גב דחידוש הוא ואין מיחה פוטרתו הכא דליכא קרן פטור דחשלומי ארבעה וחמשה אמר רחמנא ולא חשלומי ג' ודים וכי מדלית מהכא קרנא הוו להו ג' ללאן וד' לבקר ולא היה לי לב להבין את מושל ⁶ שטעם זה אין לריך לכאן שהרי אין קנס בשואל העובח ואפילו אמריון כרכ פפא דעד השתא קס ברשותא דמרה אפילו הכי גולן נעשה עליה ולא גנב שאין דין גנב אלא בעוען טענת גנב והוה שומר חגם וכי גרסיון ליה בכתושת גרסיון ליה ובמלחא דרבא" דאמר החם גנד וטבח בשבת פטור שאם אין גינים כו' דהחם בגנד עומו קאי וליכא למיפטריה מקוסא אלא משום האי טעמא אבל בדרב פפא ליכא למגרסא לא החם ולא הכא ואיידי דמילמא דרב פפא איממר החם גדי מלחא דרבא איגרסא נמי אגב שטפא בדרב פפא וחשובות רב האי גאון מסייעא לי: בעין שגוא. כלומר אם גזילה קיימת יחזיר אבל אין גדלה קיימת פטור ובדידיה ליכא לאוקמה אלא בבניו: בר חמוה דרבי ירמיה. קטן הוה: פרק גדי. דלת פתוחה בבית אביו סגר ולא הנים ליכנס לפי שהיה רוצה רבי ירמיה להחזיק בה: דאחזקי בה בחיי דאבוה. והיה טוען שאביו מכרה לו או נמנה לו:

תוס׳ כתובות פא. ד״ה ולימא וב״מ צו: ד״ה אלא, 7) [לעיל כ. נ״מ משמע דגזילה קיימת: מאן דמתני דה אמתניתין אבל אברייתא רמי בר מכ: כ"ל קמו:], ל) עיין תוס' קדושין נה. סוד"ה תוסי קדושין נה. סוד"ה אין, ו) כחוטום לד: 1) [לענל פו. וש"ל], D) עיין תוסי ערכין כב: ד"ה א"ר אשי ולעיל לט. איכא לאוקמא בשאכלום אבל ברייתא ירחנן, טן לעיל סג:, י) לעיל נז:, כ) לעיל עה:, () ע״פ קתני שיודעין שהן של רבית אלמא דקיימי בעין וקתני פטורים דרשות שלי כג א. מ) לעיל פז

הנהות הכ"ח

(מ) גמי לא מוסר ליה (ג) וראשון שמעתיו ועיקר: גדודים מחני לה) חא"מ ונ"ב מאן דמחני בני דינא נינהו ואע"פ דגזילה קיימת אמתניתין כ"ס אברייתא ומאן דמחני מיהו מחסרא גוביינא וסומכוס הוא דפטר קטנים לקמן: ואין אנו יודעין מתני וכו׳ כרצה (ורחשון שמעתי ועיקר) חל"מ ונ"ב ס"ל ראשון שמעתי ואחרון עיקר: (ד) ד"ה ליכל דמחני לידו דברים ושמא הוא וברי עדיף: לא יהא אלא דאויק אזוקי. נכנס לחלר דנגול והזיקו מי מחייבי קטנים

גליון חש"ם

יפי שאלתה. עיין שיטה מקובלת בנ"מ דף קט ע"ל ד"ה לר"י עד קט ע"א ד"ה אר"י עד האידנא בשם הרשב"א

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוכ' ד"ה אנ"פ וכו' ולכך אין חייבין להחזור דמלוה על פה. עיין שער המלך פי"ע מהלכות מלוה ולוה והעור יחזירו כמות שהוא: איבא סלכה ה' ד"ה וראיתי:

> א) אַל תַּקַּח מֵאָתוּ נְשֶׁרְּ וְתַרְבִּית וְיָרֵאתָ מַאַלהָיף וְהֵוּ אָּחִיף עַטֶּך: [ויקרא כה, לו] ב) וְהָיָה כִּי יָחֲטָא וְאָשֵׁם וְהַשִּׁיב אֶת הגולה אשר גול או את אָת הַפַּקְדוֹן אֲשֶׁר הַפָּקָד אָתוֹ אוֹ אַת

הגהות וציונים

ברא"ש הגירסא אמר יה: ג] צ"ל ברי ושמא (רבש תמר, באה"מ): 7] צ"ל בתשלומי

Orphans who slaughtered and ate a cow they believed to be their father's, must pay the true owners two-thirds of the value of the meat they ate. They do not have to pay the full value because they may claim that they would not have chosen to eat meat had they known they'd have to pay for it.

נהנה מנכסי חבירו חיוב נהנה

בבא קמא דף קיב.

יתומים ששחטו ואכלו פרה שחשבו שהיתה של אביהם, חייבים לשלם להבעלים שני שלישי דמי הבשר, אבל לא את כל הדמים, שיכולים לומר שאילו ידעו שיצטרכו לשלם לא היו אוכלים בשר.

עין משפמ נר מצוה

ז א מיי' פ"ד מהלכות מלוה ולוה הלכה ד סמג

ליקוטי רש"י

לקנינהו בשינוי רשות וקסבר רשוח יורש כרשוח לוקם דמי [לעיל צר:]. כל ימי שאלתה. כל ימי דהמוסענד נכסים דהמוסון מחיים משעת שהלה. כל שכן אסיפא. כשעצחוה והללוה. ופדיגא דרב ישעמוה ואכלוה. ופדיגא דרב פפא. דאמר לעיל ההיא שעתא דמטו לה אוכקין הוא דאמי חיובא עליה ולא משעת שאו-דמתני לה אמישא.
היכל דטנמוה לס הנים
להן לביהן לחריות נכסים
משלמין חשלומי מעליל
ולל מול דחיבעי להו
למידק. אבל ארישא ונה מונ דחיבעי נהו למידק. אבל ארישא לא. אם מחה לא מיחייבי לשלומי ולא אמרינן אישחעבוד נכסי דאבוהון משעת שאלה. והייבו משמעם שלוט. והיינו במשמעם שלוט. והיינו במשת שלוט. והיינו במשת שלוט. והיינו במשת שלוט. והיינו במשת שלוט לו תוכן השלון לו תוכן הליקו שלוטן לו לו תוכן הליקו במשת שבור. במשת שבור במשת שבור. משנה של במול ליקום למון המינו במינו של במול ליקום למון המינו במינו של או במינו במינו של המינו במינו במינו של המינו במינו של המינו במינו במינ

מחל גם שייך גם לפל וגם הרכעה ומתשה שהיי חייב בקרן לעולם אפילי טוען שענת גנב ואין קנם אלא או בגנב או בשותר חנם הפוטר עלמו בטוען שענת גנב שאותר גנבה שענת גנב שאותר גנבה

עמותר נגנכה ברק גדי. מרק גדי. מרק גדי. מרק גדי. מחס מער שלו ופגודרין קיבו, אגלי דלמות כתו (גכרות דף כת.) טרוקו גלי [ב״ב ח.].

ההוא ברחא דחזא ליפתא אפומא דדנא סריך

סליק אכלה לליפתא ותבריה לדנא "חייביה

רבא אליפתא ואדנא נזק שלם מאי מעמא

כיון דאורחיה למיכל ליפתא אורחיה נמי

לסרוכי ולמסלק אמר אילפא 🌣 בהמה

ברשות הרבים ופשמה צוארה ואכלה מעל

גבי חברתה חייבת מאי מעמא גבי חברתה

כחצר הניזק דמי לימא מסייע ליה היתה

קופתו מופשלת לאחוריו ופשמה צוארה

ואכלה ממנו חייבת כדאמר רבא בקופצת

בכא נמי בקופצת והיכא איתמר דרבא אהא

דאמר רבי אושעיא בהמה ברשות הרבים

הלכה ואכלה פטורה עמרה ואכלה חייבת

מאי שנא הלכה דאורחיה הוא עמדה נמי

אורחיה הוא אמר רבא גבקופצת בעי ר' זירא

מתגלגל דמהו היכי דמי כגון דקיימא

עמיר ברשות היחיד וקא מתגלגל ואתי

מרשות היחיד לרה״ר מאי ת״ש דתני רבי

חייא משוי מקצתו בפנים ומקצתו בחוץ אכלה

בפנים חייבת אכלה בחוץ פטורה מאי לאו

מתגלגל ואתי לא אימא אכלה על מה

שבפנים חייבת על מה שבחוץ פמורה

איבעית אימא כי קאמר רבי חייא הבפתילה

דאספסתא: אכלה כסות וכו': אהייא אמר

רב אכולהו מאי מעמא ⁰כל המשנה ובא

אחר ושינה בו פמורי ושמואל אמר 'לא שנו

אלא פירות וירקות אבל כסות וכלים חייבת

וכן אמר ריש לקיש אכולהו ואזרא ריש לקיש

למעמיה ס דאמר ריש לקיש שתי פרות

ברשות הרבים אחת רבוצה ואחת מהלכת

עשין סו טוש"ע ח"מ סר שאין סו טוש"ע ח"מ סר שאיל סעיף ה: דג ב ג מיי שם הלכה י וער צכ"מ שהלרין ועי' בכ"מ שהארין טוש"ע שם סעיף יא: דר ד מיי שם הלכה ד דר ד (ייש בס הככה דר דר עיין בה הככה דר עיין בה הוח ומת"מ עוש"ע שם סעיף יב:
דר דר שם ש"ע בהג"ה:
דר ו מיי שם הלכה ג
שוש"ע שם סעיף ב:
דר מ מיי שם הלכה ג
דר מ מיי שם הלכה ג
ב נור ש"ע שם
דר מיי שם הלכה ג
ב ג נור ש"ע שם

רבינו חננאל

:סעיף ח

ההוא ברחא. פי׳ איל וי״א שעיר עזים דחזא לפתא אפומא דדנא סריך סליק אכל ללפתא ותבריה לדנא חייביה רבא לתרויהו נזק שלם מאי טעמא כיון דאורחיי לאכול לפתא אורחיה נמי לסרוכי ולמיסק. אמר אילפא בהמה ברשות הרבים פשטה צוארה ואכלה מעל גבי חברתה חייבת מ״ט גבי חברתה כחצר הניזק דמי לימא מסייעא ליה כר ונדחת. אמר ר׳ הושעיה בהמה ברשות הרבים הלכה ואכלה פטורה דאורחה ואכלה פטורה דאורחה הוא ושן ברשות הרבים פטורה, עמדה ואכלה חייבת ותרצה רבא בקופצת ואוכלת ממקום גבוה שאינו חשוב כרה"ר שאינה יכולה כשהיא מהלכת וכיוז שלא שימרה בעלה וק ואכלה חייבת אבל היה נמוך אפיי עמדה ואכלה פטורה דהיינו אורחה. בעי ר' זירא מתגלגל מהו. כגון דקאי ברשות היחיד וקא מתגלגל ואתי f) מרשות הררים לרשום היחיד מאי הרבים לרשות היחיד מאי בתר עקירה אזלינן ופטור או בתר הזיקה וחייב. ת"ש דתני ר' חייא משוי מקצתו בפנים ומקצתו בחוץ כו׳. ודחי׳ לה ומתרצינן לה הכי אימא על מה שבפנים חייבת על דאספסתא. דנקראין דרזי, כלומר אינו שעורין . וכיוצא בהן אלא אספסתא ומוטלת כשלדא בפנים ומוטלת כשלדא בפנים ובחוץ מה שבפנים רשות הגיזק וחייב מה שבחוץ רשות הרבים ופטורה. ובעיא דרי זירא לא איפשיטא ודינה כדין תיקו: מתגני אכלה תיקו: מתני' אכלה כסות או כלים משלם

פירות ירקות כסות וכלים . כולם דינם שוה ברה״ר

פטור. מאי טעמא כי זה שהנית כליו וכי ברה״ר שינה שאין

ואכלתן שלא

ושמואל אמר אין שן

ההוא ברחא. עו: בקופצת. שקפנה ואכלה על נוארה" שאין דרכה ביתולול מהו. פ"ה דמספקא ליה אי בתר אכילה אולינן ואי דב א מיי פיג מהלמת בכך ותולדה דקרן הוא" וחייבת חלי נוק קאתר: בגון דקיימא עמיר ברשות הגיוק. ובהמה ברשות הרבים ומגלגלת ואתי מרשות היחיד

> ברשות הניזק ומגלגלי ואתו לרשות הרבים -דאי לאו שהבהמה מעכבתן בפיה ואכלתן שם היה סופן להניח ברשות הרבים וקמבעיה ליה הי חשיבי כמונחים ברשות הרבים או לאו וקאמר ת"ש משוי מקלתו בפנים כו' מאי לאו במתגלגל דאורחיה דמילתא כך היא במקלתו מבפנים ומקלחו מבחוץ וקחני אכלה בפנים חייבת אע"ם שסופו להתגלגל בחוץ אם לא שאכלתן ואכלה בחוץ פטורה תנא אגב רישא דמילחא דפשיטא היא אימא על מה שבפנים חייבת פירוש על מה שראוי להיות בפנים שחין סופו להתגלגל בחוץ חייבת ואיבעית אימא בפתילה דאספסתא

שעליו ארוכים וסד"א ניזול בתר רוב

עלה שבפנים או בחוץ: ריש לקיש למעמיה. מרוייהו לריכי הך דהכא לריכא דלא נימא כסות עבדי אינשי דמנחי גלימא ומתפחי וההיא דב׳ פרות אשמועינן דוקא בעטה רבולה במהלכת חייבת הא הוזקה פטורה כדדייק לקמן פרק המניח (דף לב) באבעי לה לסגויי באידך גיסא: זה אין נהנה ווה אין חסר הוא. אפילו ואן בחצר דקיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר הו"מ למימר דפטור כיון שלא נהנה אע"פ שגרם הפסד לחבירו דאפילו גירשום חבירו מביתו ונעל דלת בפניו אין זה אלא גרמא בעלמא: זה נהנה וזה חבר הוא. דכל זמן שרואין את זה עומד בביתו אין מבקשין ממנו להשכיר:

בעמה מהלכת ברבוצה פמורה רבוצה GQ. במהלכת חייבת ורבי יוחגן אמר לא שנו אלא פירות וירקות אבל כסות וכלים חייבת לימא רבי יוחגן לית ליה דריש לקיש אפילו בשתי פרות לא לעולם אית ליה כסות עבדי אינשי דמנחי גלימי ומתפחי אבל בהמה לאו אמר במי עמיר רבא אמר [וכו']: וכמה רבה אמר דמי עמיר רבא אמר י דמי שעורים בזול תניא כוותיה דרבה תניא כוותיה דרבא תניא כוותיה © דרבה רבי שמעון בן יוחי אמר אין משלמת יאלא דמי עמיר בלבד תניא כוותיה דרבא אם נהנית משלמת מה שנהנית "כיצד אכלה קב או קביים אין אומרים תשלם דמיהן אלא יאומדין כמה אדם רוצה להאכיל לבהמתו דבר הראוי לה אע״פ שאינו רגיל בפיכך אכלה חמין אוס דבר הרע לה פטורה א"ל רב חסדא לרמי בר חמא "פּין לא הוית גבן באורתא בתחומא דאיבעיא לן מילי מעלייתא אמר מאי מילי מעלייתא א״ל הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר או אין צריך היכי דמי אילימא בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר זה לא נהנה וזה לא חסר אלא בחצר דקיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר זה נהנה וזה חסר לא צריכא בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר מאי מצי אמר ליה מאי חסרתיך או דלמא מצי אמר

לואה מהכם שלמו עמיר משלם לו דמי שעורין כפי מה לדמה מהכם במהכם להם המהכם של היו אבלה חשים או כל דבר הרע לה. מהכם שלו היו שלקדם להם להם שלה המהכם או כל דבר הרע לה. מהם שלה המהכם במהכם במה עשוי לשכור חלרות לפי שמלויין לו בתים להשחיל או יש לו בית התר: זה דא בהגה. דהא שכיתי ליה בתים בתנם: וזה דא חבר. דהא לא קיימא לאגרא ופשיטא דפטור: זה נהנה. שהרי היה לו לשכור בית אחר: וזה חסר. דחלרו קיימא להשכיר והוה מוגר לאמריני: דא קיימא אהגרא וגברא דעביד אמיגר. דהוה ליה זה נהנה וזה לא מסר: מאי חפרתיך. הא כלאו הכי לא מוגרת:

יורקות, שכן דרכן אבל אכלה כסות וכלים כקרן דייניכן ליה שהוא שינוי וחייב ברהיר. **פיסק**א וקיימי לן כשמואל ולא עוד אלא דרי יוחנן קאי כותיה ואניע דרש לקש קאי כרב דבריי דחיקי הן. אבל בשתי פרות ברשות הרבים אחת רבוצה ואחת מהלכת בעטה מהלכת ברבוצה פטורה רבוצה במהלכת חייבת ג) קיייל כותיי דהא רי יוחנן מודה ליה ומפרש כסות וכלים עביד איניש דמנח ברה״ר ומתפחי והמניח אין אומר ששינה שכגון זה אינו שינוי בהמה לאו אורחה למרבץ ברשות

גד מינה להם תפיהם פרה שלוטה שמנותים האלכות משלמין דמו בשר שול ומהכא סשטיטן לכל שול דהיינו כל הדמים ססר שליש כל וחא סשכיטן ואמריי לשלמי בארכנטה דנוק ארנט מעות דהיינו שנו חלקי ידינו שהרי שם עמה לססף דינו רוקלה איל מנה ורשיה ש ב- ב- ב- ב- ב- ב- ב- ב- מרכז תדיטות שלום נסוף המחום אי כדר שיוטל ולגא שם כשת חן עישירות שמספרג ורשיכה פרב עו. אף א דורת גד ב-באורתא בתחופא. כלומר חלל שלא היית אמש כשנת אללנו נחוך המחום שחוכל לכא למי המדרש וששמע וצומים ב-

When an animal consumes produce left in a public domain, the owner is not obligated to pay for the damage. However, he must pay for the benefit that he received. According to Rabbah, the benefit is assessed by the regular animal fodder the animal usually consumes, irrespective of the food it actually ate. Rava says he must pay two-thirds of the value of the food consumed. If the animal ate something that is harmful to it, the owner is altogether exempt because no benefit was received.

לרשות הרבים: מאי. בתר אכילה אזלינן ופטורה או בתר דשקלה דלשון מתגלגל לא משמע הכי ונראה לר"י כגון דקיימי פירות

ליה אולינן וחייבת והוא הדין נמי" אי בהמה ברשות הניזק ועמיר ברשות הרבים וגילגלתו מרשות הרבים לרשות היחיד אי בתר אכילה אזלינן חייבת ואי בתר דשקלה ליה אוליטן פטורה: משוי. קס"ד אמתחת מלאה שעורין ואכלה בפנים חייבת: מאי לאו. כגון שאכלתו כולו והכי קאמר אכלתו בפנים כגון שגלגלה את כולו בפנים חייבת גילגלתו לחוץ פטורה אלמא בתר אכילה אולינן: אימא אכדה עד מה שבחוץ פמורה. על מה שהיה מונח מתחילה בחוץ פטורה ועל המונח בתחילה בפנים חייבת דבתר דשקלה ליה אזלינן בין היא בפנים בין היא בחוד: ואיבעית אימא. לעולם כדקתני אכלתו בפנים חייבת על כולו אכלתו בחוץ פטורה על כולו ולא תפשוט דגלגול מלתא הוא דכי א"ר חייא בפתילה דאספסתא משוי של שחת שעליו ארוכין וראשו אחד בפנים וראשו אחד בחוץ דכיון דהאי רישה כי גריר ליה הזיל חידך בתריה כמאן דמנח כולו בחד דוכתא דמי הלכך אזלינן בתר בהמה כי קמיבעיא לן כגון שעורין דכוליה גרעין קחי בפנים או בחוץ וכי אכלה האי לא אזיל האי בתריה אי לא מגלגלה ליה: פתידה. על שם דארוך הוא קרי ליה פתילה: אכודהו. הא דקתני מתניתין ברה"ר פטורה אכולהו קאי ואפילו אכסות וכלים דשינוי הוה ומולדה דקרן: כד המשנה. כגון זה שהנית כסותו וכליו ברה"ר: ובא אחר ושינה בו. כגון זו שמכלתו: בעמה מהלכת ברבוצה פמורה. ואף על גב דברה"ר חייבת הכא פטורה דכל המשנה כגון זו שרצלה ברה"ר ובא מחר כו': מתפחי. עומדין לפוש:

בהמה לאו אורחה. לרטן: דמי עמיר. שאם אכלה שעורין כדי שביעתה אינו משלם לו אלא דמים שהיה נריך ליתן בקשין ובתבן להאכילה דאמר ליה אי אפשי להאכילה שעורין אלא קשין ותכן: דמי שעורין בזול. כפי שהיה לריך ליקח שעורין למאכלה אם סים רולה להאכילה שעורין ולא יתן לו כשער שבשוק דלמה היהו לה מאכיל לה שעורין אלא בזול יתן כדאמרינן בפרק מי שמת (ב"ב קמו:) וכלם זווא חשיב בארבע דנקי דהיינו שני שלישי הדמים: אע"פ שאינו רגיד. להאכילה שעורין אלא

עמיר משלם לו דמי שעורין כפי מה

מסורת חש"ם עם הוספות

f) ולקמן כא:ן, ב) ולקמן כד:], ג) עיין חוסי לקמן כז: ד"ה אמאי, ד) לקמן לב [כד:], ס) [לקמן קיב ב"מ מב: ב"ב קמו: כתוכות לד:], ו) [חוספחא וכן כתבו התוס׳ לקמן ט) [לקמן כג.].

הנהות הנר"א

[א] תוס' ד"ה זה אין כו' אפי' בחצר כו'. נ"ב לכל הרי"ף וש"פ כתכו דכה"ג חייב :וערא"ט

גליון הש"ם

גמ' לא הוית גבן באורתא. זנמים קף נ :3"ט

הגהות וציונים

ל] גי׳ הרמב״ם והראב״ד כגון דקיימא ברשות היחיד וקא מתגלגל ואתי מרה"ר לרה"י, וע״ש יבר וכו׳: ג] בכת״י נוסף אמאי לא: 7] [פי׳ בבית זמררש שהוא תחומה של תורה. כ״ה בערוך] (גליון): ל] נדצ״ל אמר ליה: ו] בדפו״י על צוארו (ולפי גירסא זו קופתו מופשלת לאחוריו, קופוז מופשלת לאחרור, ונקרא אוכלת על צוארו, דבש תמר): 1] בכת"י נוסף דקבעי: 1] דפו"י נוסף דקבעי: D ופו״י כל, וברש״י שעל הרי״ף דכל: טן ציל ולא קב דכל: טן ציל ולא קב או קביים (רש״ש ע״פ בכת״י, ועיין חדושי אנשי שם על הנמוק״י, וע״ע גליוני הש״ם ענגיל): י] נדצ"ל קר"י ענגיק): ין נדצ"ק לשאול (באה"מ): **כ**] צ"ל גירש (ב"ש, וכ"ה בכת"י וכ"ה :(ברא"ש סימן ו

ברחא. ברחל קרחל, עז, ברחל קרוי כל ללן והעו קרו ליה קרחל על שם שלין לו למר כל כך [סנהדרין סג:]. ליל גדול שבת יה:). דחוא ליפתא. שלחה (פכק יומא פו: עירובין כה:]. אפומא דדנא. (מען על פי הסמית וביצה כח: שבת סו:]. בעמה מהדכת ברבוצה מורה. ללת היה לה משורה, זכח היה כה לכנון בנים"ר וכל המשלה וכנון להכנון בנים"ר וכל המשלה (לקמן ברון. דמי שעורים בדוץ. דמי שלים מדמיו בצנינין ום שלים מדמיו בצנינין וה שמין כל מחזירין אוכלים שמין כל מחזירין אוכלים מהמלכים מתחלה שלא המאכלים מתחלה שלא משלמת מה שנהנית דמי נמיר בזול או דמי שעורים ענהי בוול מו דנה שעורים בזול וכן (כתובות דף לד:) גבי הנים להם אביהם פרה שאולה שחטוה

בבא קמא דף כ.

בהמה שאכלה שעורים הנתונים ברשות הרבים [שהוא מקום שפטורים מדמי ההיזק], הבעלים חייבים לשלם על ההנאה שקיבלו. לדעת רבה משלמים רק כפי מה שהיו מאכילים אותה, ולדעת רבא חייבים לשלם שני שלישי הדמים של מה שאכלה. אבל אם אכלה דבר הרע לה, הבע־ לים פטורים דהא לא נהנית.

דהיינו אורחה™ דאיתמר אמר רבי הושעיא

בהמה ברשות הרבים הלכה ואכלה פמורה

עמדה ואכלה חייבת ואמרינן מאי שנא

הלכה דאורחה הוא עמדה נמי אורחה

הוא [מואמר רבא] "בקופצת: במה דברים

אמורים ברשות הניזק אבל ברשות הרבים

פטורה: אהייא אמר רב אכולהו ושמואל

אמר בלא שנו אלא פירות או ירקות אבל

כסות וכלים חייבת וכן אמר רבי יוחגן לא

שנו אלא פירות או ירקות אבל כסות

וכלים חייבת ("בחצי נזק) דלאו משונה

הוא דעביד אינש דמנח גלימיה ברשות

הרבים ומתפח: ואם נהנית משלמת מה

שנהנית: "וכמה רבה אמר * דמי עמיר

בזול" ורבא אמר דמי שעורין בזול איכא

מאן דפסק כרבה משום דהוא רביה דרבא

"ואיכא מאן דפסק כרבא דהוא בתרא

ממון הלכה י וט במ"מ ובב"י טוש"ע הו"

בת"מ ובב"י טוש"ע חו" סימן שלא סטיף יא: ב מיי שם פ"ג הלכם סמג שם טוש"ע חו" סמן שלא סטיף ב: ג מיי שם פ"ג הלכה ג מיי שם פ"ג הלכה

ד מייי עם פ"ג הלכה ב

חו"מ סימן שנח סעיף ח:

שלח שעיף ח בהג"הן:

שלמי הגכורים

א הראב"ד וסכל"ם

למר דמי שעורים בוול כלומר כל מה שאכלה

אינו משלם אותו אלא כאילו היו שעורים כזול

דהיינו שליש פחות

משלם לו דמי שעורים

וכמה שעורים כפי מה

שאדם אחר רגיל ליתן לבהמתו ולא קב ולא

הבהמה

שעורים כפי מה שאדם בעלמא רגיל ליתן

שאם רגילין

לבהמה שלו קב שעורין וחו לא רואין כאילו הבהמה אכלה קב

שניתנין בשליש פחות

שורים בזול ובין היו קב

או קביים אע"ם שאין

כתב דאומדין שאכלה כאילו

והרמ"ה ז"ל

קביים. נראה אכלה הבהמה

שעורים מול

משריו.

שעורים

אוכלים כאילו

לבהמתו

משויין. כתב

[הנ"י] לפנינו שאינו רגיל לה

וכתב (הר"ן)

רגיל להאכילה

אלא עמיר

דה"ק איזה

(סיי ה) פסקו כרצא

ובמ"מ ובכ"מ טוש"ע

אכולהו. כא ו^{יד)}דהמנין מתני' ברה"ר פטורה אכולהו (⁽¹¹⁾ ואפילו על אורחא למקפץ הלכך לאו חולדה דקרן היא אלא שן ממש ומק כסות רכלים דמשונה הוא וחולדה דקרן הוא (מו) פטור ברה"ר: דבל המשנה. כגון זה שהנית כליו וכסותו ברה"ר: יאיתפח. עומד לפוש: דמי עמיר. שאם אכלה שעורים כדי שבעה אין זה משלם לו אלא דמי שהיה לריך ליתן בקשים וחבן לאכילתה דאמר ליה אי אפשי להאכילה אלא תכן וקש: דמי שעורים בזול. כפי מה שהיה לריך ליקח שעורים מאכלה אם היה רוצה להאכילה שעורים ולא יתן לה^(יו) כשער שבשוק דרילמא איהו לא היה 686 בול יתן כדאמרינן פ' מי זוזא בארבע דנקי מחשבינן דהיינו שני הדמים שאין רגילות להאכילה 636 חייבת. חלי נזק דמולדה דקרן היא משלם שעורים כפי מה מסנט פעורים לפי מח שרגיל אדם אחר ליתן לפני בהמחו קב או

שלם האמר ובירושל' (ה"ד) אמרינן בפירוש משלם נזק שלם היינו שוקפה רגליה ועמדה על הבהמה ואכלה זקופה* והיינו לישנא דעמדה ואכלה ובכי האי גוונא יש כגון זו שאכלמו פטור: ח: (ה) לה דין אוכל "ברשות הניוק" ומשלמת נזק שלם אבל אם עמדה מעט כדי לפשוט לוארה לא הוי רשות הניזק דבכה"ג עמדה נמי אורחא הוא כדאמרן ופטורה. וטעמא דמילתא משום דבהמתו לאו רשות הניוק גמור הוא אבל ברשות הניזק גמור כגון ביתו חייבת ואפילו אכלה כדרכה וכדתנן (יט:) מתוך החנות משלמת מה אכולהו. הם דקמני ממני׳ ברה"ר שהוא שינוי וסולדה דקרן וטעמא דכל המשנה כגון זה שהנים כסומו ברה"ר ובל לחר ושינה בו כגון זה שחכלתו פטור: כסות וכדים

הגהות וציונים מהכ"ח ושאר מפרשים

: קבים

(א) נ"ב עי באשריי [ס" ד] (חוי"): (ב) גיי ד"ח: (נ) ד"ח מ"ח: נ"ז) בגמי ליתא מלח בדול (ש"ם): (ת) לזה רשות להגיח שם פירותיו כיון שאין בהמה יכולה לאמול ווות אלא בדומה ביונה ביונה משם אלא בדוחק הוי כמחזרת לרב ושבקתה לרחבה לשמואל [כא.] ויש לה כו' (מהר"ם, א"ש): ויש לה כרי (מהרים, איש):

(1) והשתא קשה מה
הוצרך רב אלפס לומר
דלאו משונה הוא דעביד
מקשי לה (המקיר) בשם
מקשי לה (המקיר) בשם
שאינה קש"א כל כך דלא
שאינה קש"א כל כך דלא
דמא כולי האי דשינוי
בינים שינוי גדול הוא
בינים שינוי גדול הוא בעיטה שינוי גדול הוא ולא בא מחמת רביצתו של זה הלכך אומר לה נהי דאית לך רשותא לסגויי דאית לך צלואי לבעוטי בי לית לך

פטור משום דעביד איניש שעומד לפוש להניחו ברשות הרבים ומיתפח מטרחו. ואפילו גבי פרות שיש שינוי אם בעטה מהלכת באותה שהיא רבונה ברשות הרבים חייבת* משום דנהי דרבונה _משנה היא וכל המשנה ובא אחר ושינה בו פטור קיימא לן כרבא לקמן (כד:) דבתרא הוא דאמר חייבת משום דאמרה לה נהי דאית לך רשותא לסגויי עלי לבעוטי בי לית לך רשותא™:

: שהזיקה

פטורה אפי׳ אכסות וכלים

עמיר. שחם חכלה ["שעורים] כדי שביעתה חין זה משלם אלא מה שהיה נריך ליתן לה בקשין ובמבן להאכילה דא"ל אי אפשי להאכילה שעורים אלא קשין: דמי שעורים בזוץ. כפי שהיה לכיך ליקם שעורים למאכלה אם היה רוצה להאכילה שעורים ולא

שוב מנאחיה בירושלמי (ה"ד) חאני רבי חייא שינתה ואכלה משלמת נזק שלם מהו שינתה ואכלה היתה קופתו מופשלת לו לאחוריו והיתה עומדת ברשות הרבים ופשטה פרה את פיה ואכלה ממנה משלמת נזק שלם, והיאך העמידוה בקופצת שהיא משונה ואינה משלמת אלא חצי נזק. אלא ודאי אין בשמועה זו זכר לחצי נזק כלל לא בדרבי הושעיה ולה בברייתה דגבי תולדה דשן איתניה בהדיה בתוספתה ובלשון נזק שלם נשנית בכל מקום שהיא. וזו קשה אף לדברי רבינו שלמה ז"ל שלחב (ד"ה פקופנה) שהקופלה משנה אלא שהיא ז"יל לא חלק פין גב ספירתה למקום אחר שאי אפשר ואין דבריו נוחין שהרי אחרו גפי ברחא אורחיה נמי לסרוכי ומסלק אלמא דרכה בכך כדי לאכול.

רשבות אבל אכלת כפת שיני על הוא שכן דרך בהמה שלועמת את הכסות מידי דהוה (ענלים) (מעשים) בכל יום לבן שינו אל הלת לכתר שיני על הוא שכן דרך בהמה שלועמת את הכסות מידי דהוה (ענלים) (מעשים) בכל יום לבך שינוי דה דאכילת בסות מחמה שינוי הנותו במה לא העשה הוא דעביד אניש כר. והאשריי (סי יד) כתב האמילו בימט בכסות והכלים לא יכול למימו בל מל הוא דכלים שלועם ליות בליל או אניש למה דבוצה בהדיף כי יש ששריי (מודים, איים) (ז) בי מהדים: (ח) לשון מני (ני) בי ידי היק ב או קביים: לפי ני (ודיין) (הנסוקי יוסף) אשריי (מודים, איים) (מודים בשני בסי מה שארם אחר ביני להאמיל לבחמתו אמדה תבואה לא. אכל לפיישיי דביים ולא קב ואל קביים משמע דכפי מה שארם אחר ביני להאמיל לבחמתו אמדה תבואה לא. אכל פיישיי "ודמוקי יוסף) על מי מוד איילולה חלוי בה לא אנלני (הרי) (ודיים) לא הומר בנני נימא בות אמילולה חלוי בה ולא בכעלים (מודים, איין (ז) כי במר גוע לוולה ולוי בה ולא בכעלים לשלם דמיום אל אומרים כמה אום רוצה להאביל לבחמתו דבר הראוי לה. אניים שאינו היל לבשקרון אל במוד מול מסודה מוד הוא ליו בל האום הוצה לה בל אום בליים און אומרין במה הוא ליו בליח) על שאומרים כמה אום רוצה להאביל לבחמתו ביה הראוי לה. אניים שאינו היל לביק אמלה חטין או במהם באל להוצה במל בל מוד מול בל במול מוד מול במה שנות בשלים במה בשנית ליון לבהמתו בערים דבר הראו ליון מולה לב מהמשרית ליון בהדייה ביון לוון לבהמתו שנויים דברי הכל מששרית ליה בדייה מכל הלב משבית (ני) ני מהרים: (נו) א"ל מאוי מי מכה מולי (ני) אי מהרים: (נו) ניב לאי (ני) (נו) ני מהרים: (נו) ניב לאי (ני) (נו) נים הרים: (נו) נים לאר (ניה): (נו) נים בל היים מבה (נויו): ישותא אבל אכילת כסות שינוי קל הוא שכן דרך בהמה שלועסת את הכסות מידי דהוה (עגלים) [מעשים] בכל יום

השטורים הם יותר כזול מהמאכל שאכה בהיה ודרך הבהמה לאפול שטורים רואין כאילו היה כל מה שאכלה שטורים ומשלם דמי שטורים אם הם בזול יותר מהמאכל שאכלה דרבא לא גא להחמיר על המשלם הגם כי אמר שמשלם שטורים אלא להקל עליו גא. ולפ"ז מחליקת רבה ורבא היו הכי רבה אמר שמשלם דמי

נימוקי יוסף ב"ק דף כ.

אף מי שרגיל להאכיל בהמתו שעורים משלם רק בזול, כיון שההנאה באה לו על כרחו, אמדינו מה שבודאי היה ניח"ל לשלם.

דאורחה למיכל אורחא נמי לפלוסי ה"נ כיון דאורחא למיכל 📗 ימן כשער שבשוק דילמא איהו לא מאכיל לה שעורים אלא בזול א מיי פ"ג מהלמח מקי כדאמר בב"ב פ' מי שמת (קמו:) כל זחא חשבי' בד' דנקי דהיינו שני שלישי הדמים:

ובחוספחת (פ"א ה"ד) משלמת מה שהזיקה. אלא פירוש קופצת 🌡 ייואע"פ שאינו רגיד. להאכילה שעורים אלא עמיר משלם לו דמי [:n - .n:]

שעורים כפי מה שחדם חחר רגיל לימן לבהממו ולא קב ולא^{ייי} קביס*. יוכתב הרמ"ה ז"ל דה"ה למחן דרגיל לתת לה שעורים דכיון דבעל כרחיה הוא דמתהניא לא משלם אלא שיעור מאי דאמדינא לדעתיה דהוה ניחא ליה דיקא נמי דקתני מתני׳ סתמא משלמת מה שנהנית: לפיכך. כיון דמשערי׳ בדבר הראוי לה. ואורתה למיכל: אכדה חמים וכו'. ולא נהנים: פמורה. ברה"ר. אבל ברשות הניזק משלמת מה שהזיקה דאכילה ע"י הדחק שמה אכילה.

ודענין הלכתה כתב ריח"ף ז"ל דאיכא מ"ד דהלכתא כרכה שהוא רביה דרבא ואיכא מ"ד דהלכתא כרבא דהוא בתרא. וכתבו הרח"ה והריטב"ל ו"ל שספק הגאון בזה מסולק* הוא משום דברייתה דמסייע לרבה ר"ש

דהאי לאו משנה הוא דלימא דכל המשנה ובא אחר ושינה בו וברייתא דמסייעא לרבא רבנן והלכמא כרבנן. עוד כתב הרא"ה בשם רבו ז"ל שהלכה כרבא ואע"ג דרבה רביה הוה שלא אמרו אין הלכה כתלמיד במקום רבו (סדר תנאים ואמוראים סי׳ כה) אלא כשחולקין שניהם יחדיו בהדי הדדי אבל כשחלמיד מאריך ימים אחר רבו וחולק עמו הלכחא כמוחו ועל זה אמרו^{מש} דהלכחא כבתראי והיינו בעלמא אבל הכא הלכתא כרבא בין הכי ובין הכי [יב דרבנן קאי כוותיה] כדכתיבנא:

גרסינן בגמ' א"ל רב חסדא לרמי בר חמא לא הוית גבן באורתא בתחומא דשבתא דאיבעיא לן מילי מעלייתא

מאי מילי מעלייתא הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך מאי להעלות לו שכר או אין צריך להעלות לו שכר היכי דמי

כללו של דבר אין עליך לדון אלא בלשון רבינו הגדול ז"ל דמאחר דקי"ל מחזרת פטורה כלישנא קמא דשמואל (כא.) דסוגיין כוחיה לא אפשר לחיובי פשטה לוארה ואכלה דהא גריעה נמי ממחזרת. ועוד כי אקשינן בגמרא לשמואל דאמר מחזרת פטורה מלידי הרחבה היכי משכחת לה לימא כגון שפשטה זוארה ואכלה ממקום גבוה וחייבת כגון דלידי הרחבה כרשות הניזק דתי שיש לו רשות להנית שם פירוחיו. אלא שמע מינה לעולם פטורה אלא אם כן קפנה דהא שבקתיה לרשות הרבים. ואף רבינו תננאל ז"ל (ד"ה עמדה) פירש שהקופלת שאמרו בגמרא נזק שלם משלמת כדרבי הושעיא והמודה על

דרך אדם בעלמא להאכיל כל כך שעורים לבהמה משלם הוא כפי מה שאכלה דאין אומרים שאינו משלם שעורים אלא כפי מה שראוי לכל אדם להאכיל לבהמתו רק כאדם שרגיל להאכילה שעורים תמיד דכיון דאיו דרכו להאכילה כל כך שעורים מאי דאכלה האמת יודה בזה: ונהנית טפי משיעור זה הוי בע"כ דפעל הפהמה והלכך לא משלם אלא שיעור מאי דאמריתן לדעתיה דהוה ניחא ליה אבל באדם שאינו רגיל להאכיל לבהמתו שעורים לעולם משלם כל מה שאכלה לפי האומד שוכרנו.

ממרים ישלם בעל החמור דמי י' ליטרא משעורים ואם היו השעורים יקרים יותר משלם דמי עב"ל הרי דפסק בפיי המשנה כדברי רצא בלבד ולמה א"כ פסק במיטרו כדברי רבה ורצא ול"ע. ומ"מ מיי" אינו מפרש דמי שטורים צוול דאמר רצא כמו שמפרש רש"י רלמייי דמי שטורים צוול רוצה לומר אם

יש פוסקים כרכה מסום דרפיה דרכא הוה ויש פוסקים כרכא משום דאיהו במראם. ודבריי אינן מחישבין דאם הלכה כרכה משום דישי הולה לו היידים אייה הולכה כרכה משום דרבי היידים במראה שיהיה הולכה כרכה. ואיים היידים במראה במראה שיהיה הולכה בכמראי ודור במא שיהיה הולכה במחראי ודור רכא שלמו הוא בכלל שאין הלכה כמלמיד כמקום הרג ונסחפק בזה רבינו א"כ מ"ע גבי זרק כלי מראש הגג שבההוא פרק ממש פסק רביעו (כיי מיט) דהלכה כרבה משום דאיהו רביה דרשא דמשמע דפשיטא ליה נדןבדור רבא היה הלכה במלמיד במקום הרב ודוקא היכא דפליגו אהדדי אבל מלחא שהוא בספק לגבי חלמיד וודאי לגבי הרב כגון ההיא דוק כלי מראש הגג וכו' שרבא היה מסופק אי אוליטן כחר מעיקרא או בחר חבר מנא ולרבה פשיטא ליה ודאי דיש לנו לעשוח כדברי הרב ומש"ה הלכה כרבה בהא. ומ"מ אפ"ץ פי שחילוק זה יש עדיין לא נחיישט דברי רפט ויכד השיט הרא"ש במס" ב"מ (הר"ן) [והנ"ין לפניט כחב הש דבר שה של האמרי אין הלכה כחלמיד נמקום רבי הייני דוקא כשהחלמיד לא האריין ימים אחרי רבי וכו. ואם כלל זה הוא אמח ונכון יש לשלק כמה קושיוח שטשה הרא"ש על רביט במס" ב"מ ולחרלם כה"ג:

Even an owner who consistently feeds his animal barley can only be required to pay two-thirds of the value. Since this benefit was derived without his consent he cannot be compelled to pay more than we can presume he would [certainly] spend.

ואם בא לחזור אינו חוזר, ואקשינן פקדון לימא ליה אין רצוני שיהם פקדוני ביד חחר ופריק רבי זירם בשהוחזק כפרן, אלמא כל שלא הוחזק כפרן יכול לחזור בו, ואף על גב דאסיקנא התם דבמלוה ופקדון הולך כזכי. ועוד דכל שהבת סמוכה אצל האב הרי הוא כאפטרופא, דיתומים שסמכו אצל

סימן יג

בעל הבית הרי הוא כאפטרופא ז.

ירונדה

שאלת מה ששנינו צפרק כילד הרגלי אכלה מחוך הרחבה משלמת מה שנהנית, מה היא משלמת מן העליה או מן הבינונית כחוב דעלמא, דמפני מה אמרה תורה נזקין בעידית מפני הגולנים והחמסנים כדי שיאמר אדם מה אני גוול כדאיתא בפרק המוקין2, והכא אנן סהדי שלא נתכוון לגזול ורבנן סהדי שאינו בעי אותה היוקה שהרי לא חייבוהו לשלם אפילו מה שאכלה אלא מה שנהנית.

תשובה נראה לי הדבר ברור שאינו משלם מן העליה, דלא אשכחן אפילו חלי נזק דמשלם מן העליה, וכדאמר רבא בריש פרק כילד הרגלי בבעיא דחלי נזק לרורות דאיבעיא ליה אם מן העליה משלם או מגופו משלם, וכל שכן הכא דאפילו חלי נזק אינו משלם אלא מה שנהנית. ומכל מקום לאו מגופה בלחוד הוא דמשלם, דאין זה בכלל נזיקין דברחבה אינו נחשב כמזיק, אלא ממונו של זה שהיו הפירות שלו בידן של בעל הפרה שכבר נהנית. אבל הדין שבנית עליו מההיא דהניוקין אינו, שאין זה כלל לכל המשלמים מן העליה, שהרי הישן⁴ אינה מתכוונת להזיק ז, וכן אדם שהוא מועד לעולם ₪ אינו מתכוין להזיק אף על פי שדרכו להזיק בישן אינו מתכוין להזיק ואף לא דרכו להזיק בנעור. והתם קאמר בגולנים וחמסנים ומילחה בעלמה הוה, וכל שיש מקצח המזיקים שמתכוונים ויש טעם בתשלומיהן בעליה הכניסו כל שאר המזיקים בכלל טעם זה.

סימן יד

לאושקה

נהנה אינו חייב לשלם ממיטב כמזיק, שחיוב הנהנה אינו בכלל הנזקין, אלא שממון

שו"ת הרשב"א ח"ד סימן יג

הבעלים [כאילו] נמצא אצלו.

One who derived benefit from another is not required to pay with high-grade land like a damager does, because the source of his obligation is different: it is as if the owner's property has found itself in his possession.

הנהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה יש שנח וכו' קמהדר סמנים הס"ד: (נ) ד"ה דוול וכו' וחין מגיע השבח:

גליון חש"ם רש"י ד"ה דזול וכו' אני הייתי מוכר סמונים. לפ"ז דזול לינעא היינו דלמר לנוע הוזל אכל הסמנים עלמן לא החלו וחמוה לי דלמאי לריכי וה ואמאי ל"א בפשיעות לה האמאל נ"א מפשיטה דיחולו מתנים ואף דגם אלו ממכן לא היה מוככן פיוקר מ"מ כיון דאין שבה הי כמאבד הביולה דמשלם כשמה הגדלה ו"ש. כשמה הגדלה ו"ש. במאמת ק"ל גם של הגמרא למון לא מונים הגמרא לצע ומתנים הגמרא לצע ומתנים הדג לווי במתנים הוא הדג לצע ומתנים הדג לווי במדל הדיך הדג לווי במדל הדיך הדג לווי במדל הדי לצע ומתנים הדג לווי במדל ווים במישורת ל דגל א דחד לוקי כדמעיקרא דגזל סמנים שרויים ולבע למר שלו והוזל הרבה עד שהנמר עם הנבע שעליו אן עולים לדמי הכנע כססים פעדן הגולם ולו יש? שנשיק הגולם ולו יש? שנים לפנין לו דמת לפנין לו דמת לפנין לו דמת לפקלים ילמר בלתת החוק לך גם למנרי ולו לון צמם מעוים לות לשלם כדמעיקהל לות לשלם כדמעיקהל ותע"ב וחוב" "דה או יותר. עיון ש"ך מי שלל יותר. עיון ש"ך מי שלל פקד: אין עולים לדמי הלבע כדלקמן" דסתם עלים להסקה ניתנו:

> תורה אור השלם פַּרְיוֹ שָׁלשׁ שָׁנִים יִהְיָה לָכָם עַרַלִּים לא יַאָּכֵל:

וויכרא יש. כגו

כפרא דודי. קינח בו את היורה כלומר בשירי לבע שנשתיירו ביורה לפעו כופרא לשון קיטוח ^{ה)}כתו בליתא דפרסא למכפריה בהכל שוחטין (פולין דף פו): נותן דו דבו עביו. דקנינהו בשיטו אבל גבי זורק מטבע לים: דור ציבעא. ומכל מקום אירי דגול נתן עלים כיו דלא שינה ולא קני ידו על התחתונה: יש שבח כר. סממנים שרויין דאי דקינהו ושרנהו קננהו בשינוי: דצבע בדו כלומר חווחא מילתא היא או לאו

כלומר חזותה מילתה היא או לאו כפרא דודי: תנו רבנן הנותן עצים לחרש מילתא: ותרגהו. שראן במים כדרכן: וצבע בהן. למר שלו מבעים לעשות מהן כסא ועשה מהן ספסל ספסל לן יש שבח סמנין על הלמר דחזותה ועשה מהן כסא ר' מאיר אומר נותן לו דמי מילתא היא ואמר ליה הב לי סמנאי עציו רבי יהודה אומר "אם השבח יתר על דשקלתינהו כו' כדבעיא למימר קמן: היציאה נותן לו את היציאה ואם היציאה יתירה אמרי ואי אין שבח כו' מי מצי אמר על השבח נותן לו את השבח ומודה רבי ליה לית לך גבאי ולא מידי. בתמיה מאיר באם נתן עצים לחרש לעשות מהן נהי נמי דחזותא לאו מילתא היא כסא נאה ועשה מהן כסא כעור ספסל נאה לימא ליה הב לי סמנאי דאפסדתינהו: ועשה ספסל כעור אם השבח יתר על היציאה צפון. שו"ן: וקא מהדר ליה. לנמר כשהות לפוע מתי: יש שבח נותן לו דמי היציאה ואם היציאה יתירה על סמנים על גבי צמר. דחוותה מילתה השבח נותן לו דמי השבח: יאיבעיא להו היא וקמהדר ליה צמר וקמהדר ליה יש שבח סמנין על הצמר או אין שבח סמנים כלומר בהך השבה דלמר סמנין על הצמר היכי דמי אילימא דגול סמנין קמהדר (ה): דווד ציבעא. למר לטע ודקינהו ותרנהו וצבע בהן תיפוק ליה משום החל בעולם ואין (ב) מגיעין שבח לדמי דקנינהו בשינוי לא צריכא דגזל סמנין שרויין וצבע בהו מאי יש שבח סמגין על גבי צמר דאמר ליה הב לי סמנאי דשקלתינהו או דלמא אין שבח סמנין על גבי הצמר דא"ל לית לך גבאי ולא מידי אמרי ואי איז שבח סמנין על גבי צמר מי מצי אמר ליה לית לך גבאי ולא מידי נימא ליה הב לי סמנאי דאפסדתינהו אלא להך גיסא אין שכח סמנין על גבי הצמר ובעי שלומי ליה או דלמא יש שבח סמנין על גבי צמר וא"ל הא מנחי קמך שקלינהו שקלינהו במאי שקליה בצפון צפון עבורי מיעבר השבה לא עביד דאלא הב"ע כגון דגול צמר וסמנין דחד וצבעיה לההוא צמר בהגך סמנין וקא מהדר ליה ניהליה לצמר יש שבח סמנין ע"ג הצמר וקא

מהדר ליה סמנין וצמר או דלמא אין שבח רביעית סמנין על גבי צמר וצמר מהדר ליה סמנין לא מהדר ליה אמרי תיפוק ליה דאייקר ליה ניהליה בדמי לא צריכא הזל ציבעא ואיבעית אימא כגון שצבע בהו קופא רבינא אמר הכא במאי עסקינן כגון דצמר דחד וסמנין דחד וקאתי קוף וצבעיה לההוא צמר בהגך סמנין יש שבח סמנין על גבי צמר ראמרם ליה הב לי סמנאי דגבך נינהו או דלמא אין שבח סמנין על גבי צמר ואמר ליה לית לך גבאי כלום תא שמע 🌣 בגד שצבעו בקליפי ערלה ידלק אלמא חזותא מילתא היא אמר רבא י הנאה הנראה לעינים אסרה תורה דתניא ״ערלים לא יאכל ∘ אין לי אלא איסור אכילה ימנין שלא יהנה ממנו ולא יצבע [בו] ולא ידליק בו את הגר תלמוד לומר ™וערלתם ערלתו את פריו ערלים לא יאכל לרבות את כולם תא שמע 'בגד שצבעו בקליפי שביעית ידלק שאני התם דאמר קרא יותהיה בהויתה תהא

רבא

כגון לביעה דתאנים ורמונים ודברים דלאו אורחייהו והדלקה אילטריך לשמען שאין עומד להדלקה כלל וההוא דפרק כל שעה (פסחים דף כה:) דהוה שייף " לברמיה בגוהרקי" דערלה וקאמר מידי דרך הנאה קעבידנה התם לא הוה דרך הנאה כלל וקשה לפיי דהא בעי למפשט מהכא דחוותא מילחא היא ודחי דשאני הכא דגלי קרא משמע דלא אתם קרא למיסר שלא כדרך הנאה אלא למיסר אע"ג דליכא אלא חזותה בעלמא וא"ח אם כן חיפשוט לאידך גיסא מדאינטריך למיסר שמע מינה דחווחם לאו מילחא היא ויש לומר דאיכא למילף מהכא דחשיב כאילו הוא בעין וחימה לרבי יהושע דגמר בערלה פרי מפרי מבכורים 🏻 בפרק העור והרוטב (חולין דף קכ:⁷ ושם) וסבר דאין סופגין את הארבעים על הערלה אלא על היוצא מן הויתים ומן הענבים אבל היוצא משאר פירות מותר היאך יאסר לנצוע במשקיהן מן התורה וכל שכן במים שנישורו בהם הקליפין ויש לומר דלא אינטריך קרא אלא שלא ינצע בזימים ועובים וביולא מהם או בממשות של עסכרורית הקליפין הנטחנין ומיהו לא ינצע דקחני בברייתא מיירי שפיר בכל עניני לביעה דערלה ומשקיהן בכל ענין ומדרבנן ומיהו קרא לא אחיא אלא כדפרישית אי נמי יש לומר דפרי דערלה דוקא גמר פרי מפרי דביכורים ולהכי אימטוט משקה דידהו אבל שומר לפרי דאיתרט מאת פריו את הטפל לפריו^ה לא אמעיט משקה דידהו וליכא למעוטי מפרי דביכורים דביכורים ליתנהו בשומר לפרי כלל ואע"ג. דהוי השתא טפל חמור מן העיקר יש ליתן טעם שלא יקשה מזה על שמעתה דריש היוהו מקומן (ופחים דף מה:) אבל אין לומר דאף על גב דליכה מלקות ביולה משהר פירות עשה דערלתם ערלתו איכה דהם אכל מאי דכתיב וערלתם קאי לא יאכל דכתיב בתר הכי ועוד אם היה במשקה דשאר פירות דערלה איסור עשה אם כן מנא ליה שלא ילבע בו הא אילטריך לאסור המשקין בשתיה ובהנאה כשהן בעין ואין להקשות כיון דאיתרבי שומר לפרי דלא חזי לאכילה אם כן על כרחך מיחסרא ערלה בהנאה ולמאי איצטריך קרא שלא יהנה דהא איכא שומרין טובא דחזו לאכילה:

רדה

סמנים ואמר ליה נגזל °אני הייתי מוכר סמנים או הייתי לובע בגד ועכשיו הפסדתני דהא לא השביחו כלמר: א"נ דצבע בהו קופא. גול קוף וסמנים ולצע את הקוף ומחזירו לו דלא אייקר ליה ואמרי לה קופה של נצרים יו: כגון דצמר דחד וסמנין דחד כו׳. ולאו לענין גזלן קבעי לה דאין כאן גזל: בקדיפי ערדה. קליפי אגוזים או שאר פירות אצל קליפת העץ לא דאין ערלה אלא בפירות: הגראה לעינים. מראה בעלמא אע"פ שחין בו ממש כגון נר ולבע: שביעית. אסור לעשות סחורה בפירותיה וקליפי פירות קאמר ולא קליפי עלים דעלים אין שביעית חלה עליהן

> א) וכי תבאו אל הארץ וְנְטֵעְהֶם כָּל עֵץ מַאֲכָּל וַעַרַלְּהָם עָרְלָּתוֹ אֶת

ב) ולבהמתף ולחנה שֶׁר בָּאַרְצֶּף תִּהְיֶה כָּל בוּאָתָהּ לָאֱכֹל: קרא כה, זו כִּי יוֹבֵל הָוֹא קרש תּרְנָה לְכֶם מִן השרה תאכלו את תְבוּאַתָה: (ויקרא כח, יב)

If one person's wool was dyed with the dye of another without any human involvement ["a monkey did it"], the Gemara posits that the owner of the wool is exempt. Tosafos ask: הגמרא דנה במי שנצבע צמרו בסמנים של חבירו ע"י קוף אם אפשר לחייב why isn't he obligated as a nehene, one who derives benefit? Tosafos give two answers: את בעל הצמר. והקשו תוספות, למה אין לחייבו מדין נהנה אחר שצמרו שוה שואר שצמרו שוה של הצמר והקשו תוספות, למה אין לחייבו מדין נהנה אחר שצמרו Either that one is only culpable for benefits that were taken by himself or his animal, or יותר? ותירצו בתירוץ ראשון שנהנה אינו חייב אא"כ ההנאה באה לו ע"י מעשיו that he physically ingested. Alternatively, color alone is not a substantive benefit.

תוספות בבא קמא דף קא. ד"ה או דלמא או מטשה בהמתו או שנהנה גופו. טוד תירצו שצבט בטלמא לא חשיב הנאה.

עין משפט נר מצוה

בבא קמא

וסממנים שרויין ולבע את הקוף

וכה"ג היוק ניכר הוא ומחייב ונראה

לפרש דלבע בהו קופא כלומר

בגריעות ובכיעור כעין קוף שהוא

מכוער: אן דלמא אין שבח של

סממנין על גבי צמר. תימה הרי

נהנה שלמרו מעולה בדמים יותר

וישלם מה שנהנה כמו אכלה מלידי

נערות (כמונות דף ל: ושם) אמר תחב

לו חבירו משקין של אחרים בבית

הבליעה דמשלם מה שנהנה ויש

לחלק דהנאה דהכא אין באה ע"י

מעשיו ולא ע"י מעשה בהמתו ובתחב

לו חבירו אע"פ שאין זה ע"י מעשיו

מכל מקום נהנה גופו אי נמי הנאה

דהכח לה חשיבה הנחה שחין ° חלה

:נוי בעלמא יותר

ושם ד"ה ממן") פריך אמאי לא נפקא

לן איסור הנאה מלא יאכל:

ולא ידליק בו הנר.

אנטריך לרבויי נביעה והדלקה

לביעה משום דחזותה בעלמה הוח

והדלקה משום שכלה האיסור בשעת

הדלקה ואם תאמר והא בפרק כל

שעה (שם דף מ:) שריון עלים להדלקה

למאן דאמר אין שבח עלים בפת ולא

משכחי עלים דחיסורה אלה כעין

כסא ושרשיפא ויש לומר דשמן הוי

בעין בשעה שהוא דולק אבל עלים

נעשים גחלת והשלהבת אין באה

אלא מן הגחלת ואם תאמר ומ"ש

דהכא מלריכין קרא להדלקה וגפי

תרומה טמאה מלריכין קרא להתיר

כדדרשינן" שלך תהא להסיקה תחת

תבשילך וי"ל משום דס"ד דנילף

תרומה ממעשר הקל דאמרה חורה לא בערתי ממנו בטמא כדאמר

בבמה מדליקין (שנת דף כה.) ור"ת

מפרש דאינטריך קרא הכא לאסור צביעה והדלקה שלא כדרך הנאמו

שלא יהנה ממנו. נפרק

כל שעה (פסחים דף כב:

אע"ג דאסר שאר הנאות

הא מנחי קמך שקדינהו. ומ"מ אגרא בעי למיחב למיחקל להו

פד א ב מיי׳ פ"י מהל' שכירות הלכה ד קמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי׳ שו סעיף ג: פה ג ד מיי' פ"ג מהל גזילה ואפידה הלכה טוש"ע ח"מ סי׳ שסג סעיף

וסינונונים שנדיין ונכע שת התוף ומינוה דאם כן אפסדיה בידים מאכלות אסורות הלכה

פו ו מיי שם פ"י הלכה ט פו ו מיי שם פיי הכבה כ סמג לאוין קמד טוש"י י"ד סי רלד סעיף א: פח ז מיי פ"ו מהלכו שמיטין הלכה ב:

לעזי רש״י

רסנט לווא עניאט לנוו ווכני ווניה שוו"ן. פירוש רסבר ^{דו} דפ"ב (דף יטי) וירדה ^{הן} לגינה שוו"ן. פירוש דהכונס (לעיל דף נה:) ובפרק אלו (עיין רש"י ישע וש בוריו ישעיה א

ליקומי רש"י

מנין שלא יהנה ממנו. כגון שלא ילטבע בו בפירי הראו לילטבע בו כגון קליפי אגוזין ושומר לפרי אסור כפרי [קידושין נו:]. ולא יצבע בו. כגון כקליפי לאוזים שהשומר לסור משום ערלה כפרי עלמו. ולא שמן של ערלה [פסחים בכ:]. זערלהם ערלה [פסחים ולשתםם לעימתו יהל ואטמחם אטימחו יהא אטום ונסחם מליהנות ממנו (ויקרא יט, כג). את פריו. רסמנא רפינהו מאת פריו הטפל לפריו [ברכות לו:].

הגהות וציונים

הגרונים (אור (הקיס):

ביא ואמר ליה (הקיס):
ביא ואמר ליה (הקיס):
ביא ואמר ליה (הקיס):
ביא והיה (מייום):
ביא (הקיס אות ביא (ביא):
ביא (הקיס אות ביא (ביא):
ביא (ביא): דבכורים מבכורים, עיין חולין ריש קכא ע"א: ל] צ"ל דף קכא ר"ש ע"א: ל] נדצ"ל ואי יש שבח

: סמנים

יורפי פרה כחצר הניזק דמי ^נונפקא מינה

אפילו במקום שאין לחייב על הנטילה כגון

שהיו הפירות מונחים כמקום שאי אפשר

ליטלם משם ובא ראובן והושיט פירות של

שמעון שבחצר שמעון לפי פרת לוי חייב לוי

אם המושיט חרש שוטה וקטן או אישאין לו

לשלם שאם היה אפשר להשתלם ממנו היה

הוא חייב ובעל הפרה פטור.

ח יאכלה ברשות הרבים יאובימשלם כל מה

שנהנית דהיינו כל מה שאכלה ⁷⁾אינו משלם

ציונים ומקורות ד) טור שם סעיף ד' נשם הרמנ"ם פ"ג מנזקי ממון ה"ב,

ק דפי פרה כחצר הגיזק דמי. פירוש, אע"ג דכתינ וציער נשדה סימן שצא סעיף ז' אן שאין דו דשדם כו'. אין (פרש הטעם אחר, והכא הלקיחה שהיא חחילת הפיעור לא היתה בשדה של ניוק, גם דכיון דאין לו לשלם חייב מטעם דראובן הו"ל שלוחו של לוי, דהא לוי לא הכליון וההפסד הנעשה בפי של פרה אחר הלקיחה הרי הוא כחלר המזיק זיוה לראוכן לעשוח כן, ועוד דאפילו אין לו לשלם אחריטן אין שליח לדבר דהרי השור של מזיק הוא, קמ"ל דלא, אלא עשאה פי הפרה, דהיינו השן עבירה וכמ"ש לעיל ריש סימן קפ"ב ורנ"ב וסקידן. ובמעדני מלך פרק

כילד הרגל נפלפולא חריפתא ב״ק פ״ב סי׳ ט׳ אות ה׳ן כתב הטעם וו״ל, וטעמל, אע"ג דפיחם בר חשלומין הוא, מ"מ כיון דליכא לאישתלומי מיניה חייב אידך לשלם כר' נתן ושם נ"ג ע"אן, דכל דין שותפים יש לשנים שהזיקו ביתד, עכ"ל. וקשה, דהרי הטור לקמן סוף סימן מ"י וַסעיף כ"ט] השיג על הרמ"ה בעל סברא זו וכסב, ואין נראה, דלא מחייב ר׳ נתן היכא דליכא לאישתלומי מאידך כו׳, והוא דעת היש חולחיו שהכיא המחבר שם וסעיף ל"דו, א"כ יהיו דברי הטור סותרים זה את זה, וגם סותרים לדברי הרא"ש פרק כילד הרגל [שם] שהוליאו הטור והמחבר דבריהם שבכאן ממנו. אלא נ"ל דשאני הכא כיון

אלא אהאי דינא בסרא כשהבהמה ברשות הניזק והאוכלים היו במקום שהמושיט לא הזיק כלום רק שהושיט לפי פרה ואז היה עדיין בעין גבוה ולא היחה יכולה ליטלה משם ונתנו בפיה חרש שוטה וקטן כוי בשלימוסו, וא"כ הפרה טשמה כל ההיוק והמושיט לא הו"ל רק כגולן לחוד, והמחבר כחבו לטעם גם אכשנטלה מרשוח הרפים והלכה לחלר דמעידוא דאגבהיה הו"ל שולח יד בדבר שאינו שלו דהו"ל גולן, א"כ הניוק ואכלה, ולפ"זו לא ה"ל לערבב הדברים ולכחוב נ"מ אפילו כו' אלא - הו"ל כגוזל ומאכיל דרצה מזה גובה רצה מזה גובה דלעיל סימן שס"א ה"ל למימר ועוד נ"מ, ועיין דריקה שם הארכחי: סעיף ח' מש"ב סעיף ה', אלא דאם יש לו לשלם, כיון דעכ"פ חייב המושיט מטעם כד מה שגהגית. כלומר, אף שפטרה המורה מלשלם נוק שלם, מ"מ - (מזיק) וגילן) ופעל הפרה לא הזיק בידים שהרי אילו לא הושיט לא אכלה, לכך גונה מהמושיט, ודוק*: סעיף ח' ב) משלם כל מה שנהנית. פצוהית

והאכילה והכליון הנעשה בפיה, כאילו נעשה בחלר הניזק מאחר דבשעת האכילה היא עומדת בחלר הניזה, וכן לתב הטול והמובא בציונים אות ג׳ן כשס הרמ"ה. ובדרישה ושםן כתבתי דיש דעות דלא ס"ל הכי, אלא בעינן דגם בשעת הלקיחה תהא עומדת בחלר הניוק, ואו מייבת אף אם נתנו בפיה חרש שוטה וקטן וכדמסיק המחבר, אפ"ה חייב בעל השור כיון דמ"מ הבהמה היתה בחלר הניזק וגם האכילה והכליון, ואף שהיה בגופה של הבהמה שהוא של מזיק, קי"ל דפי פרה דהיינו הכליון הו"ל כחלר הניזק כשעומדת ברשות הניזק מתחילה ועד סוף. ועיין בטור דלא כתב פי פרה כתלר הניוק דתי

מה שנהנית לריך לשלם:

בהרא"ש פרק הגוול קמח [ב"ק פ"ט סיי י"ז] כחב גפי אוקימחה דרפינה [שם ק"א צ"א] בלבע הקוף למר בסמנין וו"ל, וי"ל דדוקא כשגופו נהנה ע"י אחר או ממונו נהנה מחבירו ע"י מעשה של ממונו כמו אכלה מלידי רחבה ונפלה לגינה, אז משלם מה שנהנית, אבל כשממונו נהנה על ידי אחר פטור, עכ"ל, והוא כסירוץ הראשון של המוס' שם דף (ק') וקיאן ע"א ודייה או דילמאן, מוכח דאם חתב לה אחר אוכלין לחוך פיה פטור לשלם מה שנהנית קודלא דמי לדלעיל סעיף ז', דהתם משלם מה שהזיקה דהוי פשיעה, וכן כתב בספר מעדני מלך [פלפולא חריפתא] פרק הגוזל שם [אות פין], וכן כתב מהרש"ל [ביש"ש] פרק הגוזל [שם] סיי כ"ח דהסותב חוכלין לחוך פיה של בהתחו אינו משלם כלום מהאי טעמא. ומ"מ נ"ל דמיירי שחחב אוכלין של אחרים ופטור מן בעל האוכלין, אבל אם חחב אוכלין שלו חייב לשלם לו, דלא גרע מיורד שלא ברשות, וטעמא דיורד שלא ברשות, כיון שמתכוין להשביח חייב לשלם לו יציאותיו, ודוק. ומיהו כ"ז לשיטיא קמא דחוספות, אבל ממיהני על הרא"ש ומהרש"ל, דהא החוס' מסקי שם ח"ל, אי נמי הנאה דהכא לא ששיבה הנאה שאינו אלא נוי בעלמא יוחר, עכ"ל. כלותר משום דחוחחא לאו מילחא היא וכדקאמריטן בש"ס, החס, וחירון זה נ"ל לכאורה עיקר דמנין לנו לחלק בחילוקים שלא נוכרו בש"ס, בה"ס. וגם הא דבעי בש"ם החם למיפשט דחווחה מילחה היה מערלה ושביעית, לא יחישב שפיר לחירוך החא דחום, ודות, ע"שן. ועכ"פ נ"ל דדין זה כשממונו נהנה מממונו של אחר שלא ע"י מעשה ממונו, הו"ל ספיקא דדינא אי פטור או לא, ודוק:

ערך לחם

הרבים והלכה ואכלה כו". עיין דין י"ב, ואני תמיה איך שם פסק כדברי הרמבים ז"ל ולא גירסתו בבעיא דמתגלגל וביק כי עיאן ועיין שם. ודין פי הרמב"ם ז"ל ומם היה וכאן פסק כדברי המור (מס) שלא הביא סברת פרה כחצר הניזק אין בו חולק. שם בסופו. ועיין סימן שצ"ד דין ג'.

באר הגולה [אות אי], והוא גמ' הנ"ל שנפשטה האיצעיא מסוגיא הנ"ל, אלא שרלה לפשוט ג"כ ממקום אחר: יד. אם המושיט בו". דבלא"ה אפילו במקום שאפשר ליטול חייב המושיט לבד כמש"ו, ועיין הגהת אשר"י שם (פ"ב סיי ט׳ ד״ה אבל], ועיין חוס׳ (שם) נ״ג כ׳ ד״ה שול (ואדם) כו׳, ו׳ א׳ ד״ה לאתויי כו': טו. או שאין כו'. כסברא ראשונה בסימן ח"י סעיף ל"ז, ודברי ב"ך [סק"א] לחוקים מחד:

באר הגולה

מאי נחינת טעם הוא ליש מחייבין וגם בזה שדא ביה נרגא. ולענ"ד הוא ברור שהוא טעות ולמחוק תיבת משום וד' דפי, ולריך להיות פי פרה, והוא ענין דין בפני עלמו, וכן הוא בטור ושם, וכן הגיה הב"י שם, ומולא דין זה שם בגמ' דף כ"ג ע"א ותפשוט דפי פרה כחלר הניום דמי, ומשמע מדברי התוס' (שם ד"ה תפשוט) דקושטא דמילתא הכי הוא, וכן כתבו הרשב"א (שם ע"בן והרא"ש שם נסיי טין. ב. כן כתבו התוס' והרא"ש שם. סעיף ח' ג. משנה שם נב"קן דף י"ט ע"ב.

<<<

The owner of an animal that ate barley left out in a public domain must pay for the benefit he received: some say he pays the value of straw equal to the amount of barley, others say he pays two-thirds of the value of the barley. Shach cites the ruling of the Rishonim that a beneficiary is only liable if he or his animal took the benefit; if the benefit was received without their direct involvement, he would not be liable at all. Shach himself concludes that this is dependent upon the two answers in the aforementioned Tosafos and the ruling remains in doubt. He adds that if the owner granted the benefit to the beneficiary, there would be liability under the laws of yored which will be discussed later.

שו"ע חושן משפט סימן שצא סעיף ח, ש"ך סק"ב בהמה שאכלה שעורים ברשות הרבים, חייבים הבעלים לשלם מה שנהנית. י"א שחייב כדמי תבן, וי"א דמי שעורים בזול. ובש"ך הביא את דברי הראשונים שנהנה אינו חייב אם לא היה ע"י מעשיו או מעשי בהמתו, וכגון שממונו נהנה ע"י ממון חבירו. ומסיק שתליא בשני תי־ רוצי התוספות והוי ספיקא דדינא. עו"כ שאם הבעלים בעצמם נתנו ההנאה, חייב המקבל מדין יורד, וכמו שיתבאר להלן.

יבן כאידו היה תבן. דיכול המזיק לומר לא הייתי מאכילה שעורים מה שהזיקה, מ"מ כיון דצלד פחח החנויות רצים נאים שם לקנות והצהמה אלא תבן, ומה שנהנית שאין לריך ליתן לה תבן כיון ששבעה תהבשר, הוא עומדת שם, הו"ל כעמדה ברשות הרבים ואכלה מחוך לידי הרחבה דנחבאר דמשלם לניוק ולא יותר: יבן דמי שעורים בודי. דהיינו שליש פחות דאינה משלמת אלא מה שנהנית, אבל באכלה מחוך החנות, אף שהבהמה

> סעיף ו' ומחבר סעיף ד']: ידן ואלו נהנית פפור. דכיון דהוא נרשות הרבים ולא נהנית, אין עליה שום חיוב: סעיף מ' מון בצידי הרחבה. פירוש, לידי הרחבה הוא לפני הבמים דכל אחד, והוא מיוחד לכל אחד להנית שם פירותיו מביתו, ומשו"ה כשהלכה הבהמה מרשות הרבים לצידי הרחבה ואכלה שם חייב מק שלם דמיקרי חלר הניזק, משא"כ כשעומדת בגופה ברשות הרבים: מיזן אבלה מפתח החנות כו". אף דפתח החנות ודאי לא גרע מלידי הרחבה שנתבאר לפני זה דאם עמדה שם ואכלה משלמת

אותו לאלא יבוכאילו היה תבן (^סוים אותרים | יגודמי שעורים בוול) יואם אכלה אוכלים הרעים לה כגון שאכלה חטים הואיל "רולא נהנית פטור.

'היו הפירות מונחים ^{מוז}בצידי רחבה והיא כתוך הרחבה והחזירה ראשה לצידי רחבה ואכלה מהן אינו משלם אלא מה שנהנית דכיון דגופה כרשות הרבים הוה ליה שן ברשות הרבים אבל אם יצאה מרחבה לצידי רחבה ואכלה שם משלם מה שהזיקה מיזהאכלה מפתח החנות אינו משלם אלא מה שנהנית מתוך החנות משלם מה שהזיקה.

מריך מכדי שיווי השעורים וכמ"ש הטור והמחבר בסימן (שפ"ט) ו*שמ"א, טור עומדת בצד פתח החנות [ודוחק לפרש דמיירי שנכנסה לחוך החנות], מ"מ כיון שאין דרך הבהמה להושיט ראשה

באר הגולה

כלל לתוך הסנות, אפילו שתואל דפליג [בגמ' [ב"ק] דף כ"ל ע"ל] עם רב במחזרת רחשה, מודה כזה דהו"ל כחילו עמדה בחנות ואכלה משם, משא"כ כשאכלה מפתח החנות דדרך הליכה דרכה להושיט רחשה שם: שעיף י"א יון אינו משלם אלא מה שנהגית. נראה אפילו היה ראשה בשעת אכילתה ע"ג בהמה, מ"מ כיון שגופה ורגליה עומדות ברשות הרבים, בתר גופה חולינן, ויש לו דין שן ברשות הרבים דאינו משלם נזק שלם כי אם מה שנהנית וכמ"ש לעיל:

י מהקצה מקום מרשותו לרשות הרבים והניח שם פירותיו ואכלתם שם ^חחשוב כרשות הרבים.

יא מהלכת ברשות הרכים ופשטה צוארה ואכלה מעל גבי חבירתה ואפילו עמדה ^{יו}אינו משלם אלא מה

ציונים ומקורות ה) טור שם גשם הרלפיד והרל"ש ב"ק פ"ב ס"י הי, והרל"ם ורעופ"ל ונעוקי יוסף שם תי ע"ב מדפי הרי"ף ד"ה דמי שעורים. ד"מ (כ') די. ו) טור שם סעיף וי גשם הרל"ש ב"ק פ"ב סי' ז'. ו) לשון רמב"ם פ"ג מנוהי ממון דין י'.

סעיף ח' טז. אלא כו'. די"ל הלכה כרנה [ב"ק כ' ע"א] דהוא רכיה ד. פלוגמא דרנה ורצא שם דף כ' ע"א. וכתב נבית יוסף וחשיף דין דרצה, וייעל הלכה כרכל (שם) דהות במרת, וכתבו הרי"ף נשם חי עיב כיון שהרי"ף נביק חי עיב מדפי הרי"ף) והרמצ"ס נפ"ג ממקי ממון היבן מדפי הרייף] והרמב"ם [פ"ג מגוקי ממון ה"ב] כ' הדעות, ופסק המחבר מסופקים הלכה כמי, ראוי לומר דנקטיען לקולא כרבה וכפירוש רש"י לקולא: (ליקוט) דהיינו כוי. שי"א הסלכה כרצה דרצה הוא. ושם דיה דמי עמירן דעמיר היינו חבן. ה. פסקו כרצא שם. כי"ף [שם] ורא"ם שם [פ"ב ס" ה"ן, ועיין צאר הגולה (אות ד"ן, ועיין ו. ברייתא שם. סעיף ט' ו. משנה שם [ב"ק] דף י"ט ע"ב וכדמפרש רא"ש שם פיי א' ובריש פוכה ופ"א סיי אין ובפרק י"ע דשבת פיי ה' לה שתואל שם דף כ"א ע"א. ח. שם בתשנה. סעיף י' ע. טור ונפ"ק דעירוצין סיי ד' ועם פ"ב סי ד' ונפ"ק דב"מ סיי מ"ע ונפ"ז שם (פעיף רי) בשם אציו הרא"ש שם בפסקיו (ב"ק פ"ב פ"י ד') פסק דכחונות סיי י"ג, ועיין רא"ש בפ"ג דב"צ (ס"ו) (סיי די הי) וכן כייל כלישנא קמא דשמואל (שם כ"א ע"א) דפטור במחזרת וכ"ש במקלה הרשב"א (פרק כי דשנת קמ"א אין והריטנ"א (רש סוכה בי צ"ב) והר"ן מקום, מדקאמר סתמא דתלמודא בתר הכי שם ע"ב לא דכו"ע מחזרת [טכת שם נ"ח ע"ב מרפי הרי"ף ד"ה לענין, סוכה שם אי ע"א מדפי חי כלכל חי כשמוחל, וכן נכחה מדבכי הרי"ף (שם טי ע"ב מדפי הרי"ף) ועיין ביאור הרייף ד"ה ולרבין* וש"פ דכל היכא דאשכחן אמר ליה רבא כוי, הלכה והרמצ"ם שלא הביאו דין זה דמקצה מקום. סעיף י"א י. לשין הגר"א לעיל כרבותיו, אבל כשנחלקו כשני החולקין, הלכה כרבה (ע"כ): יו. ריש הרמב"ם שם בפ"ג ומווקי ממון) דין י'. וכחב הכסף משנה, מימרת סקייב וטימן אומרים כר׳. משום לחנים כווחיה [דרבא שם] דרבים הוח: סעיף ט׳ לחילפא ור׳ חושעים שם [ב־ק] לף כ׳ ע"ח ולדמפרש רבה בקופלת, ועיין טייםן יח. היו כו'. כלישנה קמה [ב"ק כ"א ע"א], דסוגיה שם כ' כלישנה וכמ"ם הנמוקי יוסף (שם ח' ע"א מדפי הרי"ף) וו"ל, פירוש קופלת, שבתבתי קמא דקאמר לא דכו"ע מחזרת כו', והלכחא כשמואל בדיני: סעיף י' היינו שזקפה רגליה ועמדה על הבהמה ואכלה זקופה, אבל אם עמדה יט. הקצה כוי. כיון דקי"ל כלישוא קמא [ב"ק כ"א ע"א] כ"ש כה"ג: מעט כדי לפשוט לוארה פטורה משום דבהמחו לאו כרשוח הניחק סעיף י"א כ היתה כו'. כשיטת הרי"ף [ב"ק ח' ע"ב מדפי הרי"ף] דמ"ש שם וכ׳ ע"אן כדחמר רכח כו׳, לחו לדחויי דברי חילפח חלה לפרש

שמן רוקח ח"א סי׳ ע"ג מ"ש בזה:

דנריו, דלא כפירוש רש"י ושם ד"ה בקופצתן ותוס" ושם כ"א ע"ב ד"ה דאילפאן ורו"ה נשם ח' ע"א מדפי הר"ף! דתלי נוק משלם, אלא נוק שלם ולא פליגי אילפא ור' אושניא, וא"ל לדסוקי מ"ש סוס' כ"א ב' ד"ה דאילפא כו', וכ"כ הראב"ד ורשב"א נשם כ' ע"אן ורא"ש נשם פייב סיי דין דאין זה שיטי דהא אמרינן שם כבי ע"אן כיון דאורסיה למיכל כו', ועוד, משלמת מה שהויקה משמע נוק שלם וקאמר (שם כ"א ע"בן דאילפא ור" אושעיא וכוי, וכן מפורש בירושלמי (פ״ב ה״ד] שינחה ואכלה משלמת מון שנס, מהו שינחה ומכנה כשריעה קויבנה מחברה. ברה״ר ופשטה את פיה ומכלה ממנה משלמת מון שלם, ור״ל שינחה ממה שפטרה התורה *וכן בתוספתא (פ״ק ה״ד) משלמת מה שהזיקה, וע״ן פיקן ונד ברה״ר, ופשטה את פיה ברשי הרי״ף ד״ה מעל גבין. רשנ״א (שם) וכתב הטעם שכל כה״ג, הוי ככשות המזק שכן יש להם רשות לעבור כה״ג, וע״ם ופיקר יוסף (שם בדפי הרי״ף ד״ה מעל גבין. רשנ״א (שם) וכתב הטעם שכל כה״ג, הוי ככשות המזק שכן יש להם רשות לעבור כה״ג, וע״ם ברפי הרי״ף ד״ה מעל גבין. רשנ״א (שם) וכתב המשכה ברביה הייף ד״ה מעל גבין. רשב״א שבאבירי אושעיא וכוי, וכן מפורט בירושלמי ופ״ב ה״דן שינחה ואכלה משלמת נוק שלם, מהו שינחה ואכלה כשהיתה קופחו מופשלת לאחוריו, היתה שומדת

באר הימכ

נמור הוא.

סימן שצא סעיף ה׳ א. ויש אומרים דמי שעורים בזול. עיין בתשובת וו בזול. היינו שליש פחוח מכדי שיווי השעורים, כן כחנ העור, וע"ש. חמ"ע [סקייג]:

ה. פטור. דכיון דהוא ברשות הרבים ולא נהנית, אין עליה שום חיוב. שם [סמ״ע סקי"דן: סעיף ט׳ ש. מפתח החגות. כיון דגלד פתח התנויות רמים גאים שם להנות

והבהמה עומדת שם, הו"ל כעמדה ברה"ר ואכלה מלידי הרחבה דאינו משלם רק מה שנהנית, אבל באכלה ממוך החנות, אף שעומדת בלד פתח החנות, מ"מ כיון שאין דרך

הזרוע והלחיים פרק עשירי חולין

עין משפמ

נר מצוה יא א מיי פיע מהלי בכורים הלי יד סמג

עשין קמב טוש"ע י"ד סי" סא סעיף לא: קה ספיף נה:

יב ב טוש"ע שם ספיף ז:

יג נויי' פ"ט מהלכות

מחנות עניים הל' טו

טוש"ע י"ד סר רנג סעיף

תורה אור השלם א) וְוֶה יִהְיֶה מִשְׁפִּמ הַפֹּׁחֲנִים מֵאַת הָעָם הזרע והלחנים והקבה:

ב) וַיֹּאכֶּר לְעֵם לְיוֹשְבֵּי
 יְרִישְׁלֵים לְּתַת מֶנֶת הַלֹּהְנִים וְהַלְוִים לְהַעֵּן יָהָוְקוּ בְּתוֹרַת ייֵ:
 וְבִיי הִינִים כֹּא, דּן

ג) וְלֹא יְחַלְּלוֹ אָת קָרְשֵׁי בְּנֵי יִשְׁרְאֵל אַת אֲשָׁר יָרִימוּ לַיִּי: (ויקרא כב, מו) אייתר וזה יהיה לכדאמר לקמן בסמוך

ליכומי רש"י

שמתנות דין ואין חזה ושוק דין וללישנא

דמשמע זה משפט חה חין ח משפט ואיכא בין הני תרי לישני דלהאי לישנא

בדיני שמים נמי לא מיחייב:

ע"ה יתנו לו ואל ימתין עד שיודמן לו

והזרוע והלחיים והחבה וראשית הגז

כו' ואין לפרש לכל כהן בין לאנשי

משמר בין לשאר כהנים דהא בירושלמי

ואין רוצה לקבל כדפרישית בריש כל

הבשר (לעיל דף קד:) אבל אין לתרך

יהודה דגרסינו בירושלמי ר' יהודה

אומר אין נותנין אותה אלא לחבר

דהתם אבכורים קאי כדאמר התם לעיל מינה רבי אדא" אוסר בבכורים:

והבכורות

ופדיון הכן ופטר חמור

קא מעייל חולין לעזרה. ודרטיען כסיפרי כי ירמק ממן המקום וזכחת (דכרים יב) כריחוק מקום לתה זוכה ולי לתה דאין לו תובעין נהי דאין יכול לתובעו מקום אתם זוכת ואי אתם זוכת בקירוב מקום חולין שלך וחול הדין לכל הכאת שולין בעורה שאשור אי כמי מדרבען דלמא איכא יחולין כדינן וספור קדשים יחולין כדינן וספור קדשים בעורה ואתי לואלי בעורה ואתי לואלי בעורה ואתי לואלי בעורה אתי לואלי שאין. לפעון יחודקן בתורת היו אוכל בלא! בדיינין בדיני שמים מיהא מיחייב וללישנא המא דדריש ליה מחה אפילו בובין שאין נותנין מתנות לכהן עיה כוי. היינו דווקא כשיש כהן חבר אבל אי ליכא כהן חבר אלא מבר כדתנן במסכת חלה (פ"ד מ"ט) אלו נותנין לכל מי שירצה ^ש החרמים בפרק שתי נשים ⁶ קאמר דיש מהן מתנין לכל כהן ויש מהן ניתנין לאנשי משמר א"כ ע"כ לכל כהן דקאמר היינו בין כהן חבר בין כהן ע"ה והיינו היכא דליכא חבר או איכא דרבי שמואל בר נחמני דהכא כרבי

קא מעייל חודין לעורה. מידי דלא ליתעביד מיה לורך גניה: 6) (כיר 60: מימה מת. המידים מתנות בחונה. קודם שנמן לכהן השלכים לאיל או לים: פ: פי מל מידים פני קרא. דרתיב בהו זה. דמשמע בעודן קיינות מייב ליתנן אבל לאין טופסדיון לצ. ד) מיי קיינות לא מייב הכמוב בהן משלימון: שאין לו תובעים. אין לו יחים ממוח די חיי אר אנואי הא קא מעייל חולין בעזרה. משום יו דכל חולין מדאורייתא אסור להביא בעזרה וכן אמר בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פא:) גפי בכורים ולא מסתבר דהתם אגוזלות דמייתי בהדייהו קפיד

החיק מתנות בדוונה. קדם שנתנן לכתן הטליכם לאור או לים: דבתיב בהו זה. דמשתע בערון קיינות חייב ליתנן אבל אינן קיימות לא חייב הכתוב בהן תשלומין: שאין זו תובעים. אין לי בעלים שיוטל לחושים שהוא שהוא שהוא שהוא שהוא יטל

דאפשר דמתני עלייהו ומביאם נדבה וכן בפ' התודה (מנחות דף פ:) גבי תודה שנתערבה בתמורות קאמר אי אגואי קא מעייל חולין לעזרה הלכך אי אגואי אלא זה למה לי לכדרב חסדא לא אפשר אלא או למה הי ולייתי לחם כו' הא קא מכנים חולין לעזרה ומדקאמר שאין לה תקנה ש"מ הוי מדאורייתא ותימה ^{ט)} דבפ׳ דאמר רב חסדא "המזיק מתנות כהונה או כל התדיר (זכחים דף 5:) אמרינן ובכולן שאכלן פטור מלשלם גופא אמר רב חסדא מכחנים רשחים לשנות בחכילתו ף המזיק מתנות כהונה ∘או שאכלן פטור ולאוכלן ללויין שלוקין ומבושלים ולחת מלשלם מאי מעמא איבעית אימא דכתיב לתוכן תבלין של חולין ואמר בהקומך רבה (מנחות דף כא:) יאכלוה" שיאכלו יזה ואיבעית אימא משום דהו"ל ממון שאין ™ לו תובעים מיתיבי ™ וזה יהיה משפט הכהנים עמה חולין ותרומה כדי שתהא נאכלת מלמד שהמתנות דין למאי הלכתא לאו על השובע ונראה דדוקא חזה ושוק וכן בכורים דדרך קדושה מייתי להו להוציאן בדיינין לא לחולקן בדיינין וכדרב דעביד בהו תנופה וכן לחם לנורך שמואל בר נחמני ידאמר רב שמואל בר מודה שהוא הכשר קרבן יש קפידא טפי בהבאתה מעורה שלא לצורך: נחמני אמר רבי יונתן במנין שאין נותנין ראב"א משום דהוי דיה ממון שאין דו תובעין. ולהאי לישנא

יאמר לכהן ע"ה שנאמר י וואמר לעם ספר ב ליושבי ירושלים לתת מנת לכהנים וללוים ש למען יחזקו בתורת ה' כל המחזיק בתורת ה' יש לו מנת ושאינו מחזיק בתורת ה' אין לו מנת ת"ש ר' יהודה בן בתירא אומר קמא איכא למימר דתרתי שמע מינה ודריש בסמוך מדכתביה אלל משפע משפט מלמד שהמתנות דין יכול אפי חזה ושוק דין ת"ל זה למאי אילימא לחולקו

שיש לו תובעין שכבר זכה זה בהן ודמי כמאן דגזל מיניה גלימיה: ופריך איר דאתו דיריה. דכהן מאי למימרא פשיטא דיכול להוליאו בדיינין: בדיינין אטו חזה ושוק לאו בדיינין מיחלקו אלא לאו להוציא בדיינין הכא במאי דאתו לידיה במיכלי עסקינן דאתו לידיה אי דאתו לידיה מאי 'המהדר הבהמה שלימה היתה מונחת אצלו למימרא דאתו לידיה במבלייהו וקסבר האי וזכה במתנות מן ההפקר: תנא ים מתנות שלא הורמו כמי שהורמו

דמיין תא שמע יבעל הבית שהיה עובר במתנות ששוים לכל הכהנים מהגי זכייה אם קדם אבל חזה ושוק אינו ממקום למקום וצריך ליטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני נוטל ולכשיחזור ישלם אלא לאותו בית אב ולא דברי רבי אליעזר אמר? רב חסדא "מדת בעל הבית. עשיר שהיה עובר ממקום למקום : וצריך דישוד כו'. ונלרך למזונות חסידות שנו כאן אמר רבא תנא תני ישלם נוטל לקט כשאר עניים הואיל שעכשיו ואת אמרת מדת חסידות שנו כאן ועוד

מדרבי אליעזר ליקום וליתוב אלא מסיפא כל מידי דחייביה רחמנא למיחב וחכמים אומרים געני היה באותה שעה לעניים הבא ראשון יכול לתובעו מעמא דעני הא עשיר משלם אמאי ליהוי והוא הדין למתנות כהונה: מדת חפידות שנו כאן. אם חסיד הוא כמזיק מתנות כהונה או שאכלן אמר רב חסרא מדת חסידות שנו כאן תא שמע מנין לבעל הבית שאכל פירותיו מבלין ישלם: תנא תני ישלם. דמשמע על כרתו ואת אמרת כו': ועוד. מי סברת מדרבי אליעזר קמוחיב דמלינן וכן לוי שאכל מעשרותיו מבלים מנין למימר דרג מסדא משני נולה מדח דשפטור מן התשלומין ת"ל יולא יחללו את

רב מסדא ועלה משני אלא משעת הרמה ואילך הא משעת מסידות שנו כו': כאן. הא^{דן}) דקתני הרמה ואילך מיהא משלם אמאי ליהוי סיה באותה שעה דמשמע כמזיק מתנות כהונה או שאכלן הכא נמי דתידוק מינה דעשיר בעי שלומי לאו בדיינין קאמר אלא אם חסיד דאתו שאכל מעשרותיו מכלי הוא לריך לשלם לנאת ידי שמים: וכן דוי

שלח הפרים תרומת מעשר: את קדשי בני ישראל אשר ירימו להי

אין דך בהן אלא משעת הרמה הכי גרסיען ליה בתוספתה":

וכישור לביתו ישלם. ללישנא בתרא דקאמר משום דהוי ממון שאין לו חובעין פריך שפיר דישלם משמע שיכול להוציאו בדיינין וללישנא קמא נמי דפטר משום דכתיב זה פרכינן

דכיון דבמתנות פטור משום דכתיב זה מסברת חין לנו לחלק בין מתנות ללקט שכחה ופאה ולקמן בפרקין (דף קלה) פרין מספק לקט דחייב משום עני ורש הצדיקו להא דאמר אין ספק מחנות לכהן: אכזר רבא גרסיטן ואא גרסיטן אמר ליה רבא דהיה משמע דלרב חסדא דבר ואם כן מאי קאמר לבסוף מדת חסידות שנו כאן

הלא כנר שעוע החירוך ולנה חור ואמר^ם רב נסדא אלא רבא שמע גציה המדרש הקשיא והמירוך בשם רב מסדא ארישא והשיג להם דארישא לא שייך לשנויי ולא לאומיג מיניה אלא מסופא הוקשה לרב מסדא ועל זה מירך רב מסדא וי"ס שכחוב בהן ואמר רב מסדא בי"י בסוף מילמיה דרבא וכן משמע דאי לרב מסדא הוה מדבר לא היה אומר אא אמרם אלא ומר אמר מדת ססידות שנו כאן: רגרא הגי ישלם ואת אשרת כו. וא"מ והאמר בפרק קמא דב"ק (רף 2) א"ל אפיי מי כתיב ישולם ישלם כמיב" מדעתו ואמר נמי פרק הפועלים (כיימ דף 20°) גפי חוסם פי פרה ודש בה לוקה ומשלם ארבעה קבין לפרה כו' ובעי למימר משלם ללאת ידי שמים וללישנא קמא דלעיל דפטור אפילו ללאת ידי שמים פריך שפיר ומיה! לההוא לישלא נמי דאין לו מובעין דמייב ללאת ידי שמים איכא לתינתר דהיינו דוקא במודק מתנוח כהיונה או אכלן שלקסן כאיסור אבל הכא שלקסן בהייתר שהיה או עני אפילו לצאח ידי שמים לא מיחייב להכי פריך שפיר ואת אמרת מדח חסידות שנו כאן ולא מיחייב אפילו לצאח ידי שמים ומיהו בסתוך קשה דקאמר טעמא דעני הא עשיר חייב ומאי קשיא אימא עני פטור אפילו מלנאח ידי שמים אבל עשיר חייב או ומפר״ח דה״ק חנא חני ישלם לרבי

קדשי בני ישראל אשר ירימו אין לך בהן

אין או משר זהנה קשי מנוס של שמה ומשים ומנטות זיי טונים עשיר וחייל או ומשרים והיין או ומשרים היה או ומשרים היה אל היה שלנו רבגן:
אין דך בהן אלא ששעת דרשה. ואם תאמר והא קרא אלה לאחר הרמה איירי אלא בעמיד ליתרם דמפקינן מיניה בפרק [אלי]
הבארפים (מהחרין דף פ.) דטבל במיחה⁶ אלול מהל מחרותה דדרים לא יחלל את קדאי נגיי ישראל את אשר ירימו בעתידים
ליתרם הכחוב מדבר זיש לומר דהכא דרים מדסתין ירימו אלל להי לומר לך שאין לגבוה בהן אלא משעת הרמה אי נמי משום דקאי
אייר לאחר הרמה:
אקרא דסמין ליה ואים כי יאכל קודש דאירי לאחר הרמה:

יחמו

מסורת הש"ם

עם הוספות

(ש"מ), **ה)** [קדושון נח: נדרים פה. ב"ב קכג:

לומר לו לכהן אחר אני נותנן ולא לך:

משפט מלמד שהמתנות דין. דיינין

נזקקין להן להוציאן בדיינין אלמא כהן

ראשון התובען מוליאן מידו וקשיא לרב חסדא דאמר דמתנות כהונה

בדיינין. דיינין אומרים לו לישראל

לזה תן המתנות שהוא חבר ואל תתן

לוה שהוא עם הארן: ויאמר דעם.

דיהושחנו^{בן} כחיד דדדרי היווים. חיחיה

דקרא למען יחזקו בתורת ה': מנת. חלק כהונה: אמו חזה ושוק מי לא

בדיינין מיחדהו. כלום היה יכול לתתם

לכהן עם הארך והא מנת נינהו: אדא

שיש לו תובעין הוא משום הכי

ממעט חזה ושוק דכיון דלכפרה ולרצוי

בא לא שכים דמעכב: הבא במאי

עםקינן דאתו לידיה. לכהן ואחר

כך גזלם זה ממנו דהוה ליה ממון

מני הוא: וכשיחזור ישלם. אלמא

חסידות שנו כאן אלא מדרבנן מותיב

הוציאו בדיינין. אלמא דממון

ממון שאין לו תובעין הוא:

מולין ודף פ: ד"ה וכי ותמורה כג. ד"ה אוכלין

וובמים עו. ד"ה ומולין], ל) חלה פ"ד ה"ד,

מ) שמות כב ד, ג) ע"ם מוס׳ ד"ה גנה.

גליוו חש"ם

גבי או שאכלן פטור. עי' לקמן דא קלו ע"ל מופ' ד"ה עד: שם טתנה לבהן ע"ה. ע" מנחות דף ים ע"ב תוס' ד"ה מודה:

הגהות מהר"ב

א] תום' ד"ה תנא תני וכו' אבל עשיר הייב ומפר"ת וכו'. נ"ג ע" שו"ת למ"ל סי' ק"ו:

הגהות וציונים

נהן.

<<<

משתרשי

חולין דף קל: - קלא. תוספות ד"ה שאני

מי שהזיק או אכל מתנות כהונה פטור מלשלם. אבל אם אנסו את גורנו מחמת חוב שהיה לו לבית המלך, חייב לעשר עליה ממקום אחר משום שעי"ז "משת־ רשי ליה" דהיינו שהרויח ממון אחר שהיו לוקחים ממנו. וביארו התוספות שאם אכל מתנות כהונה ליכא משתרשי שהיה יכול להתענות. ומבואר שאם נהנה באופו שמשתרשי ליה חייב אף בלי שום מעשה.

One who damages or eats of the priestly gifts is not required to reimburse it. However, if the tax collectors confiscated his untithed grain in lieu of a debt he owed them, he must use his own produce to tithe against it, because he has substantively benefited from the taxed grain in that his remaining grain was not seized. Tosafos explain that eating the priestly gift is not a substantive benefit because he could have fasted. We see here that, unlike a regular benefit, one is liable for a substantive benefit even if it did not involve any action on his part.

הזרוע והלחיים פרק עשירי חולין

מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין תא

שמע יהרי שאנסו בית המלך גרנו אם

בחובו חייב לעשר אם באנפרות ש פטור

מלעשר שאני התם דקא משתרשי ליה

תא שמע 🌣 אמר לו מכור לי בני מעיה של

פרה והיה בהן מתנות כהונה נותגן לכהן

ואינו מגכה לו מן הדמים לקח הימנו

במשקל נותגן לכהן ומנכה לו מן הדמים

אמאי ליהוי כמזיק מתנות כהונה או שאכלן

שאני התם דאיתנהו בעיניהו ת"ש תשעה

נכסי כהן תרומה ותרומת מעשר וחלה

ראשית הגז ומתנות והדמאי והבכורים

והקרן והחומש למאי לאו להוציאן בדיינין

לא מולכדתנן למה אמרו נכסי כהן משקונה

בהן עבדים וקרקעות ובהמה ממאה ובעל

חוב נוטלן בחובו ואשה בכתובתה וספרים

תורה ההוא ליואה דהוה חמף מתנתא

אתו אמרן ליה לרב ° אמר להו לא מסתייה

דלא שהלינו מיניה אלא מיחמה גמי חמיף

ורב • אי איקרו עם משקל נמי לשקול מינייהו

אי לא איקרו עם רחמנא פטרינהו במספקא

ליה אי איקרו עם אי לא איקרו עם יתיב רב

פפא וקאמר לה להא שמעתא איתיביה רב

אידי בר אבין לרב פפא יי ארבע ימתנות

עניים שבכרם הפרט והעוללות והשכחה

והפאה ושלש שבתבואה הלקט והשכחה

והפאה שנים שבאילן השכחה והפאה "כולן

אין בהם מוכת הנאה לבעלים ואפילו עני

שבישראל מוציאין מידו המעשר עני

המתחלק בתוך ביתו יש בו מובת הגאה

לבעלים ואפי עני שבישראל מוציאין אותו

מידו ושאר מתנות כהונה בנון הזרוע והלחיים

והקבה אין מוציאין אותן (מידוים) לא מכהז

לכהן ולא מלוי ללוי ארבע מתגות שבכרם

הפרט והעוללות והשכחה והפאה דכתיב

יוכרמך לא תעולל ופרט כרמך לא תלקט יוכרמד

וכתיב בי תבצור כרמך לא תעולל אחריך

אמר הרלוי אחריך זו שכחה פאה גמר אחריך

אחריך מזית דכתיב ייכי תחבום זיתך לא

תפאר אחריך ותנא דבי ר' ישמעאל שלא

תמול תפארתו ממנו שלשה שבתבואה הלקט

השכחה

גר מצוה ככורים הלי כ ופייח מהלי בכורות הלי ג סמג עשין קמב ריא טוש"ע י"ד סי סא סעיף יג וסי׳ שו

טיז משפט

ב מיי פ"ט מהלי בכורים הלי ח טוש"ע י"ד סיי סא סעיף כג: י"ד מיי פ"א מהלכות מחנות עניים הל' ז: יחד המיי שם הלי ה ופ"ו הליי:

שימה מקובצת

שהורמו דמיין הלכך אם אכלן אחר הרמה חייב ואם קודם הרמה פטוו דגזירת הכתוב דאיז לו בהו אלא משעת הרמה ואילך עד שהוברר חלק של כהן ומיהו אחר הרמה אהניא הא דאתא וממונו הוא. הרא״ש : "7"

ליקומי רש"י

דקא משתרשי ליה. חובו הילכך לענין עישור חייב במעשר [גיטין מר.]. בותבן. נותן הלוקח קיבה לכהו דמסחמא מחנות לכםן יותטתנו ווונטו מו זכין ליה [ב"ק קטר.]. לוקח לכהן ואין הטבח מנכה לו כלום לפי שלא מכר לו מן המוכר [ב"ק שם]. ומנכה לו מן הדמים. משנשחטה זכו הכהנים במתנותיהן והדין על הטבח ולהמז שתו. לא סטבח (לקמן שמ). דא תעודד, לא מטול עוללות שבה והן ניכרות איזהו עוללות כל שאין לה לא כתף ולא נעף (פאה ז) ניקרא יט, ין. אם מלאת בי עיללות לא חקחנה ואיזו היא עוללות כל שאין לה לא היח טוכנת כב שחין כה כח כתף ולא נטף יש לה אחד מהם הרי היא לבעל הביח וראיתי בגמרא ירושלמית ורחים: במנוכה ירוסנמים.

חיוו היא כחף פסיגין זה

חיוו היא כחף פסיגין זה

על גב זה, נטף אלו

המלויות בשדכה ויורדות

ורברים כד, כאן. ופרש

ברמך. גרגרי ענכים

הנושרים בשעת בלירה

הנושרים בשעת בלירה ויקרא שםז. פרט בכרס

דאתו דידיה. דמסן: בפבדייהו. שהופקד הטבל 18ללו: כפי שהורפו במיין. זמס מתנה מתנות שאה הורפו כפי פיע פיע פיל בפיל בפיל בפיל מתנה להיל מתנה בפיל לוכות שהורפו דפיין. זמס במם מן ההפקר שהרי קדם ל"א שמסר לו את הטבל לוכות בתרומה שבו: אם בחובו. שהיה חייב לו דבר קצוב ממון: חייב לעשר. אפילו בטבלייהו וא"ת אמתאי לא משני דפשטא דברייתא דקחני פטור

ממקום אחר וליתן לכהן שהרי הוא כמוכר: ואם באגפרות. בהפסד מן המשלומין היינו דאמו ליד כהן בטבלייהו וקסבר האי מנא ממנות שלא הורמו לאו כמי שהורמו דמיין דאתו לידיה במבלייהו וקסבר האי תנא

ומש"ה פטור דחין לו לכהן אלא משעת הרמה ממש והוה ניחא טפי דהוי לשון הרמה דוקא וי"ל דאי הוה מוקי לה הכי או לא היה חדוש הדיוק כלל הא משעת הרמה ואילך משלם דהא פשיטא דמשלם כיון דאתו ליד כהן והורמו אבל השתא עיקר הברייתא משמיענו דמזיק מיקר הברייתה מוסמיעה לתחיק מתנות כהונה או שאכלן פטור ודיוקא לידיה בטבלייהו וקסבר קמ"ל דאע"ג דאחו לידיה בטבלייהו חייב דכמי שהורמו דמיין [6]:

שאני התם דקא משתרשי ליה. דבמקום זה הניח לו המלך שאר ממון ואם תאמר מתנות כהונה כשאכלם משתרשי ליה שבמקום זה לא אכל דבר אחר ואמאי פטור וי"ל דלא דמי לאנסו בית המלך גרנו דתחתיהן לא להח משלו אבל באכלו אפשר דלא משתרשי ליה שהיה מתענה:

הכי גרסי בפי ר"ח שבעה נכסי כהז. ולא משיב הכא כל כ"ד מתנות כהונה דחשיב לקמן בפירקין (דף קלג:) דלא חשיב הכא אלא הנך דאסורים לזרים והם ממון כהן והא דחשיב מתנות אע"פ שמותרות לזרים משום דטבלי ודמו לתרומה כדאמר לקמן (קלב:) אע"ג דלית הלכתא הכי היינו דלא הוי כאוכל טבלים אבל מ"מ אים המונים לאכול מבהמה שלא אח המתנים מסחמת. הורמה מסנוחיה א"ינ לא חשיב אלא דהשמא ודאי זכין ליה מידי דבר אכילה והא דלא חשיב בכור משום דאכתי לאו בר אכילה הוא שנריך שחיטה: מעשר עני המתחלק בתוך הבית. דוקה נקט המתחלק בתוך הבית דשני דיני מעשר ^ש הם אחד מתחלק תוך הבית ואחד מתחלה בתוך הגרנות כדמשמע בפ"ב דנדרים (דף פד:) ואותו המתחלק חוך הגרנות אין לבעלים בו טובת הנאה אלא באותו המתחלק בחוך הבית ובספרי מפרש להו מקראי כתוב אחד אומר? מקצה שלש שנים תוליא את כל מעשר תבואתך והנחת אלמא לריך להניחו בגורן ובאין עניים ונוטלין אותו וכתוב אחד אומרים כי תכלה לעשר וגו' ונחת ללוי וגו' אלמא בתוך הבית מחלקו מדכתיב והנחת פו הא כילד עד הפסח שהוא זמן גשמים ואם מניחו בחוץ נפסד מחלקו בחוך ביתו וזה מעשר עני המתחלק בתוך

הבית מכאן ואילך שהוא ימי הקיץ מניחו בחוץ בגרנות ועניים באים ונוטלין אותו: יש בו מובת הנאה לבעלים. נראה דדבר שיש בו טובת הנאה לבעלים אפילו בא עני ולקחו מוליאין מידו ודבר שאין בו טובת הנאה לבעלים לקחו אין מוליאין מידו ומיהו אם לא לקחו ובא עני ושאלו ממנו אם ירלה לא יתן לו דקרי ליה לעיל ממון שאין לו תובעין ואם היה לריך ליתנו לחובעו א"כ הוי יש לו מובעין: במך אחריך אחריך מזית. ואע"ג דאנטריכו למכתב ולא הוי מופנה גלוי מילחא בעלמא הוא דכמו שיש בזה אחריך פאה ה"נ יש בזה אחריך פאה ולאו ג"ש ממש היא אי נמי מדכחיב שכחה בלשון אחריך ש"מ לג"ש אחא ול"ע למה לא גמרינן בג"ש דאחריך דלהוי פרט בזית כמו בכרם ונהי דלענין עוללות לא אפשר למילף באילן דלא שייך ביה איזהו עוללות כל שאין לו לא כתף ולא נטף 6:

ועל חנם פטור מלעשר קחני מיהת אם בחובו חייב לעשר אלמא יש לו חובעין דאי לאו דינא הוא שישלם לו על כרחו מאי חיוב מצוה איכא הא לא פש גביה מידי: שאני התם דקא משתרשי ליה. התם לאו בהולאה בדיינין תנן בה אלא חיובא בעלמא כשאר חיובי מעשרות וחיובא ודאי איכא עליה דהא משתרשי ליה כלומר משתכר הוא בה שהרי היה לריך לפרוע מעות: א"ד. לטבח: מכור די בני מעיה. בני מעיה ח של פרה זו: והיו בהן מתנות. הקצה: נותנן. לוקח זה לכהן: ואין. המוכר מנכה לו ללוקח מן הדמים שהרי היה יודע הלוקח שהמתנות שם וזה לא מכר לו הקנה: דקח הימנו במשקד. הליטרא כך וכך ושקל לו הקבה: נותנן דו". לוקח לכהן שהרי הגול אללו ולריך להשינ: חוהמבח ינכה לו מן הדמים. על כרחו שמכר דבר שחינו שלו: ואמאי. נותנן לכהן ליהוי כמזיק כו': תשעה נכפי כהן. לא ידעתי היכן שנויה ובספרים אינה כתובה בשוה ומולא אני ט"ו מתנות כהונה שכולן נכסי כהן לעשות בהן כל לרכיו התרומה ותרומת מעשר ותרומת מעשר של דמאי והחלה והבכורים וראשית הגז ומתנות של חולין ושל מו קדשים והקרן והחומש של גול הגר ושדה אחוזה ושדה חרמים ובכור בעל מום ופדיון הכן ופדיון פטר חמור ונראה בעיני שכולן שנוים בה וחשיב תרומה ותרומת מעשר והדמאי וחלה כחדא דכולהו תרומה נינהו ובכור ופדיון הבן ופדיון פטר חמור כחדא וקרן וחומש דגול הגר חדה וכולהו הנך מתנה לכהן הן ולקמן בפירקין (דף קלג:) חשיב כל כ"ד מתנות כהונה. הגוזל את הגר ונשבע לו ומת הגר ואח"כ הודה ונשבע" לשקר דאמר רחמנא יואם אין לאיש גואל וגו׳ וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים אלא זהו גר שמת ואין לו יורשין וכתיב® האשם המושב לה׳ לכהן ותניא בפרק סגוול בב"ק (דף קי.) האשם זה קרן המושב זה חומש דגבי נשבע לשקר בפקדון או בגזל כתיב ביה חומש בין בגוזל חבירו בפרשת ויקרא" בין בגול הגר בפרשת נשח": למה אמרו. למחי הלכתא: וס"ת. אע"פ שאינו לאכילה ולא לדברם שיבא לידי אכילה ולבי

מגמגם למאי תנייה הואיל ותנא דאפי׳ בהמה טמאה לוקח מהן: חשיף מתנתא. כשהיו החינוקות מוליכין הזרוע והלחיים והקבה לכהן לו חוטפם מידיהם: דא מסתייה. לא די דכשהוא שוחט את בהמתו אין אנו כופין אותו לתת מתנות לכהן אחר מ: אלא מיחשף נמי חשיף. בתמיה: ורב. מאי דעתיה דאמר לא מסתייה דלא שקלינן מיניה דמשמע שהיינו יכולין לכופו לכך ונמנעין אנו: אי איקרו עם לשקול מיניה. דהא מאת העם מאת זובחי הזבח כתיב (דברים ית): ואי לא איקרו עם רחמנא פטריה^ק. ומאי טיבותא עבדינן גבייהו: מספקא דיה. לרב ומשום ספיקא פטר ליה דהמוליא מחבירו עליו הראיה יו: דהא שמעתא. דרב דמספקא ליה: ד' מתנות עניים. הנוהגות בכרס ואלו הן: הפרט והעוללות. כדכתיב (ויקרא יט) וכרמך לא תעולל ופרט כרמך לא חלקט ובמס׳ פאה (פ"ו מ"ד) מפורש איזו היא עוללות כל שאין לה לא כתף ולא נטף: ים

מסורת הש"ם

א) [גיטין מד.], ב) לקמן קלב, ג) נכורים פ"ג מי"ב, ד) חוספחא פ"ב לפחה, ה) במדבר ה ח, ו ויקרא ה כד, 1) במדבר ה ז, D) ב״ק מו., ט) לעיל קל:, י) דברים יד כח. פ"ז מ"ד.

גליון חש"ם

[מכת״ גמרא אמר להו בירופף נפי חפיף. עי בנ"מ דף ו ע"ל נחוס' ד"ה והל הכל וכו' (נסופו)]: גמ' אי איקרו עם. ער שטעות דף יד ע"ח תוס' ד"ה כולן:

תורה אור השלם א) וְבַרְכְּוּךּ לֹאַ תְעוֹלֵל ופֶּרֶט בַּרְטְדְּ לֹא תְלַפְּט לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲוֹב אֹתָם אַנִי יָיָ אֱלֹהַיכָם: [ויקרא ים, י]

ב) כִּי תִבְצֹר כַּרְמְדֶּ לֹא תְעוֹבֵל אַחָרֶיף לַגֵּר זַיָּתוֹם וְלָאַלְטָנָה יִהְיֶה: זַיָּתוֹם וְלָאַלְטָנָה יִהְיֶה: [דברים כד, כא]

נ) כִּי תַחְבַּמ זֵיתְדְּ לֹא תפַאַר אַחֶרֶיףּ לַגַּר לַיָּתוֹם וַלָּאַלְטָנָה יִהְיָה:

הגהות וציונים

לון ופי׳ שלקח אנס כוכבים רארום עובד כוכבים באונס שלא כדין. ערוך. רע" בפירש"ין (גליון): גן במשניות בכורים לפפר תורה, וניייש ברע"ב ובמשנה ראשונה. ברע"ב ובמשנה ראשונה. ספר תורה: ג] חיבה "כהונה" ליתא בכת"י. ז'ן הש"ל מחק זה (גליון) וכן ליתא בכת"י. ברן ליתא בכת"י. ברן ליתא לותא בל"ן "בני מעיה" ליתא בכת"י. וד"א א"ל ליתא ו] "בני מעיה" ליתא בכת"י, והד"א א"ל לטבח מכור לי בני מעיה של פרה זו והיו וכר: ז] תיבת "לו" ליתא בכת"י: [7] הכל דיבור אחד (רש"ל): [2] בכת"י וראשית הגז והמתנות ועורות קדשים: "ן צ"ל שנשבע לשקר. רש"ל (גליון) וכ"ה בכת"י: כן בדפו"י ולא לשכר, ר״ש ורע״ב בכת״י (] בכת״י פי׳ רש״י בעמוד ב השייך לכאן: **ע**] בכת״י ובתוס׳

PART I DERIVED BENEFITS

קצות החושן

את גורנו דמשתרשי ליה עכשיו דאל"כ היו לוקחים פירות אחרים,

קצות החושן

לחבירו אכול דלא מצי למימר הייתי מחענה. ונ"ל דלא דמי, דהתם מזיק 🏿 הייתי מחענה, אלא דגבי מחנות כהונה כשם שאינו חייב על הזיקו משום מחנום כהונה או שאכלן פטור משום דממון שאין לו חובעין הוא, ומשום דה"ל ממון שאין לו חובעין, כך אינו חייב על הנאחו כיון דהוא ממון מזיק לא מיחייב אלא משום נהנה, וזה לא נהנה, אבל באוכל משל חבירו 🏿 שאין לו חובעין, אלא היכא דמשחרשי ליה עכשיו כמו בלוקח בית המלך משום מזיק מיהא מיחייב, עכ"ל מוהרי"ט.

אמנם לפי מה שמנואר מדברי רמ"א

בסימן שס"ג סעיף י' נראה דמשום מזיק לא מיחייב, ע"ש שכתב האומר לחבירו דור בחלירי אין לריך ליתן לו שכר, וכאן כתב בוא ואכול עמי לריך לשלם, וע"כ לריך לומר משום דהתם מיירי בגברה דלה עביד למיגר דוה לה נהנה, אלא דחצר (ד)קיימא לאגרא וזה חסר, וכיון דאומר לו דור בחלירי פטור כיון דעבד מדעחיה, אבל גברא דעביד למיגר וזה נהנה ודאי חייב וכמ"ש שם בש"ך [סקי"ג], ע"ש. וא"ל מוכח דמשום נהנה הוא דמיחייב, דמשום מזיק מאי שנא דור בחלירי דפטור, ועיין מה שכתבנו בס"ק (ד") [אין דעיקר חיובל דאכול עמי אינו אלא משום נהנה, דאע"ג דמדעת בעלים לא גרע מיורד לחוך שדה חבירו ונטעה שלא ברשות, ע"ש.

ודכן נרחה דודחי חכילה חייב משום נהנה, ואע"ג דהיה מתענה, טפי עדיף ליה אכילה. וראיה ברורה מפרק אלו נערות דף ל' וע"בן גבי תרומה (כיון) [כגון] שתחב לו חבירו בבית הבליעה, וע"ש ברש"י [ר"ה שתחב] דמפרש דמיחייב משום הנאת מעיו, וע"ם בתום' [ד"ה ואי וד"ה לא], והתם ליכא לחיובי כלל מתורת מזיק כיון דבע"כ תחב לו חבירו, ומוכח מזה דהנאה בכלל אכילה ואינו יכול לומר

אמרינן מתנה הא יהיב ליה כיולכן מי שמאכיל לחתנו עם בתו יותר מומן שקצב לו מזונות לריך החתן לשלם לו מזונותיו כשיתבע ממנו אבל לא מזונות אשתו. ודוקא דליכא הוכחה דנתן לו לשם מתנה אבל היכא דמוכח דנתן לו לשם מתנה רק אחר כך נפלה קטטה ביניהם ולכן תבע ממנו פטורכה.

סימן רמז

השולח חפצים לבני ביתו ולא פירש היאך יחלקום

ובו ה׳ סעיפים

אבריא ששלח כלים ממדינת הים ואמר ינתנו אלו לבני (א)הרי אלו [א]ינתנו לבנים ולבנות הראוי לבנים יכגון ספרים וכלי מלחמה לבנים (⁶⁾והראוי לבנות כגון כלי משי הצבועים וחלי זהב יטלום הבנות היו ראויים לזכרים ולנקבות (ל)יטלו אותם הזכרים. הגה ימי שהיו לו בנים מאשה אחת ונשא אשה אחרת [ב]והתנה עם בניו הראשונים שבניו מן השניה יטלו חלק בירושה כמו הם ולא היו לו מן השניה רק בנות (ג)אין לבת במקום הבנים כלום.

בהם יוכן המשלח כלים לביתו סתם והיו בהם כלים הראויים לבנות (7)יטלו אותם בנותיו אומדן דעת הוא שלהן שלח ואם אין לו בנות או שהיו בנותיו נשואות יטלו אותם נשי בניו

משה"א סק"ה]. מימן רמז (א) הרי אלו ינתנו האומרינתנו לבני האם גם לבנים ולכנות. כלותיו בכלל

ומשו"ה חייב לשלם עבור הריות שהרוית

הפירות שבביתו וברשותו. ולזה הקשו

בתום׳ דבאכילה נתי משתרשי ליה דהיה

לריך לקנות פירות אחרים לאכילה, לזה

כתבו דיכול לומר הייתי מתענה ולא

חשיבי הנך שבביתו משתרשי ליה, ומשום

הנאה אע"ג דאית ליה במה שלא היה

לריך להתענות, במתנות כהונה פטור על

הנאתן כשם שפטור על הזיקן,

ובמשתרשי לבד הוא דמיחייב, אבל הכא

דמיחייב על הנאה א"כ הנאה בכלל

אכילה כמו דמוכח מפרק אלו נערוח

דמיחייב על הנאת מעיו, וזה ברור. ועיין

ועיין סמ"ע [סק"א] שכחב, דאם שניהם נשואים, ודאי כלותיו קודמין דלרכיהן על בניו בעליהן, משח"כ לרכי בנותיו דיש להם אנשים שיעשו לרכיהן, וכמ"ש בסעיף שאחר זה בשלח לביתו, וכ"ש בשלח שיתנו לבניו, עכ"ל. ובב"ח [סעיף ב׳ן השיג וכתב דכיון דמפרש שיתנו לבניו, ודאי אין כלותיו בכלל כיון דמיעט אותן, דכלותיו אינן בכלל בניו, ודוקא בנוחיו הן בכלל בנים אבל לא כלוחיו. משא"כ בשלח לבני ביתו דכלותיו בכלל בני ביתו, וע"ש. ובש"ך [סק"א] הביחו אלא שטעות בדפום.

שהדעת נוטה שלהם שלח ייוש מי שאומר דהני מילי דלית ליה איתתא אבל אי (ה)אית ליה איתתא ודאי דלדידה שדר דכגופו דמיא.

שכיב מרע שאמר נכסי לבני בלשון רבים ולא היה לו אלא בן אחד ובנות (ו)הכל לבן לבדו (וכל שכן אס יש לו גניס

סעיף ה' נשם הרת"ה ב"ב פ"ט סי' מ"א.

ציונים ומקורות בז. ועיין לקמן בסימן ר"ץ סעיף כ"ה וֹסִימן רס"ד סוף סעיף ד'. בח. עיין לעיל בסימן ס' סעיף ג' בדיני מזונות. סימן רמז א. טור פעיף כי כשם רמכ"ם פ"ו מזכיה הי"ד. ב. לשון רמכ"ם פ"ו מזכיה דין י"ד. ג. מרכי פרק מי שמת ב"ב סי תר"ג. ד"ת ד'. ד. שם כרמכ"ם פ"ו מזכיה דין י"ד. ה. טור

קצות החושן סימן רמו סק"ב

הקצות מבאר שהאוכל ודאי חשיב "נהנה" אע"ג שהיה יכול להתענות, דהא סוף סוף לא התענה ונהנה. ורק שלגבי מתנות כהונה אין חיוב נהנה אלא באופן שמשתרשי ליה, שזה אינו מדין נהנה אלא משום שהרויח ממון על ידו.

Ketzos Hachoshen explains that one who eats is certainly considered to have benefitted even though he could have fasted. However, for priestly gifts one is not obligated to reimburse for mere benefit: one is only obligated if the benefit was substantive, i.e. he has more money or value because of it.

כיון שלא נגע ולא פגע לגעל החחון חה שנעשה נגד רלונו, אגל נהקדש דהקדש שלא חדעת כהדיוט מדעת דמי וחשבינן לעולם כפגיעה לגעל החחון חה שנעשה נגד רלונו, ונהדיוט כשנעשה גשעה שלא ידע דליכא קפידת רלונו וגם לא נחסר כלום חשו"ה פטור, והכלל גזה דדין תשלוחים דוחה מחש לדין איסור הנאה, דכחו גאיסור הנאה היכא דיש להחשיב כחחילא חתהני חותר כחבואר חכחה סוגיות דחס' נדרים, כ"כ לענין תשלוחים היכא סוגיות דחס' נדרים, כ"כ לענין תשלוחים היכא

ישר

דאפשר לדון כממילא מיתהני פטור לשלם: ומעתה יתנאר לנו גם דין משתרשי לי' שנוה ג"כ משתווים דיני ממוכות לדיני איסור והיתר, היינו דכמו דמלינו בגמ' באנס בית המלד גורנו דחייב לעשר דחשבינו כחילו יש עכשי' ת"י ממתנות כהונה בעין כיון שנסבת המתנות כהונה נשאר ת"י מנכסי' מה שהי' ראוים להתחסר ממון מתפשט דין מתכות כהונה לחול על שאר נכסיי וזכה השבט חלק בנכסי׳ כמו שזוכים בכל מתנות כהונה כשהם בעין, דבלח"ה אי אפשר שם לחייב דמשום נהנה פטור משני טעמים חדא דהוי ממון שאין לו תובעים, וכמש"כ בקלוה"ח שהבאכו לעיל, ועוד דנעשה שלא ע"י מעשי' ומעשה בהחתו דפטור לשיטת תוס' דג"ה הנ"ל, אלא דגכה"ג חשבינו כחילו עכשי׳ הם געיו, ולפי"ז גם גחיסור הנאה כ"כ אם ע"י דבר האסור בהנאה הושבח דבר אחר או ניצול חפץ אחר מהפסדו שלא ילד לאיצוד, או שהוכנס דבר אחר לרשותו מחמת דבר האסור כל כה"ג מתפשט דין איסור על הדגר הנגרם אם הוא דבר מיוחד או שחל על נכסיי

ולפי"ז נאמר דגם לענין דין תשלומים דקים להו לחז"ל דכל נהנה מממון חבירו דחייב לשלם, מסגרא או יותר נראה דילפינן זה מקרא דאשר חטא מן ההודש ישלם, היינו אף דמזיק הקדש פטור דלפי"ז כל אוכל הקדש משלם רק בעד הנאתו, וכן כל הנהנה מן ההקדש דמעל שהוא קרן, חומש ואשם וחיוב הקרן הוא חיוב ממון כמו בתשלומי הדיוט – כמו שהבאכו בדבריכו לעיל דברי התוס' בכתובות ריש פרק אלו נערות דין זה כ"כ רק ע"י השתחשות אם השתחש נחחון חבירו אז חייב לשלם, אבל אם נהנה שלא בדרך השחתשות פטור חדין תשלוחים כחו דליכא איסור הנאה מדגר האסור גכה"ג, כ"כ ליכא תשלומים אם נהנה מחבירו בכה"ג, דבממון נהרא השתמשות אם נעשה ההשתמשות ע"י מעשיי או מעשה בהמתו, אבל בהנאה הבאה לו שלא ע"י מעשיי ומעשה בהמתו פטור, ובתוחב לו חבירו בתוך הגליעה דנהנה גופו חייב כחו לענין איסור כל היכח דהנחה היח ע"י פגישת גוף הנחסר בגופו אסור, כ"כ לענין תשלומים חשוב בכה"ג השתמשות גם גלי כונה, ויתגאר גזה שיטת התוס' דג"ה הנ"ל. ולפי"ז נלענ"ד דגם לענין חשלומים שכתבו תוסי דבנהנה גופו חייב גם אם נעשה שלא מדעתו ורצונו הוא דוהא הנאת הגוף כאכילה וכה"ג כמש"כ, אגל אם יהי׳ הנאת רית או הנאת שתוה וכלי זמר יפטור אם נהנה שלא בכונה, ונגדלים דין תשלומים מדין איסור רק לענין זה נהנה וזה לא חסר דלא שייך ענין זה לדין איסור, דנדין תשלומים בעינן שיהיי השמוש נוגע גם לבעל הממון ואם לא חסר פטור אף שהשתחש בממונו

According to Rav Shimon Shkop, the obligation of *nehene* is defined as the usage of the property of another to gain personal benefit, in a way that is conceptually similar to items whose benefit is forbidden in the Torah. Therefore, if it did not involve his or his animal's actions, and it wasn't ingested by him, he is exempt even if he did benefit. Whereas, if he received a substantive benefit, we view the extra value as having come directly from his friend, and he is therefore responsible even if he received it without any action.

שערי יושר שער ג פרק כה רב שמעון שקאפ מגדיר חיוב נהנה שהוא מדין השתמשות בשל חבירו באופן שמהנהו כעין שמצינו באיסורי הנאה, ולא נקרא השתמשות אא"כ באת לו ע"י מעשיו או מעשי בהמתו. משא"כ חיוב משתרשי ליה דהוי כאילו קיבל ממון חבירו לרשותו, ע"כ חייב אף בלי מעשיו.

השותפין פרק ראשון בבא בתרא

עין משפט נר מצוה

יב:

וחלק פשום יהבינן ליה אחד מצרא.

כדנפקא לן ביש נוחלין (לקתן דף קכד.)

מדכתיב פי שנים מקיש חלק בכורה

לחלק פשוט: אברצרא דבי נשי. אית דגרס בתר הכי אמרי אחוותא א"כ

בי נשיה היינו חמיו ולא היו לחמיו

בנים כי אם בנות. ואית דגרם^ח

אמרי אחי א"כ בי נשיה היינו

לב"ו [ועי' תוס' שבת כג: ד"ה דני נשא]:

כגון זה כופין על מדת סדום. מימה לר"י לרצה אמאי אינטריך

קרא בבכור דיהבינן ליה אחד מלרא

ואומר ר"י לפי שלא נתן לו (כ) כח הכתוב אלא כב' אחיו ואילו היו שני

אחיו רולים להשחתף לא כפינן לשלישי

לתת להם חלק ביחד ועוד דבכור

מתנה קרייה רחמנא כדאמר ביש

נוחלין (שם) דכחיב לחת לו פי שנים

ואין לכוף את הנותן ולאביי נמי אי

לאו דקרייה רחמנא בכור ה"א יקום על שם אחיו כאילו הוא ואחיו קיימין

ורילצ"א מפרש דהא דאמר רבה כופיו

לא מדין חורה קאמר דבדין היה יכול

למחות שכנגדו דחיכה קפידה ברוחות

כדאמר בכמה דוכחין ט ועוד הא דכופין

על מדת סדום בזה נהנה וזה לא חסר

למחות בו שלא יכנס לדור בביתו אפי׳

בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא

עביד למיגר דהוה זהם נהנה חה לא

חסר אלא מתקנת חכמים קאמר הכא

דכופין והשתא אין להקשות כלל אמאי

אילטריך קרא בבכור:

ארעתא אחרי נגרי לא שייך למימר

כופין על מדת סדום ויטול כל (מ) שדה שלם כדי שיהא לכל אחד חלק^ש

מפסיק בין שתי השדות ואם יחלקו כל שדה לשתים לא יהיה חלקו אחד מלרא והשחא בהני לא שייך למימר מעליט כנכסי

שדות ובתרתי

קשר א ב מיי' פי"ב מהלי שכנים הלכה ב סמג משיו מג מוש"ע ח"מ מי קעל סעיף כ: קטו גדה מיי שם וכשראה שלא החזירוהו שוב אמר לעולם אין מטיבין לו: הלק בכור מוש"ע שם ס"ל:

גליון הש"ם

בלרון חשים גמרא מעליי ליה עליוא. עיין פ"י תקנה ה' דממלי בפירוש הממ"ס: תום' ד"ה בעון בו אבל דא פשיפא שיבול למחות בו. עיין לממן ממלי עלי לת הגיע:

הנהות וציונים (גלית) (צ"ל שדור) (גלית)בכמה דפו"י הגירסא

והגיהו על הגליו

בכת"י וברפוס וינציא, וברש"י איתא שדרו וכ"ה בע"י: 3] צ"ל ואמר ר' אבדימי (רש"ש): 3] ס"א שאכל היינו בשכבר דר בחלר חבירו שאינו מעלה לו שכר^{0 6} אבל הא פשיטא שיכול שהוב בפחדש ניון לשהוב (זיקים אות
רושים שהניון שהברושים שהניון שהבלפשבין (מנשבין: "לפעבים (מנחשיל):
"לפעבים (מנחשיל):
"ל ווצל לי (לפי הענין
שמודבר כאן בשני
רש": (2) צ"ל זה "לא
הדלים (צ"ל זה "לא
הדלים (צ"ל זה "לא
הדל להציב להציב להציב ללא עביד למינר
זה לא צביד למינר והל א עביד למינר
זה לא ביד למינר "דלא"
זה לא בריה למינר "דלא" בונולינן דיה כנכםי דבר מריון. פירש הקונטרס בשדה הבעל (3) שיכולים לותר שפעתים מתברכת משאר זה לא נהנה וזה לא חסר,
ראמים "דלא"
ראמים "דלא"
מיותר רצ"ל מביד
למיגר, או דצ"ל דהוה
הד"ש (פורת יוסף):
מן "לא ותנה (פמר שהגיה
מן מירי עב"ץ, ורש"ש,
מן ערי עב"ץ, ורש"ש,
דג"ע "עבבה" לפנונו:
מן ביר "עב"ץ, "ו עדי עב"ץ, ורש"ש, בהרסי "עכביה" כלפנינו: בהרסי "עכביה" כלפנינו: 5] עיין הגהות הב"ח אות ב", ולפי"ז נראה דכן היה ג" הנקודה אחר תיבת מחסיא:

רבינו גרשום

מאי קושייה. מאי ראייה דמייתית דילמא תרווייהו הני גברי רברבייא בני חדא מזלא נינהו משום הכי אמר האי כגון האי אע"ג דלא שמיעא ליה ולאו נכיאות הוא: b) אלא דלא תדע. דהכי איכא למימר

בל המרעיין זו דא במהרה מטיבין זו. ובשלהי מרונה (כיק דף פ: משמיה דרבי עקיבא כוותיה. וליכא למימר בעי חד מואל נינהו שהרי ופה דיה לשלה) דקאמר רב אחא גבופיה לעולם אין מטיבין לו איכא למימר דמחחלי אמר לא במהרה מטיבין שהיה מנפה שיחדרוהו לגדולחו אין זה כסומא שמכוון לירד בארובה במקרה בעלמא אלא סברת הלב היא הבאה לו בנבואה וזכה להסכים להלכה למשה מסיני: ברישתקא.

שוק רשות הרצים: דמדיך. או השתח במתח מחסים שעתיד בן להיות רחש הישיבה עכשיו: מביומי חתים. כשחותם באיגרת חותם שמו טביומי: ביימא לי שעתא. מול: שדרו זוגא דרבנן לגביה. דמר כר רב חשי: האימדוכי ביה. ליטול עלה ורשות להמליך את רב אחא: פתח ותנא. דרשה ונעשה ראש הישיבה: כד המריעין דו כו'. כלומר הואיל ונדחה השעה לא ימליכוני עוד: איש גבוב. כשהוא חלול בלא כרס מלאה: ידבב. כמה לבבות שאינו מסכים לדעת שלמה: ינובב בתודות. לב חטום כבתולות עוקה נבוב וחלול: פשימא חדק בכור וחדק פשום. שני חלקין שהבכור נוטל אחד משום בכורה ואחד משום פשיטות יהבינן ליה אחד מלרא זו אלל זו שהרי שניהן חלקו הן והרי הן כחלק אחד: יבם מאי. המיינם את אשת אחיו דקם תחתיו לנחלה ונוטל שני חלקים" מאי מי מצו "אמרי ליה הואיל ומכח אחרינא קאתי לא יהבי להו (ז) ניהליה אחד מלרא זו אלל זו אי לאו מעליתא גבן בדמי: יו הבכור אשר תלד. נינס קמשמעי דמצוה בגדול לייבס" אשר חלד פרט לאיילונית והכי מדרש קרא יבמה יבא עליה וגו' והיה הבכור איזה מן היבמין יבא עליה הבכור אשר חלד כגון שהיבמה בת וולדות היא פרט לאיילונית": דובן ארעא אמצרא דבי נשא. קנה קרקע אלל שדה אמו: כי ממא למיפלג, עם אחיו בנכסי אביו: על מדת סדום. זה נהנה וזה לא מסר יו: אמרו אחי מעלינן ליה עילואי. לנו היא משובחת כקרקעותיו של בר מריון שהיו מעולות ומסחברה הה דרב יוסף בשדה (ח) בעל שיכולין לומר פעמים שזו מתברכת משתר השדות: תרי ארעתא אתרי נגרי. אם פית השלחין היא רש לשני אחין לחלוק שתי שדות לכל אחת יש לה יאור להשקוח ממנו חה קנה שדה אלל (ט) האחד מהן ורולה שיתן אחיו זו הסמוכה לשלו: כגון זו כופין. דהה לקרקע השניה גם היא יש לה יאור להשקות ממנו: האי מדויל והאי לא מדויל. דרך הימורים לייבש כשהנהר (שס") נמשכין ממנו מחמעט לפעמים שוה יבש חה אינו יבש ואומר לו טול חלקך בשחיהם דלאו

מדת סדום היא או תן לנוט עילוי בדמי: תרתי. ארעתא יש להם לחלוק

על חד נגרא ואחד מהן קנה קרקעו

אלל האחת: כופין על מדת סדום. דכיון

כרב יוסף אפושי (ו) לאו מילתא היא דאחד נגרא נינהו שחיהן שוות: ניחא אחד מצרא וכן יש לפרש חרתי ארעתא אחד נגרא שהנגר די דאפושי אריםי. טוב לי שיהא לך שתי שדות אחת מכאן ואחת מכאן (י) ואחת לי באמצע כדי שתרבה לך אריסין וחהא שדה שלי משתמרת יפה:

מעלינן כיון שלריך להשקוח וחין מתברכת זו יותר מזו ואין נראה דגם אותם שלריך להשקות מתברכת אחת מהם פעמים יותר שאחת לוקה בשידפון ואחת אינה לוקה ופר"ת מעלינן כנכסי דבר מריון לא ניתן לך פליגו לי אמצראי ? אמר רבה יכגון זה כופין על מדת סדום מתקיף לה רב יוסף דאמרי ליה זכות שיש לנו בשדה זו אם לא בדמים יקרים כמו בני מריון שהיו עשירים אחי • מעלינן ליה עלויא כי נכםי דבי בר מריון ולא היו מוכרים קרקעותיהם אלא והלכתא כרב יוסף תרי ארעתא אתרי נגרי אמר בדמים יקרים ותרתי ארעתא אתרי רבה כגון זה כופין על מדת סדום מתקיף לה רב נגרי לא קאי אעובדא דההוא גברא יוסף זמנין דהאי מדויל והאי לא מדויל והלכתא אלא מילחא באנפי נפשיה כלומר כרב יוסף תרתי (ס) אחד נגרא א"ר יוסף שתי שדות שיש לכל אחד נגר ורוצה האחד שיחלקו כל אחת לשתים שיקח הכגון זה כופין על מדת סדום מתקיף לה חלי שדה זו וחלי שדה זו אמר רבה

משמיה דר' עקיבא בר יוסף כוותיה אמר רב אשי ומאי קושיא דלמא להא מילתא בר מזליה הוא אלא אמר רב אשי תדע דאמר גברא רבה מילתא ומתאמרא הלכה למשה מסיני כוותיה 🌣 ודלמא כסומא בארובה ולאו מעם (6) יהיב א"ר יוחנן מיום שחרב בית המקרש נימלה נבואה מן הנביאים וניתנה לשומים ולתינוקות לשומים מאי היא כי הא דמר בר רב אשי דהוה קאי ברסתקא דמחוזא שמעיה לההוא שומה דקאמר ריש מתיבתא דמליך (כ) במתא מחסיא מביומי חתים אמר מאן חתים מביומי ברבגן אנא שמע מינה לדידי קיימא לי שעתא קם אתא אדאתא אימנו רבנן לאותביה לרב אחא מדפתי ברישא כיון דשמעי דאתא שדור זוגא דרבנן לגביה לאימלוכי ביה (ג) עכביה הדר שדור זוגא דרבגן אחרינא עכביה גביה עד דמלו בי עשרה כיון דמלו בי עשרה פתח הוא ותנא ודרש לפי שאין פותחין בכלה פחות מעשרה קרי רב אחא אנפשיה סכל המריעין לו לא במהרה מטיבין לו וכל המטיבין לו לא במהרה מריעין לו תנוקת מאי היא כי הא דבת רב חסרא הוה יתבה בכנפיה דאבוה הוו יתבי קמיה רבא ורמי בר חמא אמר לה מאן מינייהו בעית אמרה ליה תרוייהו אמר רבא ואנא בתרא (י) א"ר יו אבדימי דמן חיפה קודם שיאכל יו אדם וישתה יש לו שתי לבבות לאחר שאוכל ושותה אין לו אלא לב אחד שנאמר ™איש נבוב ילבב וכתיב יי גבוב לוחות ומתרגמינז חליל לוחין אמר רב הונא בריה דרב יהושע הרגיל ביין אפי' לבו אמום כבתולה יין מפקחו שנאמר ב ותירוש ינובב בתולות: אמר רב הונא ברי' דרב יהושע "פשימא חלק בכור וחלק פשום יהביגן ליה יאחד מצרא יבם מאי אמר אביי היא היא מ"מ בכור קרייה רחמנא רבא אמר "אמר קרא "ו והיה הבכור הוייתו כבכור ואין חלוקתו כבכור ההוא דזבן ארעא אמצרא דבי נשיהיי כי קא פלגו א״ל

שיכולים: (מ) בא"ד ויעול כל אחד שדה שלם: הנחות מחר"ב

ממורת הש"מ עם הוספות

לו ונדה ב:ו. בו ב"ח

ו) בכורות נב., ז) יכמות

בד., ל) עיין כ"ק כ:,

מ) קירושין מב:, י) ב"ק

הגהות הכ"ח

(ל) גבו' וללו טעס קאמר ל"ר יוחק: (ג) שם דמליך השתא מתחל מחסיל: (ג) שם ללולול מחסיל: (ג) שם ללימלוכי מיד עבביבהו

סדר שדור

עכבינהו גפיה עד: (ד) שם ולול נתרל וכן

(ס) שם מרמי ארעתא מסך נגראי מי יייי

(ה) שם תרמי ארעתא המד נגרה: (ו) שם הפושי אריסי לאו מילתה היא: (ו) רש"י ד"ה יכם וכרי לא יהפי להו ניהלך מסד וכרי מפילות גבן מסד וכרי מפילות גבן

אחד וכו' מעלית גכן כדמי: (ס) ד"ה אמרו

וכו' נקדה בית הבעל: (ט) ד"ה חרי וכו' לעל

אחת מהן ורולה שיתן לו אסיו: (י) ד"ה ניסא וכו׳

כליל וחינת ואחת בחתנע נמחק: (כ) תופ' ד"ה כגון וכו' שלא נמן לו הכתוב כח אלא: (ל) ד"ה מעליק וכו' ישרה הכעל ואיירי 9

ם) [כדה כ:], פ:, ג) [לקמן 7) [לקמן נט. עירופין מט.

:> p"=

אן רש"י ד"ה דמליך השתא במתא כוי. מלח השחל נמחק IP כן מאדד להיות ראש השיבה. כלן הסי"ד טביוני ממים כלי"ל [מכל טביוני ממים כלי"ל [מכל מלחל להגיה כי י"ג נוומר מיומרה מי"ח וו

רנשבורנ

תורה אור השלם א) וְאִישׁ נָבוּב יִלְּכַבּ וְעֵיר פָּרָא אָדָם וְנָּלֵד: ואייניא, יכּוּ

ב) נְבוּב לֻרוֹת תַּעֲשֶׂה כ) נְבוּבּ בַּאֲשֶׁר הָרְאָה אֹתְר בַּאֲשֶׁר הָרְאָה אֹתְרְ בַּהָר בַּן יַעֲשׂוּ: וְשמית כוּ, הֹן

ג) כִּי מָה פובוֹ וּמַה יָפְיוֹ דָּגָן בַּחוּרִים וְתִירוֹש יְנוֹבֵב בְּחַלוֹת:

ר) והיה הבכור אשר תלד יקום על שם אחיו הַפֵּת וְלֹא יִפֶּחֶה שְׁמוּ מִישְׂרָאֵל: וִרפרים כה, ון

ליקומי רש"י

דבי בר מריון דאטו אם האחד רצה לחלוק לעשרים נאמר שיחלקו משום מעלינן ולשון מעלינן נמי אינו מחיישב לפ"ה:

אביי מצי אמר בעינא דאפיש אריםי והלכתא

כופין על מדת סדום

אחים שבאו לחלוק ירושה, ויש לאחד מהם שדה אצל חלק מהירושה, נחלקו האמוראים מתי יכול לומר שיתנו לו חלקו אצל שדהו. ועכ"פ, במצב שהוא לא חסר כלום וחבירו יהנה, כופין על מדת סדום שיוותר לחבירו.

When brothers wish to divide their father's estate, the Amoraim seek to determine at which point a son who has an adjacent field may compel his siblings to grant him the field near his own as his share. All agree that in scenarios where there is no loss at all to one party, he may be compelled to forgo his rights for the benefit of another [Midas Sodom].

ושמעון באים לחלוק הבתים המשותפין ביניהם, ומכלל אותן הבתים יש בית א' שהוא לד מלר עם הבתים שקנה ראובן. וראובן מבקש שיחנו לו חלקו המגיע לו מאותו הבית ללד מלר שלו כי כך הוא שוה זה כמו זה אלא שהוא נהנה בו יותר מחברו לפי שפוחח בו הבתים הקמוכים לו, והוה ליה זה נהנה וזה אינו חסר דכופין אותו על מדת סדום. ושמעון אומר לא כי אלא מעלהו בדמים או מחלוק בגורל וחלק הנופל בגורל יגיעך. הדין עם מי.

תשובה גרסינן נפ"ק דנ"ב החוא גברא דובין ארעא אמלרא דבי נשא כי קא פלגי אמר הבו לי אמלראי, אמר רבה כגון זה כופין אותו על מדת סדום, מתקיף לה רב יוסף אמאי מעלינן ליה כנכסי דבר מוריון 2. רבה חשיב ליה זה נהנה וזה אינו חסר כי הקרקעות שוות ואין זו יותר טובה מזו. ומה שלא אמר רבה משום 3 ועשית הישר והטוב, [דהתם] אמרינן ליה שיקנה במקום אחר וינית זה לקנות אצל מצר שלו, אבל הכא שיש לו חלק בגוף הקרקע ואנו אומרים לוומר את דינו וליתן את חברו חלק שהוא חפץ בו לא שייך כאן ועשית הישר והטוב אלא משום דוה נהנה ווה אינו חסר, לפי שאינו מפסיד כלום בדבר ומדת סדום היא זו וכופין אותו להתרחק מן המדות הרעות ולעשות חסד עם חברו בדבר שאינו מפסיד כלום. ורב יוסף סבר שאין לכופו על כך אלא יאמר לו מעלינן לך אותו קרקע הסמוך לך כנכסים של בר מוריון שהן מעולות ביותר, כך פירש"י 4. ועוד פיי דאיירי בשדה הבעל ופעמים זו מתברכת וזו אינה מתברכת. ונתן טעם לדברי ר' יוסף משום דהלכתה כותי׳ שלה יהיו נראין דבריו כהלכתא בלי טעמא. ועוד דהאמר בתר הכי חדא אההיא נגרא וחדא אההיא נגרא אמר רבה כגון זה כופין אותו על מדת סדום, אמר ר' יוסף זימנין דהאי מידויל והאי לא מידויל, והוה קשיא ליה לרש"י אמאי איצטריך ליה לר"י למימר האי טעמא לימא משום דמעלינא ליה כנכסי דבר מוריון. אלא ודאי בשדה הבעל שייך למימר האי טעמא שפעמים זו מתברכת וזו אינה מתברכת אבל לא בבית שלחיו.

והקשו ≥ על פירש"י בנית השלחין נמי פעמים שזו לוקה בשדפון וזו אינה לוקה, ופר"ח° דמעלינן ליה כנכסי דבר מוריון, פירוש בני מוריון עשירים היו ולא היו מוכרין נכסיהם אלא בדמים יקרים, כן לא ניתן זכות שיש לנו באומה שדה אם לא בדמים יקרים. ואין כזו משום מדת קדום שהרי יש לנו זכות בגורל זה, שאם יפול לנו הגורל בין שתי השדות הרשות בידינו שלא נחליף עמך אם לא בדמים יקרים, עתה נמי אין כאן משום מדת סדום [אם] אין אנו מבטלין חלוקחינו בגורל בשבילך. ורבה סבירא ליה דכגון זה כופין על

מדת סדום, דכיון שחין חלק זה שוה יותר משחר החלקים בגוף הקרקע אלא מחמת מלרנותיו של זה שהוא חפץ בחלק זה בשדה הסמוכה לו, ואם לא תפול בגורלו יצטרך ליתן דמים או להחליף וליקחנה ביותר מכדי דמיה אין יכולים להעלותה מטעם זה ומדת סדום היא. ועתה יש חילק בין פירש"י ובין פיר"ת בנדון זה, לפרש"י שנתן טעם לדברי רב יוסף משום דזו מתברכת יותר מזו או זימנין דהאי מידויל והאי לא מידויל א"כ בתים דלא שייך בהו האי טעמא דכלן שוין כופין על מדת סדום. ולפיר"ת דמפרש דמעלינן ליה כנכסי דבר מוריון שהיו נכסיהם בדמים יקרים ג"כ בדמים יקרים אמכור זכות שיש לי שאם יפול חלקי בין שתי השדות לא אחליף עתך אלא בדמים יהרים, האי טעמא שייך נמי בבתים.

ולענין 7 פסק הלכה נראה לי כפירש"י שנתן טעם לדברי רב יוסף, אבל לפיר"ת מסתברא טפי טעמא דרבה דכיון שאינו חסר כלום אלא משום שיכוף את חברו להוסיף דמים בשביל שהוא חפן באותה שדה מדת סדום היא זו. דאי לא תימא הכי כל זה נהנה וזה אינו מסר דכופין על מדת סדום אמאי כופין והלא חסר הוא ממון שיתן לו חברו בשביל הנחתו אם לח נכוף לעשות בלח דמים, אלא ודאי כיון שאין לו חסרון אלא במה שיוכל לכוף את חברו שיתן לו ממון בשביל הנאתו מדת סדום היא. ועוד דסוגיא דתלמודא משמע כפרש"י דלכאורה הא דקאמר⁸ חדא אהאי ניגרא וחדא אהאי ניגרא קאי אהך דקאמר לעיל מיניה ההוא גברא דובין ארעא אמלרא דבי נשא, ולפר"ח לא קאי עלה, דאם כן מאי אינטריך לרב יוסף למימר טעמא דוימנין דהאי מידויל והאי לא מידויל בלא טעמא נמי נימא משום דמעלינן ליה כנכסי דבר מוריון. אלאº מילתא באפיה נפשה היא והכי פירושה, שני אחים שנפלו להם שני שדות בירושה ויש לכל אחד נגר ורולה האחד ליטול חלי שדה זו וחלי שדה זו. אמר רבה כופין על מדח סדום ויטול כל אחד שדה שלם כיון שיש לכל אחד נגרא, וקאמר רב יוסף אין כופין דומנין דהאי מידויל והאי לא מידויל. והכא לא שייך טעמא דמעלינן ליה כנכסי דבר מוריון דאטו אם ירלה האחד לחלוק את השדה לי' חלקים משום דטעמה דמעלינן ליה מי שמעינן מיניה, ועוד לה שייך הכח טעמח דמעלי כי חולקין בגורל ליכח מעליותה לזה יותר מזה.

ומה שהקשו על פרש"י דבנית השלחין פעמים שזו לוקה בשדפון וזו אינה לוקה לאו קושיא היא, דבבית הבעל שכיח דעל חלק האחד יורד מטר הרצה ומתברכת וחלקה האחר לא חמטר אבל שדפון של בית השלחין לא שכיח בשדה

שו"ת הרא"ש כלל צז אות ב

"כופין על מדת סדום" היינו שכופין את האדם להרחיק ממדות רעות ולעשות חסד עם חבירו בדבר שאינו מפסיד, ואף שהיה יכול להעלות לו בדמים אין לעשות כן. לסרוכי ולמסלק אמר אילפא 🌣 בהמה

ברשות הרבים ופשמה צוארה ואכלה מעל

גבי חברתה חייבת מאי מעמא גבי חברתה

כחצר הניזק דמי לימא מסייע ליה היתה

קופתו מופשלת לאחוריו ופשמה צוארה

ואכלה ממנו חייבת כדאמר רבא בקופצת

בהכא נמי בקופצת והיכא איתמר דרבא אהא

דאמר רבי אושעיא בהמה ברשות הרבים

הלכה ואכלה פמורה עמדה ואכלה חייבת

מאי שנא הלכה דאורחיה הוא עמדה נמי

אורחיה הוא אמר רבא גבקופצת בעי ר' זירא

מתגלגל ימהו היכי דמי כגון דקיימא

עמיר ברשות היחיד וקא מתגלגל ואתי

מרשות היחיד לרה"ר מאי ת"ש דתני רבי

חייא משוי מקצתו בפנים ומקצתו בחוץ אכלה

בפנים חייבת אכלה בחוץ פמורה מאי לאו

מתגלגל ואתי לא אימא אכלה על מה

שבפנים חייבת על מה שבחוץ פמורה

איבעית אימא כי קאמר רבי חייא הבפתילה

דאספסתא: אכלה כסות וכו': אהייא אמר

רב אכולהו מאי מעמא °כל המשנה ובא

אחר ושינה בו פמורי ושמואל אמר ילא שנו

אלא פירות וירקות אבל כסות וכלים חייבת

וכן אמר ריש לקיש אכולהו ואזדא ריש לקיש

למעמיה ♡ דאמר ריש לקיש שתי פרות

ברשות הרבים אחת רבוצה ואחת מהלכת

עין משפמ

ור מצוה

דב א מיי פ"ג מהלכות טקי ממון הלכה ח סמג עשין סז טוש"ע ח"מ סי שלא סעיף ה:

דג ב ג מיי שם חלכה י

טוש"ע שם סעיף יה:

ועי' בכ"מ שהאריך

ד מיי שם הלכה ד

ועיין בהשגות ובמ"מ טוש"ע שם סעיף יב:

טוש"ע שם סעיף ב: ז ה מי מיי שם הלכה ב ג טור ש"ע שם סעיף ה:

רבינו חננאל

ההוא ברחא. פי איל וי״א שעיר עזים דחזא

לפתא אפומא דדנא סריך

. סליק אכל ללפתא ותבריה

לתרויהו נזק שלם מאי

לסרוכי ולמיסק. אמר אילפא בהמה ברשות

כחצר הניזק דמי לימא

מסייעא ליה כו' ונדחת.

אמר ר' הושעיה בהמה

ברשות הרבים הלכה ואכלה פטורה דאורחה

הוא ושן ברשות הרבים

פטורה, עמדה ואכלה חייבת ותרצה רבא

בקופצת ואוכלת ממקום

בקופצת האוכלת ממקום גבוה שאינו חשוב כרה״ר שאינה יכולה לאכול כשהיא מהלכת וכיון שלא

שימרה בעלה וקפצה ואכלה חייבת אבל אם

הרבים פשטה

לה השם ש"ע נהג"ה: לו מיי שם הלכה ו

ההוא ברחא. עו: בקופצת. שקפלה ואכלה על לוארה אין דרכה ברתגלגל מהו. פ"ה דמספקא ליה אי בתר אכילה אולינן ואי בתר לקיחה וקשה דלקמן (דף כא:) גבי כלב שנטל

חשיבי כמונחים ברשות הרבים או לאו וקאמר ת"ש משוי מקלתו בפנים כו׳ מאי לאו במתגלגל דאורחיה דמילתא כך היא במקלתו מבפנים ומקלתו מבחוץ וקתני אכלה בפנים חייבת אע"פ שסופו להתגלגל בחוץ אם לא שאכלתן ואכלה בחוץ פטורה תנא אגב רישא דמילתא דפשיטא היא אימא על מה שבפנים חייבת פירוש על מה שראוי להיות בפנים

ואיבעית אימא בפתילה דאספסתא שעליו ארוכים וסד"א ניזול בתר רוב עלה שבפנים או בחוץ: ואזרא ריש לקיש למעמיה. לריכא דלא נימא כסות עבדי אינשי דמנחי גלימא ומתפחי וההיא דב׳ דאבעי לה לסגויי באידך גיסא: זה אין נהנה ווה אין חסר הוא.

אפילו ואן בחצר דקיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר הו"מ למימר דפטור כיון שלא נהנה אע"פ שגרם הפסד לחבירו דאפילו גירשום חבירו מביתו ונעל דלח בפניו אין זה אלא גרמא בעלמא: זה נהנה וזה חסר הוא. דכל זמן שרואין את זה עומד בביתו אין מבקשין ממנו להשכיר:

בעמה מהלכת ברבוצה פמורה רבוצה במהלכת חייבת ורבי יוחנן אמר לא שנו אלא פירות וירקות אבל כסות וכלים חייבת לימא רבי יוחנן לית ליה דריש לקיש אפילו בשתי פרות לא לעולם אית ליה כסות עבדי אינשי דמנחי גלימי ומתפחי אבל בהמה לאו אמר רבא אמר רבה אמר רבה אמר רבא אמר המי עמיר רבא אמר ף דמי שעורים בזול תניא כוותיה דרבה תניא כוותיה דרבא תניא כוותיה סידמי דרבה רבי שמעון בן יוחי אמר אין משלמת 'אלא דמי עמיר בלבד תניא בוותיה דרבא אם נהנית משלמת מה שנהנית "כיצד אכלה קב או קביים אין אומרים תשלם דמיהן אלא יאומדין כמה אדם רוצה להאכיל לבהמתו דבר הראוי לה אע"פ שאינו רגיל "לפיכך אכלה חמין אוס דבר הרע לה פמורה א"ל רב חסדא לרמי בר חמא ייילא הוית גבן באורתא בתחומא דאיבעיא לן מילי מעלייתא אמר מאי מילי מעלייתא א"ל הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר או אין צריך היכי דמי אילימא בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר זה לא נהנה וזה לא חסר אלא בחצר דקיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר זה נהנה וזה חסר לא צריכא בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר מאי מצי אמר ליה מאי חסרתיך או דלמא מצי אמר

עמיר משלם לו דמי שעוריו כפי מה שלדים את כל יותן לבהמחי^{הן} קב או קפיים: דפיבך. כיון דמשערינן בדבר הראוי לה: אבדה חטים או כד דבר הרע דה. דלא נהנית פטורה ברשות הרפים: בתחומא. לא היית קרוב אללנו שחוכל לבא. ל"א במחומא בבית המדרש. ראשון שמעתי: ה"ג אי נימא בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר זה לא נהנה וזה לא חסר. דלא עמיד למיגר זה שדר כאומה סלר אינו עשר לשכור חלרות לפי שמלויין לו בחים להשאיל^{ין} או יש לו בית אחר: זה אא גהגה. דהא שכיחי ליה בחים בחנם: וזה אא חשר. דהא לא קיימא לאגרא ופשיטא דפטור: זה גהגה. שהרי היה לו לשכור בית אחר: וזה חשר. דמלרו קיימא להשכיר והוה מוגר לאמריני: דא קיימא דאגרא וגברא דעביד דמיגר. דהוה ליה זה נהנה וזה לא סקר: מאי חסרתיך. הא בלאו הכי לא מוגרם: ÓΒ

בכך ותולדה דקרן הוא חי וחייבת חלי מק קאמר: כגון דקיימא עמיר ברשות הגיום, ובהמה ברשות הרבים ומגלגלת ואתי מרשות היחיד - סררה והלך לגדיש פשיטא לן "דאי אכליה בגדיש דעלמא דפטור ועוד לרשות הרבים: מאי. בתר אכילה אולינן ופטורה או בתר דשקלה דלשון מתגלגל לא משמע הכי ונראה לר"י כגון דקיימי פירות

ליה אוליכן וחייבת והוא הדין נמי" אי בהמה ברשות הניזק ועמיר ברשות הרבים וגילגלתו מרשות הרבים לרשות היחיד אי בתר אכילה אזלינן חייבת ואי בתר דשקלה ליה אזליטן פטורה: משוי. קס"ד אמתחת מלאה שעורין ואכלה בפנים חייבת: מאי לאו. כגון שאכלתו כולו והכי קאמר אכלתו בפנים כגון שגלגלה את כולו בפנים חייבת גילגלתו לחוץ פטורה אלמא בתר אכילה אזלינן: אימא אכדה עד מה שבחוץ פמורה. על מה שהיה מונח מתחילה בחוץ פטורה ועל המונח בתחילה בפנים חייבת דבתר דשקלה ליה אולינן בין היא בפנים בין היה בחוך: ואיבעית אימא. לעולם כדהתני אכלתו בפנים חייבת על כולו אכלתו בחוץ פטורה על כולו ולא תפשוט דגלגול מלחא הוא דכי א"ר חייא בפתילה דאספסתא משרי של שחת שעליו ארוכין וראשו אחד בפנים וראשו אחד בחוץ דכיון דהאי רישא כי גריר ליה אזיל אידך בתריה כמאן דמנח כולו בחד דוכתא דמי הלכך אזלינן בתר בהמה כי המיבעיא לן לגון שעורין דכוליה גרעין קחי בפנים או בחוץ וכי אכלה האי לא אזיל האי בתריה אי לא מגלגלה ליה: פתידה. על שם דארוך הוא קרי ליה פתילה: אכודהו. הא דקתני מתניתין ברה"ר פטורה אכולהו קאי ואפילו אכסות וכלים דשינוי הוה ומולדה דקרן: כד המשנה. כגון זה שהנים כסותו וכליו ברה"ר: ובא אחר ושינה בו. כגון זו שאכלתו: בעמה מהדכת ברבוצה פמורה. ואף על גב דברה"ר חייבת הכא פטורה דכל המשנה כגון זו שרצלה ברה"ר ובא אחר כו': מתפחי. עומדין לפוש: בהמה לאו אורחה. לרטון: דמי עמיר. שאם אכלה שעורין כדי שפיעתה אינו משלם לו אלא דמים שהיה נריך ליתן בקשין ובתבן להאכילה דאמר ליה אי אפשי להאכילה שעורין אלא קשין ותכן: דמי שעורין בזוף. כפי שהיה לריך ליקח שעורין למאכלה אם היה רולה להאכילה שעורין ולא יתן לו כשער שבשוק דלמא איהו לא מאכיל לה שעורין אלא בזול יתן כדאמרינן בפרק מי שמת (ב"ב קמו:) וכלם זחא משיב בארבע דנקי דהיינו

שני שלישי הדמים: אע"פ שאינו

רגיד. להאכילה שעורין אלא

ענגיל): י] נדצ״ל

ליקומי רש"י

ברחת. ברחם קרם, עו,
ברחת ברחם לחם, עו,
קרו ליה קרם על עם
קרו ליה קרם על עם
שלין לו למר כל כך
שלין לו למר כל כך
שניים ייון. היו הדוא
דיפתח. שלה לפח
שלים עוימן שלה לפח (יומא פז: עירובין כה:). אפומא דדנא. נמשך על פי החבית וביצה כח: ובא אחר ושינה בו פטור שעורות בזול לחחום שליש מדמיו שבענין זה שמין כל מחזירין אוכלים הנאכלים מחחלה שלא הנאכלים מחחטה לדעת חורה שאילו היה לדעת הורה שאילו היה יודע שלריך להחזיר לא היה אוכל משלו ומיהו בזול מיהא מחזיר וה"י בוול מיהא מחזיר וה"נ אמרו (ב"ק דף כ.) גבי משלמת מה שנהנית דמי

ברשות הניזק ומגלגלי ואתו לרשות הרצים דאי לאו שהבהמה מעכבתן ההוא ברחא דחזא ליפתא אפומא דדנא סריך בפיה ואכלתן שם היה סופן להניח סליק אכלה לליפתא ותבריה לדנא "חייביה ברשות הרבים וקמבעיה ליה חי רבא אליפתא ואדנא נזק שלם מאי מעמא כיון דאורחיה למיכל ליפתא אורחיה נמי

שאין סופו להתגלגל בחוץ חייבת

תרוייהו לריכי הך דהכא פרות אשמועינן דוקא בעטה רבולה במהלכת חייבת הא החקה פטורה כדדייק לקמן פרק המניח (דף לב)

היה נמוך אפיי ואכלה פטורה אורחה, בעי ר' אורחה. בעי ר' זירא מתגלגל מהו. כגון דקאי ברשות היחיד וקא מתגלגל ואתי 6) מרשות זררים לרשום היחיד מאי או בתר הזיקה וחייב. ת"ש דתני ר' חייא משוי מקצתו בפנים ומקצתו מקבות בפנים ומקבות בחוץ כוי. ורחי לה ומתרצינן לה הכי אימא על מה שבפנים חייבת על מה שבחוץ פטורה. איבעית אימא בפתילה

דאספסתא. . דרזי. כלומר אינו שעוו וכיוצא בהן אלא אספסתא ובחוץ מה שבפנים רשות הניזק וחייב מה שבחוץ . רשות הרבים ופטורה. תיקו: מתני' אכלה כסות או כלים משלם חצי נזק. חלקו רב ושמואל בסיפא דמתני ושמואל בסיפא דמתניי דקתני אבל ברשות הרבים פטור רב אמר אכולהו פירות ירקות כסות וכלים פטור. מאי טעמא כי זה

ואם באת הבהמה ושינת שלא כדרך

ושמואל אמר אין שן

ורגל פטורין ברשות הרבים אלא בפירות וירקות שכן דרכן אבל

פטורה.

ואכלתן

הבהמות

זה והוה וזה לא חסר

בבא קמא דף כ. – כא., תוספות ד"ה זה וד"ה הא

הנמרא חוכרת רמי שוהוה מורסי חרירו ראופו שחרירו איוו חסר. רגוו שדר בחצירו שאינה עומדת לשכירות, האם חייב לשלם לו. [ופירשו התוספות שאיו כאו משום כופיו על מדת סדום. כיוו שמתחילה היה יכול למונעו מלדור בביתו.] ולמסקנת הגמ' אין צריך לשלם, אך הוסיפה הגמ' טעמים שיש תועלת לבעל החצר במה שחבירו דר שם. ובתוספות כתבו שה"ה להיפך, אם חבירו חסר והוא לא נהנה, וכגון שהיא חצר שקיימת לשכירות אבל הוא לא נהנה שיש לו דירה אחרת, מ"מ הדר שם פטור, שאי"ז אלא כגירש חבירו מביתו דהוי גרמא בעלמא.

The Gemara discusses whether one who benefits from the property of another in a way that the owner does not incur any loss is liable to pay for his usage. For example, a squatter who lives in a space that would otherwise remain vacant. [Midas Sedom does not apply in this case because a homeowner is certainly entitled to restrict his own premises from intruders.] The Gemara concludes that he is not liable, but adds two reasons that the homeowner actually benefits from his property being occupied.

According to Tosafos, the opposite is also true: if the owner does incur a loss but the squatter gains no benefit, i.e. the property could have been rented out but the squatter had another place to live and didn't gain from being there, he is exempt because his harm is indirect [grama], similar to one who locks a homeowner out of his own premises.

<<<

מסורת הש"ם

א) ולקמן כא:], ב) ולקמן כד:], ג) עיין תוסי לקמן כז: ד״ה אמאי, ד) לקמן לב [כד:], ה) [לקמן קיב ב"מ מב: ב"ב קמו: פ"ל ס"דן, ו) ב"ב כל., לקמן (כתבו התוס׳ לקמן ד״ה דאיל ט) [לקמן כג.].

הגהות הגר"א

[א] תום' ד"ה זה אין בו' ערי' :וערא"ט

גליון חש"ם

גמ' לא הוית גבן באורתא. זכחים דף :3"ט

הגהות וציונים גי׳ הרמב״ם והראב״ד [f פוסקים איפכא דקיימא ברשות היחיד וקא מתגלגל ואתי היחיד וקא דבר וכוי: 2] בכת"י נוסף המדר לא: 7] [פר בבית המדרש שהוא תחומה תחומה של תורה. כ"ה בעורן! מ"ן ברב"י על (גליון): 5] נדצ"ל אמר צו'אר (נלפי גירסא זו ב"ב"; 1] ברבו"י על קופתו מופשלת לאחוריו, קופתו מופשלת לאחוריו, קופתו מופשלת לאחוריו, זוברש תוכוי 3] בכת"י 1] ברת" 1] ביי על צוארו. דבש תמר): 1] בכת"י נוסף דקבעי: D] דפו"י כל, וברש"י יייי כד, וברש"י שעל הרי"ף דכד: ען צ"ל ודא קב או קביים (רש״ש ע״פ הנמוק״י עיי״ש, וכ״ה בכת״י, ועיין חדושי אנשי שם על הנמוק״י, לר"י ענגיד): ין נוג י לשאול (באה"מ): ל] צ"ל גירש (ב"ש, וכ"ה בכת"י וכ"ה ברא״ש סימן ו): ברא״ש

נמיר בזול או דמי שעורים

רבינו חננאל

:ככ"מ סמג עשין רי

מב ז ח מיי׳ שם הלכה ה:

הכל לדור אצלם כלא שכירות, וזה לא חיסר שאינה עומדת לשכירות. חצר דלא קיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר איבעיא להו ובתר דשמיש רר חחדא רחלמיד לרר לרמי בר חמא פשטיה ליה מהא דתנן אם נהנית משלמת מה שנהנית. ודחי לה ואמרי ולא היא בעיין זה נהנה וזה לא חיסר ומתני׳ זה נהנה וזה חיסר. והא דתנן במעילה נטל אבן או קורה של הקדש בנאה כתוך ביתו לא מעל עד שידור תחתיה בשוה פרוטה ראמר שמואל והוא שהניחה על פי ארובה שאם רצה נוטלה אכל אם בנאה בתוך הבית חייב מיד. ודייק ר' אבהו מדברי שמראל ואמר זאת אומרת ישתק קבעה בשמיה, ולא דסבר לה כדרבה דאמר שכירות הקדש שלא מדעת כהדיוט מדעת

דא איתהגיח. אפילו למ״ד בפ״ק דב״ב (דף יב:) כופין אומו על הא איתהגית. דאי לאו חלר דידי הום אוגר אחריניח: דבי תשביש א) יימא כב: ישי שם כפיי מדת סדום ויהפינן ליה אחד מצרא שאני הכא שהיה יכול די. כשתשמשני שימוש אחד אומר לך: כרך דיה סודרא. קיפל לו למונעו מתחילה מלדור בציתו ולמ"ד התם מעלינן ליה כנכסי דבר - סודר שלו: משדפת מה שנהגית. אלמא בתר הנאה אולינן: גברא

> כבר דר ואם תאמר ההוא דתחב לו חבירו בבית הבליעה דריש אלו נערות (כמובות דף (:⁰) אמאי חייב האוכל זה נהנה ווה לא חסר הוא שאם היה מחזיר היתה נמאסת ואין שוה כלום וי"ל דלא דמי הואיל ונהנה מחמת החסרון שהיה מתחילה מידי דהוי אהא דתנן מתוך הרחבה משלם מה שנהנית דאלעיסה לא מחייב דהוי שן ברה"ר אלא אהנאת מעיו מחייב אע"פ

שאם מחזירו אין שוה כלום: אפקורי מפקר להן. לא לגמרי

דא"כ אפילו מה שנהנית לא משלם אלא מתייאש מהם שסבור שיתקלקלו מחמת שרבים דורסים עליהם עד שלא יבואו יו לדמי מה שנהנית: את גרמת די הקיפא יתירא. מתוך פירוש הקונטרס משמע דמיירי בגדר שבין שדהו לשדה ניקף וקשה דהיכי חשיב ליה זה נהנה וזה חין חסר הוחיל שכל חותו הגדר לח נעשה אלא להפסיק בין שדותיו לשדה ניקף ועוד דהוה ליה למימר את גרמת לי כל זה החיקף דהקיפא יתירתא משמע שגרם ליה להרבות אלא נראה שמבחוץ סביב לד' רוחות הקיף והקיפא יתירא משום שמחמת שדה האמצעי ההיקף גדול יותר מדאי: אם עמד ניקף. בסדר המשנה ל"ג בהדיח ניקף אלא ללישנא דמפרש התם ⁶ דקאי אניקף דייק הכא: מעמא דניקף הא מקיף פמור. ואפילו רבנן לא פליגי

אלה משום דה"ל את גרמת לי הקיפא יתירא וא"ת ואי זה נהנה וזה לא חסר פטור אפילו עמד ניקף נמי וי"ל שאני עמד ניקף דגלי אדעתיה דניחא ליה בהוצאה" ולא דמי לדר בחלר חבירו דלה גלי הדעתיה אלה בחנס: ת"יש ר"י אומר. ואפילו רבנן לה פליגי אלה משום דביחה לעלייה משתעבד: נתנה דחבירו כו'. בפ"ק דחגיגה (דף י:) פריך מכדי מגזל גזליה" מה לי הוא מה לי חבירו ומשני באבני בנין המסורות לגזבר עסקינן וא"ת מ"מ למעול דהוי מתכוין לקנות ואפילו למ"ד (ב"מ דף מה.) שליחות יד לריכה חסרון ה"מ כשאין מתכוין לקנות הכל וי"ל דאין אדם מועל אלא במתכוין להוציאו^ם מרשות מי שהוא והכא הוא סבור שלו סומ ": (הוא שהניחה ע"פ ארובה. פ"ה דלה קבעה בבנין דלה הוי שינוי הלכך לא מעל עד שידור תחתיה ותימה כי קבעה נמי לא קני

דשינוי החוזר לברייתו הוא כדאמר כהדיוט

מוריון משום דדמי למוגע חבירו מתחילה לדור בביתו אבל הכא דמריה סייעיה. רמי בר חמא: דאע"ג דא דמיא. ההיא בעיא

השניה והשלישית. כזה: אין מחייבין אותו. חין מחייבין אחות שמעון כלוס לתמי לתמי להכי ליה הרי ממיתו שדהו פתוחה תלד הביעית. הא רביעית.

למסנימין: קיבדה. רב חסדא מיניה ה) וניטין דף סגיא. ה) ושבטות דף מהן. ולא אומביה מינדי: שסקר דהו. ולא ז) ומכוח ע ש"ש. מיסר מידי דהא סופו לאבוד: משלש ש) מניה י כ"מ עני

אלל שדה שמעון משלש רוחותיו: י) עיין מלאכת שלמה

לשדה שמעון לבד מחילות חילונות דיה מ) עיין חוסי קדושין

במחיצות הפנימיות שבינו לראובן:

וה נהנה. שמעון: ווה לא חסר.

ראובן שהרי יש לו לגדור שדהו:

הקיפא יתירא. דחי לחו שדה של

במחיצות חיצונות והוו כל שדותיו

את חלקו בג' מחיצות פנימיות של

ראובן: הא מקיף. הא אם קנה

מקיף עוד שדה רביעית אצל שמעון

וגדרה פטור שמעון: דרידי סגי די

בנפירא בר זוזא. לא היה יכולת בידי

לגדור גדר של אבנים וסגי לי בגדר

קולים בר זווא להבדיל ביני ובינך:

הבית והעדייה. בית של זה והעלייה

שעל גבה הויא של אחר: יציאותיו.

מה שהוליא על הבית אלמא מדיהיב

ליה כל יציאותיו ואינו מנכה לו שכר

הדין עם זה לדור בו: רבי יהודה

אומר כו'. אתנא קמא פליג דבעל

העלייה נריך להעלות שכר לבעל

הכית: שחרוריתא דאשייתא. שמשחיר

לו הכתלים הלכך חסר הוא אצל בית

ישן לה: שלחוה בים רבי אמי. להה

בעיא דלעיל זה נהנה וזה לא חסר

מהו: מה חפרו. זה עמד יו בכית

דלא קיימא לאגרא: נתיישב בדבר.

חיסר מידי דהא סופן לאיצוד: משדש

רוחותיו. שהיה לו לראופן שלש שדות

וגדר. ראובן את הראשונה סמוך

שהיו לו בינו לשחר הבקעות": ואת

בבא קמא

הא אם היה לו לראובן ד' שדות מארבע רוחות של שמעון וגדרן מחייבין את שמעון לתת את חלקו

גליון חש"ם גמ' לכי תשמש. מי הלכה ה:

מסורת חש"ם

עם הוספות

נ"כ ל:, ג) עיין תוס׳

ב״ב ה. ד״ה הגה״ה, 7) נ״מ קיו. [ע״ע],

מעילה יט:, ט) [חגיגה יא.

ע"ש מעילה כ. ע"שז.

מעילה פ״ה מ״ד, כ) ושם

ד״ה לא צריכא, ל) ב״ב

נה. סוד״ה אין.

הנהות הב"ח

(א) גפו׳ ר׳ יהודה אומר

לף זה דר כנ"ל וחות ה׳

: נמחק

הנהות וציונים ואן בה יתירא. דמי נמו שדה של אן יש להוסיף א"ל. שמעון בין שדותיו הוי סגי ליה כן דפר"י ביםי ובדק"ם יש גירסא (בגמ׳) שלחוה לסמיה דר' אמי: אם עמר ניסק מסל הוא בשנינו: גן כולי האי ביי אמינו אם עמר ניקף וגדר את הרביעית. דן פיי לא שחרץ גלי אדעתיה דניחא ליה בהקיפו של נליוו) ויייב לאובן ומגלולית ביי

רבאן (גליון) וכ"א דר" רבאן (גליון) וכ"א בכת"י כאן: 1] בנמר"י הגירסא הות אוגר אהריתי: 1] כת"י לשאר בני הבקעה: לשאר בני הבקעה: מן פ״א עד שלא יבואו [ט" מי (גליון): בגמ' שר לדמי 858 ין לפנינו בגמ' שם הגירסא מכדי משקל שקלה: כן צ"ל להוציא (באה"מ, וכ"ה בכת"י):

ליקומי רש"י

כמה לא חלי ולא מה שעמד בכית אלמא זה נהנה מרגיש גברא דמרא שרגיש גברא דמרא מחלת מוסל פייעד. ממה סמון בפייעד. ממה סמון דבלאו הכי לא בעי איהו למבנייה ולמג מכל רעה מי פטון הנהנה: דבית לעלייה משתעבד. שהקקיה בעורו שהני שעל הבית לפלא היינים שהני משתעבד. ועלחה לו לרעה לקונסו מיחה לבטל מלכוחו ודוד נכשל בשחים ולא עלחה לו ג' שדות סביב שדה חברו לשלשת מלריה וגדר את שלשתן ונמלא שדהו של אמצעי זה מוקף משלש לומותיו. אין מחייבין אותר. לתת כלום כדאתריטן דסחם בקעה מקום שנהגו שלא לגדור חוא. סג"ה מח" נעיין בה: לאו בפירוש אתבור. לאו היא. היה מניים מעיין בה: לאו בפירוש אתבור. לאו היא. מניים משאל) בהדיא שמעה רבי אבהו מיניה דר' (מעתא משום אלפו מיניה דר' (אי מעתא משום אלפו וחוקן: נשל אבן או קורה. מפרש רפיעית מזכי מם גדר רפיעית מחייבין אוחו כדאמריען בגמ' ואט"ג דאמריען לעיל דסחס בקעה מקום שנהגו שלא לגדור חוא ה"מ בין לגדור חוא ה"מ בין

הא איתהנית א"ל מתניתין היא יו התניתין א"ל •לכי תשמש לי שקל סודריה כרך ליה א"ל אם נהנית משלמת מה שנהנית אמר רבא 🕫 כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סייעיה דאע"ג דלא דמי למתניתין קבלה מיניה האי זה נהנה וזה חסר והאי זה נהנה וזה לא חסר הוא ורמי בר חמא סתם פירות ברשות הרבים אפקורי מפקר להו תגן משלש רוחותיו וגדר את משלש המקיף חבירו משלש הראשונה ואת השניה ואת השלישית אין מחייבין אותו הא רביעית מחייבין אותו ש"מ זה נהנה וזה לא חסר חייב שאני התם דאמר ליה את גרמת לי הקיפא יתירא ת"ש א"ר יוסי באם עמד ניקף וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל מעמא דגדר ניקף הא מקיף פמור ש"מ זה נהנה וזה לא חסר פטור שאני התם ידאמר ליה לדידי סגי לי בנמירא בר זווא מ"ש מיהבית והעלייה של שנים שנפלו אמר בעל העלייה לבעל הבית לבנות והוא אינו רוצה הרי בעל העלייה בונה בית ויושב בה עד שיתן לו יציאותיו יציאותיו הוא דמחייב ליה בעל הבית הא שכרו לא ש"מ זה נהנה וזה לא חסר פמור שאני התם דביתא לעלייה משתעבד ת"ש רבי יהודה אומר אף זה (6) הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר ש"מ זה נהנה וזה לא חסר חייב שאני התם משום שחרוריתא דאשייתא שלחוה בים רבי אמי אמר וכי מה עשה לו ומה חסרו ומה הזיקו רבי חייא בר אבא אמר © נתיישב בדבר הדר שלחוה קמיה דרבי חייא בר אבא אמר י כוליה האי שלחו לי ואזלי אילו אשכחי בה מעמא יולא שלחנא להו אתמר רב כהנא א"ר יוחנן האינו צריך להעלות לו שכר רבי אבהו אמר רבי יוחגן צריך להעלות לו שכר אמר רב פפא הא דרבי אבהו "לאו בפירוש אתמר אלא מכללא אתמר דתנן יינטל אכן או קורה של הקדש הרי זה לא מעל נתנה לחבירו הוא מעל וחבירו לא מעל יבנאה לתוך ביתו הרי זה לא מעל עד שידור תחתיה שוה פרומה ואמר שמואל 🌣 הוהוא שהניחה על פי ארובה ויתיב רבי אבהו קמיה דר' יוחגן וקאמר משמיה דשמואל זאת אומרת הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר ושתק ליה איהו סבר מדשתיק מודה ליה ולא היא אשגוחי לא אשגח ביה

במסכת מעילה דבגובר עסקינן: דא בהגוזל קמא (לקמן טי:) האי דגזל נסכא מחבריה עבדיה זוזי לא קני מעד. דמעיקרא נמי ברשוחיה הוי כי השתא ולא שינוי הוא: נתנה דחבירו. בשינוי מ"ט דהדר עביד להו נסכה: אישגדן די דא אשגה ביה. קנייה חבירו דגובר יש לו רשוח ליתן וזה שהוציהו לחולין מעל": בנאה. ושמואל עצמו הדר כיה כדאמריע בפרק השואל (כ"מ דף עו:): גובר במוך ביתו לא מעל כו': והוא שהגיחה ע"פ ארובה. ולא קבעה בבנין דלא הוי שינוי הלכך לא מעל עד שידור תחתיה: זאת אומרת.

כהדיום

כהדיוט בפנין דנס היי שינה הנכך נהחיים בפנין דנס היי שינוי הנכך נח מענ עד שידור מחסיה: ואת אוסרת. מדקתני דכי דר מחמיה חייב ואע"ג דשלא מדעת הקדש עבד: בהקדש ליכא למימר שלא מדעת דדעת שכינה איכא הלכך כהדיוט מדעת דמי: בי אמוח לשם הוא דלא

כדרבה דאמר רבה חקדש שלא מדעת

זבדא למרי בר מר בעי מיניה מרב הונא

הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות

לו שכר או לא אדהכי נח נפשיה דרב הונא

א"ל רבה בר רב הונא הכי אמר אבא מרי

משמיה דרב "אינו צריך להעלות לו שכר

והשוכר בית מראובן מעלה שכר לשמעון

שמעון מאי עבידתיה הכי קאמר נמצא

הבית של שמעון מעלה לו שכר תרתי הא

דקיימא לאגרא הא דלא קיימא לאגרא

אתמר נמי א"ר חייא בר אבין אמר רב ואמרי

לה אמר ר' חייא בר אבין אמר רב הוגא

הדר בחצר חבירו שלא מדעתו אינו צריך

להעלות לו שכר והשוכר בית מבני העיר

מעלה שכר לבעלים בעלים מאי עבידתייהו

הכי קאמר נמצאו לו בעלים מעלין להן שכר

תרתי הא דקיימא לאגרא הא דלא קיימא

לאגרא אמר רב סחורה אמר רב הונא אמר

רב הדר בחצר חבירו שלא מדעתו אין

צריך להעלות לו שכר משום שנאמר א ושאיה

יוכת שער 9 אמר מר בר רב אשי לדידי חזי

ליה ומנגח כי תורא רב יוסף אמר ביתא

מיתבא יתיב מאי בינייהו איכא בינייהו דקא

משתמש ביה בציבי ותיבנא יההוא גברא

רבנה אפרנא אקילקלתא דיתמי אגביה רב

נחמן לאפדניה מיניה לימא קסבר רב נחמן

הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות

לו שכר ההוא מעיקרא קרמנאי הוו דיירי ביה

ויהבי להו ליתמי דבר מועם א"ל יו זיל פייםינהו

ליתמי ולא אשגח אגביה רב נחמז לאפדניה

מיניה: כיצד משלמת מה שנהנית וכו":

אמר רב ובמחזרת ושמואל אמר "אפילו

מחזרת גמי פטור ולשמואל היכי משכחת

לה דמחייב כגון הדשבקתה לרחבה ואזלה

וקמה בצידי רחבה ואיכא דמתני להא

שמעתא באפי נפשה מחזרת רב אמר חייבת

ושמואל אמר פטורה ולשמואל משלמת

מה שהזיקה היכי משכחת לה דמחייבא כגון

רשבקה לרחבה ואזלה וקמה בצידי רחבה

מתיב רב נחמן בר יצחק מפתח החנות

משלמת מה שנהנית היכי משכחת לה פשימא

במחזרת וקאמר (מר) מה שנהנית מה שנהנית

אין מה שהזיקה לא הוא מותיב לה והוא

מפרק לה דקיימא בקרן זוית איכא דאמרי

מחזרת כולי עלמא לא פליגי דחייבת כי

פליגי במקצה מקום מרשותו לרשות הרבים

והכי אתמר אמר רב ל"ש אלא מחזרת אבל

ימקצה מקום מרשותו לרה"ר פטורה ושמואל

אמר אפילו מקצה מקום מרשותו לרשות

הרבים חייבת לימא בבור ברשותו קמפלגי

רב דאמר פטור ∘קסבר י בור ברשותו חייב

ושמואל דאמר חייב קסבר בור ברשותו

פמור אמר לך רב לעולם אימא לך

עיו משפמ

צריך להעלות שכר, לא אלא משום דמעיקרא . קילקלתא והוו יהבי ליתמי דבר מועט, ואמר ליה ר' נחמן זיל פייסינהו ליתמי לא אשגח ביה ואגבא לאפרנא מיניה: מתני מצידי הרחבה משלמת מה שהזיקה.

ינול לפי שאין דרך אמר השמאה בשרה בינול לפי שאין דרך אמר אמר אמר אמילו משלה משרה משרה בינול עון כו כל כך: אות בולט כל כך: אות בולט כל כך: אות בולט כל כך: אות בולט כל כך: אות בינול עון כו וכשני בינול הוב בינול בינול אות בינול שלה אות הוב שחפנה לכד אתר הוב והופן עיה אותם בינול שלה אותם החבות שפתה החבות השנה החבות השנה אותם בינול שלה אותם בינול של הינול שלה אותם בינול של בינול של בינול שלה אותם בינול של בינול ש לא. ופריק מתני' כגון רקיימ' זה פתח החנות . בקרן זוית כגון שהיה רחב אמות פתח פתוח לחנות ובה פירות והבהמה בדרך מאותו הפתח בלא חזרה והשן ברשות הרבים בלא אל הפירות ואכלתם. דב אמר פטור כרשות הרבים הרבים פטור וו) לרב ואלו חפר בו במקום כגון שהכניס כותלי חצירו

מדעתו לאו דוקא אלא אורחיה דמילתא נקט וה"ה תרתי. בתמיה כלומר תרחי מילי קאמר דסתרן אהדדי דהאי דשכר מדעתו אלא נראה כהדיוט מדעת דמי כלומר דדעת שכינה איכא

בית שמעון מראופן הוה ליה דר בחלר שמעון שלא מדעת שמעון שלא יהנה אדם בלא מעילה^{סו}: [יותבי דהו דיתמי דבר מועם. בר ב מיי כהדיום מדעת דמי "שלח ליה רבי אבא בר

משלמת מה שנהנית בפי' אחר של רש"יו" פירש דמתזרת חייבת משום קרן דמשונה הוא וקשה לפירושו דלעיל" אמריטן כיון דאורחיה למיכל ליפתא אורחיה נמי לסרוכי ולמיסק הכא נמי אורמיה לחזר ואפילו לעלות בצידי רחבה ועוד דמשלמת מה שהזיקה משמע נ"ש ועוד דמשמע בסמור דחיובא דמקצה מקום לרה"ר כחיוב מחזרת ונראה לר"י דלידי רחבה משיפי מצר הניזק שכל אחד יש לו רשות להנים פירותיו כנגד פתח ביתו בצידי רחבה ולרב אפילו במקום שיכול לאכול בחיזור חשיב חלר הנחקם וחייבת נזק שלם מטעם שן ולשמואל מקום שיכולה לאכול בחזרה חשיב לה כרשות הרבים:

מפתח החנות. מן תריםי החנויות שמניחין לפני החנויות כשפותחין אותן ונותנין שם פירות: בוה שנהנית. לה רנה להעמיד כגון שפתח החנות בולט למוך הרחבה ויכולה לאכול בלא חיזור דמודה רב דפטור לפי שאין דרך החנות להיות בולט כל כך:

דקיימא נקרן זוית. כגון לעקמומיתה קודם שתפנה לצד אחר אוכלת מפתח החנות כנגדה בלא חחור וכתוך החנות משלמת מה שהזיקה אע"פ שאוכלתן בלא חיזור דחלר הניזק ממש הוי ובירושלמי משני הך פירכא דמפתח החנות אליבא דרב כגון שהיה חמור טעון גדיים ובשעת עמידתו^{שן} פשטו לואריהן ואכלו לפ"ה אתי שפיר דלגבי ממור שאוכל בחיזור חשיב קרן ולגבי גדיים דאכלי כי אורחייהו חשיב שן ולפי' ר"י ל"ל דכל מה שהגדיים יכולין להגיע ולאכול חשיב רה"ר אפילו לחמור שאין יכול לאכול בלי חיזור כי זה דוחק לומר דגבי חמור חשיב חלר הניזק ולגבי גדיים שעל גביו חשיב רשות הרכים: בי פליגי במקצה מקום כו'. שכנס לתוך שלו והניח מקרקעו לבני רה"ר ולא שהפחיר רשותו דח"כ הוי רה"ר גמור אלא הנית לשטות שם פירותיו אבל כ"ז שאין פירות שם יש רשות לבני רה"ר להלך שם ומסקינן פלוגתא דרב דאמר דחשיב שן ברה"ר אפילו אין יכוליו לאכול בלא חיזור דלא דמי למחזרת בלידי הרחבה דחייב דלידי הרתבה הם גבוהים ורתבים ומובדלים ממנו וחשובים חלר הניזה אבל מהלה

הלכך לא היה לו לעשות כן וקי"ל בהמניח את הכד (לקמן דף ג) מקום שוה הוא לרשות הרבים ושמואל אתר חייבת משום שהפירות מונחין ברשותו והוי חלר הניחק אף על פי שים רשות לבהתות בפים והיה בחבריה לדרום אללה: דרב מבר בור ברשותו הייב. ולכך פטור הרים בלא מודה והם לדרום אללה: דרב מבר בור ברשותו הייב. ולכך פטור הבור שהיה הבור שהיה החבר ביתו החבר שהיה היב באחו הבור חיב

בעלמא

הלכך כל הקודם זכה כדין תקלה ברשות הרצים כדפירש

בעלמא בענמח הנכך כנ הקודה ובט נדין מקוט כישוע ממשים בירביוונו מקום כישוע ממשים בירביוונו מקום כישוע ממשים בירבייות ברבים הישוח מקום כישוע בירבייות בירבייות הרבים הישוח בירבייות בירבייות הרבים הישוח בירבייות הרבים הרבים הישוח בירבייות הרבים הישוח בירבייות הרבים מקום מרשורו יה מקום מרשורו או תפל מרשורו או תפל מרשורו שאכל פירות באותו מקום שהקצה מרשותו 10 תפל מרשורו 10 תפל

כו' ונמנאת בית של שמעון והוא שכרה מראופן מעלה שכר לשמעון: וקאמר לריך להעלות לו שכר ורישא

קאמר אין לריך: הא דקיימא לאגרא. מעלה שכר לשמעון דהוה ליה זה נהנה וזה מסר: הדר בחצר חבירו. דלא קיימא לאגרא שלא מדעת אין לריך להעלות שכר: שנאמר ושאיה יוכת שער. של ששמו שחיה מכחת שער בית שאין בני אדם דרין בי והלכד זה שעמד בו ההנהו לישנא אסרינא בית שהוא שאוי ויחיד מאיו אדם יוכת שער^{דן} מזיקין מכתתין לותו: ביתא מיתבא יתיב. כית שהוא מיושב בדירת בני אדם יתיב ישוצו קיים לפי שהדרין בתוכו רואין תורה אור חשלם מה שהוא לריך ומתקנין אותו: א נשאר בעיר שבה דהמשתמש בו. בעל הבית בליבי ותיבנה שהיו עליו ותבנו בתוכו וזה הלך ודר בו משום שאיה ליכא הואיל ומשתמשין בו משום ביתה מיתבה איכא דאין זה ישוב וזה שדר בו יפה עשה והחנהו: אקילקלתא. (א) אשפה דמתרגמינן אקילקלתא מאשפות ירים אמון לה (ההלים קיג): קרמנאי. שם אומה ל"א קדמונאי קדמונים היו יושבין בו ומעלים שכר ליתומים והוה ליה קיימא לאגרא: אמר רב ובמחזרת. רחשה מרחבה לזידה של רחבה ואכלה פירות קתני מתניתין דמשלמת מה שהזיקה אע"ג דכולה מששמת דידם שיין התחתות להי מידור הי הואיל (עמיר הי המקבים) בקורה. סואיל (עמיר ישיי ביין כה קיימת) בקורה מקבים בקורה סואיל בקורה שיי ביין כה או השיי ביין כה הי הי ושיי ביין כה הי להמוזר לאשם ושן ברה"ר היא ביין ובמיר הואים ביין הברה שלא דרך בחבר. שלא הציד החבר. שלא הציד הוא הציד לא הביי שוורים ללכת שם הלכך לאו כר"ה דמי: באפי נפשה, לאו אמתניתיו: מחזרת, שהסזיכה כאשה ואכלה בלידי רחבה: פשימא במחזרת. דהח פתח חנות בתוך הרחבה ליכא ולא מן וביה מפודם ברשים פתח תנות מתוך הרתפה ניסח וגם צפטר בבים צם שניים: משכחת לה אלא מתחזרת וקחני מה כל לפניו בירושלני שנהלות כר: דרייכוא. חנות בקרן אירא רפשר שברהו (הנתחה בו אר) זותת כגון מבוי קטן הכלה מתבוי גדול וקיימה חנות ברחש מבוי קטן ומשוך קלת כלפי פנים וכשנכנסה בהמה ממבוי גדול לקטן פגעה בפירות מיד דרך הלוכה דלאו מחזרת

היא^{ין}: זן _{זמת} מבוי קטן מ"ע פא

יני כמ למרני במקבו במקבו בי הי ניבל לרכי די ושב... במקבו במקבו לרכי די ושב... במקבו במקבו לרכי די ושב... בי במקבו בי במקבו בי בי במקבו במ ה ולקמן צו.ן לשון ולא הפקיר בורו קמפלגי ובפלוגתא השאה מאין יישג ולא הפקיר בורו קמפלגי ובפלוגתא דרבי ישמעאל ור"ע דפליגי בה לקמן בפרק שור שנגם את הפרה (דף מע:) דרב סבר חייב ומשום הכי פנוורה הך בהמה דוה ששטח שם פירותיו הוה ליה כמו בור שאם הוחלקה בהן

בהמה חייב שהרי הפקיר רשותו ולקבו בון. אבוילקלתא. כל המקלקלין ברשות הרבים שהזיקו חייבין לשלם וכל המחזיק בהן זכה: ושמואף סבר פעור. הלכך בהמה שאכלתן חייבת שהרי ברשות עשה ורשות הרצים נמי לא הוי שאין זה דרך הילוכה:

עם הוספות סד:], כ) סוטט ..... ג) [לקמן כ], ד) עי נויר

מסורת הש"ם

הגהות הכ"ח

(ħ) רש"י ד"ה אקילקלתא אשפה. נ"ב וכן הוא במס' ע"ו דף כח ע"א ובהוריות דף יב

גליון חש"ם

גמ' קסבר בור ברשותו

הנהות וציונים

נוסף ואיתימא רב הונא: 3] בראשונים וכת"י וא"ל רב נחמן: ג] הפיסקא ברפו"י מצידי הרחבה

Mun

כהדיום מדעת דמי. שהקדש מונח למעול לכל הכא ואין מוחה כידו הבא ואין מוסה בידו ורסמנא אמר מאן דמיתהני למעול ורחמנא כותלי בית שחין חדם דר סדר בתוכה זרב לפי שהדר בחוכה טם

חשק שלבות על ר"ח א) נראה דנ"ל ולרב אי חפר בו כיר. ב) מדברי רפיט אלו נראה דלא גרס דלימא בכור ברשוחו פליני וציע. ג) אולי צ"ל חייב לשלם ואם כפל שמה וכיר.

ראיה וקאמר גמרא כדמפרש רבא ההיא דרבי אושעיא בקופלת הכי נמי איירי בה אלא גרמא בעלמא באן ולא מיחייב אלא כשעת הגזילה אושויא בקופלת הכי נמי איירי בה אלא גרמא בעלמא באן באולה מיחייב אלא המיאלה אושניא בקופלת הכי נמי איירי והובירה אין חייב אלא משום דדרשינן לשון הדיוט. ואומר בירושלמי ואח אומרת המבטל כיסו של חבירו פטור ורב אלפס ז"ל כחב אבל בחלר דקיימא לאגרא לריך להעלות לו שכר ואף על גב דלא עביד למיגר דהא חסריה ממונא. וכדבריו מוכח בשמעתין "שלחוה בי רבי אמי אמר וכי מה עשה זה מה חסרו ומה הזיקו משמע הא חסרו והזיקו פשיטא שחייב ומיהו כבר הוכחתי שעל החסרון אין חייב דלא הוי אלא גרמא בעלמא ואי איכא לחיוביה מהאי טעמא איכא לחיוביה משום שאכל חסרונו של זה ולא דמי לנועל ביתו של חבירו ולא דר בו או המוביר שדה של חבירו שלא בא לידו כלום מחסרון חבירו אבל זה אף על גב שלא נהנה שהיה

מולא דירה אחרת בחנם נגן מ"מ השתא מיהא קאכל מה שחבירו נפסד וכ"נ *:

וכו כמב מהכי"מ וגם מחמלה יכול לעכב על ידו שלא יכנס בביחו אע"ם שאינו חסר כלים ואין בזה משום מדת סדום אלא במה שכבר דר אין זריך להעלות לו שכר אע"פ שדר שם בע"כ פר"י כ) ובסמוך גבי הקדש שלא מדעת ג) יהיכא דחתב ליה חבריה בבית הבליעה אע"ם שאם היה מחזיר היה נמאם ולא היה שוה כלום אע"פ דבההיא שעתא לא חסר בה כיון דהנחמו גם לו נו"י מסרונו של זה מייב פר"י ודוקם הדר בחלר חבירו ולם גילה דעתיה דניתם ליה בההום הנחה חלח בחנם אבל אי גלי בדעתיה דניתא ליה בהסים הנחה חייב פר"י גבי חם עמד ניקף. מהרי"ח:

הגה"ה

הדר בחלר חבירו שלא מדעתו אין לריך להעלות לו שכר שנאמר ושאיה יוכח שער מייתי מהך קרא אסמכחא וסעד לדבריו לא מיצעיא שהוא פטור משום דהוה ליה זה נהנה שמנע ביתו מליסמר:

והוד יהבי ליחמי דבר מועט כי לא היה שם דירה ממש אלא אהלים לסחורה היו נוטים שם והלך זה ובנה בית [על חורבות] היתומים [ם] ולח היה בלהם כדי לפרוע דמי בנינו וא"ל רב נחמן שיפיים היתומים במידי דאפייסו ולא חש לדבריו

ואגביה לאפדניה עד שנתן ליתומים שכר הראוי ליתן מחורבה אחת לבנות עליו בית והוא יותר ממה שהיו נותנים להן קדמנאי כיון שהיו חסרים בו דבר מועט לריך הנהנה לפרוע כל הנאתו וכן הדר בבית חדש דכיון דמחסרו שחרחא דאשיחא לריך לפרוע [ע] כל הנאתו:

ז אמר רב במחזרת ושמואל אמר אף במחזרת נמי פטור דכיון דיכולה לאכול ע"י חיזור אין לו רשוח לשטוח שם פירוח וחשיב כרה"ר. והלכחא כשמואל בדיני ואע"ג דאיכא דאמר במחזרת כ"ע ל"פ דחייבת. הלכה כלישנא קמא מדקאמר סחמא דגמרא בחר הכי לא דכ"ע מחזרת אי כרב אי כשמואל. וכיון דלישנא קמא עיקר נראה לי דמקנה מקום מרשוחו לרה"ר פטור דלישנא קמא ליח ליה להך פלוגתא דמקלה מקום שהרי מקלה מקום יותר ראוי לפטור ממחזרת.

דהא רב מחייב מחזרת ופוטר במקצה מקום ללישנא בחרא ושמואל אמר דמקצה

מקום חייב כמו מחזרת. אבל ללישנא קמא דשמואל פטר במחזרת כ"ש במקצה

ברייתם בקופלת [1] ומלתם דאילפה בקופלת דבענין אחר לא מיקרי חלר הניחק. והיינו דקאמר מ"ש הלכה דאורמה הוא כיון שאכלה כי אורמה דרך הילוכה אין לו רשות להנית פירותיו שם עמדה נמי אורחה הוא אמר רבא בקופלת. וכיון שאין יכולה לאכול אלא בקפיצה לאו אורחה הוא ויש לו רשות להניח שם פירותיו וכמו מחזרת לרב ושבקה לרחבה לשמואל. וכן מוכח לקמן (דף כא:) דקאמר דאילפא ורבי אושעיא איכא בינייהו ורבי יוסי ורבי אלעזר אמרי אין דרכה לאכול "אלא להלך וכיון שאין יכולה לאכול אלא בקפיצה קרינא ביה שדה אחר כי יש לו רשות להנית שם פירותיו:

ה מתגלגל מהו פירש רש"י אם גלגלתו בהמה מרה"י לרה"ר [ז] ואכלתו שם 6) ור"י פירש עמיר שהיה מתגלגל מחלר הניזק לרה"ר ועכבתו

בהמה ואכלתו בחלר הניזק [ח] ואם לא עכבתו היה סופו לנוח ברה"ר. ולא [דף כא ע"א] אבור רב סתורה אמר רב הונא איפשיטא ואזלינן לקולא:

שמואל אמר לא שנו אלא פירות וירקות אבל כסות וכלים חייבת והלכה כשמואל בדיני וגם רבי יוחנן סבר כווחיה. וכמה רבה אמר דמי עמיר.

רבא אמר דמי שעורין בזול. כחב רב אלפס ז"ל איכא מאן דפסיק כרבה דהוי רביה דרבא [שן [א] ואיכא מאן דפסיק כרבא דהוי בחרא והראב"ד ז"ל כתב וזה לא חסר אלא אפילו טובה נמי עוקה עמו דהלכה כרבא דברייתא דתניא כותיה [י] דרבים היא:

ו אילימא בחלר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר זה לא נהנה וזה הגה״ה לא חסר הוא. מפר"י דה"ה נמי

וכן פסק מהרי"ח אבל בא"ז פסק כרב וכן פסק מהריים טכנ בנוייו פטק פיכ אלפס דלרין להעלוח לי שכר היכא דקיימא לאגרא. ופסק ראביייה זייל דאם אין משתדל לשוכרו או להשכירו אפ"ג דאילו הוו בעלים הכא הוו מוגרי ליה

בחלר דקיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר דפטור * כיון דלא נהנה אף על פי שגרם הפסד לחבירו [כ] דאפילו גירש חבירו מביחו ונעל הדלח בפניו אין

כיון דלימנהו הכם לם הוא ולא שלוסו הדר כי פעור דהוי כמו דלא קיימא לאגרא ויש משיבין עליו. לאה ורחל היה להם בית בשותפות ונכנס בעל לאה עם אשתו ודר בו והכנים גם את שמעון אחיו עם אשתו וכשהגיע זמן לפרוע המס לנכרי לא נמן ראיכן כלים שלא אשש ראיפן להקור אימחי היה הזמן יהעליל הככרי דלא ניתן לו מס פמעי ורצה להחליט הכיח עד אשר נמסשרו זקני הטיר בכך וכך. אין עלילת זמן המס של רחל מוטל לא על ראום ולא על שמעון וגם אין ראובן חייב להעלוח שכר לרחל ממלי הכיח אבל שמעין חייב להח שכרו לרחל כפי שהכחים נשכרים. וריכ"א אימר ששניהם ראופן ושמעון חייבין להעלות שכר לרחל מחלקה. טען שמעון אני לא נכנסחי בביה אלא אשחי נכנסה בו חוץ מדעתי ואני הייתי בביה אחד שמושכר בידי ולא עבר חדש מיום שנכנסה אשהי בביח רחל עד שיצאחי דרך רסוקה אלא שעתה מקרוב באחי ומלאחי אשחי בביח רחל ונכנסחי עמה חייב שמעון ליחן שכירוח לרחל מחלי הביח דשמעון זה הוה גברא דעביד למיגר שהרי השכירה אשחו כים האחר לשוכר שנודמן לה תחלה וכיון שבפניו נכנסה אשתו לבית ולא שמענו עליו שמיחה ועוד שבשובו נכנס עם אשתו בבית רחל ולא חזר לבית הראשון גילה בדעתו דניסא ליה וליכא למימר כיון שהיתה אשת שמעון בבית שנה אתת ואין רחל מוחה בידה הרי היא כמשאלות חלק ביחה והיי לה כעמד אחד ופרנס אם אשחו ששחיקה רחל מחילה אצל שמעין. זה אין לומר משום דרחל קטנה הוים ואין שחיקהה מחילה. וכן מצינו בכל מקום בזה נהנה חה מהנה אע"פ שאין המהנה יודע כשהנאחו מגעה לידו חייב לשלם דמי הנאתו למהנה ובלבד שיהא בו חסרון כים למהנה וה"ל זה חסר וזה נהנה. מא"ז:

סלכו וכו': [ל] ודא מיחייב אדא כשעת הגוידה. קשם דסא לאו גוילה סיא אלא בהג"ה: [צ] ויש בו חש"ו. דאלח"ה פשיטא דאדם חייב דמנא ידעינן דאנוס הוא גרמא בעלמא ובחוס' לא אמרו זה הלשון כלל אבל במרדכי איתא נמי וכש"ג העחיק כדילוגו ממטה למעלה. מוס': [ק] ורב אלפס ז"ל כתב ראם דלגו מלממה גם כן זה הלשון. ..... זכש דה"ק וא"ג גולן הוא לא מיחייב אלא כשעת הגוילה והא מהדר ליה ביתא. עיין די החובל גבי דהדקיה באנדרונא: [מ] וכן המקבל שדה מהדר ליה ביתא. עיין די החובל גבי דהדקיה באנדרונא: [מ] וכן המקבל ובר. נב"מ פר" המקבל: [1] מ"מ השתא מיהא קאבל כרי. ודוקא במלר ושאר למעלה משלמין חצי נזק. וכדאפיך מיפך אלא דלא חש להכיא רק מה שחולק עם ר"י דלר"י פטור לגמרי ולרי"ף משלם חלי נזק ודלא כמ"ש בש"ג דהרא"ש ס"ל דלהרי״ף פטורים אף בדלא אפיך. והרי בהדיא כחוב בדברי הרי״ף בדאפיך מיפך. ויש לדקדק להרי"ף דס"ל דאינם פטורים מנ"ש אלא בממטה למעלה ובדאפיך מיפך הך קרקעות דקרקע ברשוחה דמריה קיימה הבל במטלטלי הפילו דעביד למיגר כי גולן ברייחא בתרייחא דקחני בה בין מלמעלה למטה פטורה היכא מיפרשה ולפיכך י"ל ואכל החסרון שחיסר לבעליהן שהיו יכולין להשתכר בהן פטור מתשלומין של החסרון דרי"ף גורס בה חייבים ודתרגמא רב פפא בדאפיך מיפך אברייתא קמייתא קאי דקתני שאין משלם אלא כשעת הגזילה. והכי איתא בהדיא בפ׳ הגוזל המא בתוקף הספינה מלמטה למעלה פטוריס: [ר] דמחמת שינוי אין ראוי לפשור באדם. ואפילו ע"ש ועוד מחני׳ דהחם גזל עבדי׳ והזקינו משלם כשעת הגזילה ואילו שכר פעולחם לא בחש"ו דכל באדם לא שייך שינוי אבל אונס מלינו דפטור כדאשכחן ריש המניח. וטעמא דס"ל ח"ק דכמטלטלי דמי כדמוכח סוגיא דהחס: [ם] ודא היה דהם כדי תוספות: [ש] ואפילו הדליק בגהלת שאין שלו. כדחשכתן נהכונס נכופף קתתו דפרוע בוי. עיין בפי השואל גבי אחמר ביורד לחוך חורבתו של חבירו כו': [ע] כד של חבירו בפני הדליקה ומטיא ברוח מלויה חוס'. ועיין מ"ש שם בהכונס: [ת] ונשד הנאתו. ועיין כיולה כוס בפ"ב דב"מ גבי פריקה: [פ] מדממה דמעדה פמורין גדר שלא מחמת דליקה. וה"ל פנאי לגודרה ולא גדרה. גמרא: דאונם הוי. ולא אמרינן חחלתו בפשיעה כו' אלא דוקא מאב אחד כו' כדאיתא

תלמוד בבלי <עוז והדר> עמוד מס 274 כב בבא קמא תלמוד בבלי הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

The Rif argues with Tosafos and rules that one who uses the property of another and causes them a loss is liable even if he did not personally benefit from the usage. This differs from simply locking the homeowner out of the premises because he is taking the use for himself.

רא"ש ב"ק פרק ב סימן ו דעת הרי"ף שאף זה לא נהנה וזה חסר חייב, ולא דומה לנועל ביתו של חבירו כיון ש"אוכל" חסרונו.

ורק מטבע לבד שלא הוזלה כלל נמשבת שלא הוזקה כדבארתי. (ועובדא דמרדכי איירי באופן שאין לחייבו על הדבארתי. (ועובדא דמרדכי איירי באופן שאין לחייבו על החבלה בבהמה גופה כגון שלא הוזלה בזה מחמת שידוע שתחזור לברייתה ע"י רפואה או באופן שנחשב כאינו ניכר מחמת שמלוי כזה שדמי לפירות שהרקיבו מקלתם שנחשב אינו ניכר מחמת דאורחייהו בהכי כדפי הכ"י בדף צ"ח. אבל מ"ח לענין הגרס שלריך ליתן לרופא יש להחשיב ניכר ובאדם כה"ג הי' חייב לכן הולרך לומר להחשיב ניכר ובאדם כה"ג הי' חייב לכן הולרך לומר דמ"ח פטור מטעם גרם כמו בזורק מטבע לים כהכלל שנתן דמחמת אותו ממון נפסד ממון אחר נחשב גרם):

לעוד תמוה דהכא שהשתיכו הכותלים עד שלריך פועל לנכס ודאי הוא משיה בגופן ממש דהא מעשה היאק ומסרון בגופן הוא. ומפורש בכדה כ"ח שמחוייבת השואלת לכבס מה שלכלכה החלוק וא"כ ודאי גם מדין מזיק יתחייב לכבס מה שלכלכה החלוק וא"כ ודאי גם מדין מזיק יתחייב לכבס אם ילכלך בגד חברו וכ"כ יש ודאי לחיבו במה שהשתיר הכותלים אם לא נחשוב גרמא מלד אחר מחמת שנעשה ממילא כדבארתי להרשב"א ולע"ג תירון הקלה"ח:

עוד הקשו החוס' בסוגיין על רש"י שפירש בהא דהתקיף שגדר בינו לבין הניקף איך חשיב לה החקשה זה שגדר בינו לבין הניקף איך חשיב לה החקשה זה לא חסר הא כל הגדר הוא רק מחמתו. עוד קשה דברי הרמב"ן בב"ב דף ל' במלחמות ובחדושיו שעל פרש"י ופי' בעה"מ שאיירי בגדר שבינו לניקף הקשה קושית התוס' דודאי הוא חסר דלא גדר אלא בשבילו ומשמע מדבריו שזה שהוא חסר סגי לחייב לניקף שנהכה. וא"כ כשתירץ הגמ' לפירושו דאיירי בגדר שבינו לרה"ר שג"ז נחשב זה חסר מחמת היקפא יתירתא הי"ל לפרש שחייב מלד לחייבו מד זה חסר כמו שהי' ניחא לו בגדר שבינו לניקף שיש לחייבו מד זה וא"כ למה הולרך הרמב"ן לפרש מטעם אחר שהוא כאחר היורד לתוך שדה חברו ונטעה בשדה העשויה ליטע מ"ש חסר זבינו לניקף שלא הולרך לטעם יורד לתוך שדה חברו לטעם יורד לתוך שדה חברו:

ענת ב.

והגכון לע"ד דיש לפרש זה שפטור בזה נהנה וזה לא מסר למאן דפוטר וחייב בזה נהנה וזה חסר בנ" אופנים. א) דשייך חיוב על מה שנהנה משל חברו וזהו החיוב במסר. דהא מלד התסרון לבד סברי התום"

דפטור אם אינו נהנה דהוי גרמא בעלמא. אלא הוי החיוב על מה שנהנה. ולפ"ז הי' לן לחייבו אף בלא חסר מאחר שנהנה. אך זה שפטור נלטרך לומר שהוא מטעם דמאחר דאינו חסר הוא מדת סדום אם יקפיד על הנאת חברו. ועיין נהגמיי' פ"ג מגזלה ה"ט שראני"ה סובר דאף כופין אותו להניחו לכתחלה ליכנס לדור במנם בחלר דלא קיימל ללגרל משום דכופין על מדת סדום וכן היגל במרדכי. ולכן אף לתום' שאין כופין מתחלה ורשאי למוכעו מתחלה מליכנס לדור בחצרו הוא מחמת דסברי דאיו שייד מדת סדום אם רולה להרויח מכל מה שיכול משלו ואינו מחוייב ליתן מתנות בחנם. וכמפורש זה בדברי הי"ת שבהגמיי' ובמרדכי שם שפליגי אראבי"ה. אבל אחר שכבר דר שתזינו שלא היה משכירם ודאי הוא מדת סדום כשיתגע חמנו ממון אף לכו"ע לכן פטור. ומראבי"ה נשמע שהוא מדין כופין על מדת סדום גם לכו"ע. ומ"ד ז"ל וזה לא חסר חייב סובר דל"ד למדת סדום דמאחר דהי' יכול למונעו מתחלה מלדור גביתו לא הוי מדתי סדום אף שכנר דר כדאיתא נתום' וכוונתם משום דאפשר שע"ד זה הניחו. ואף גלא ידע שדר נמי יש לומר דאם ידע לא היה מנימו בחנם וזה שלא השכירו לאחרים הוא מחמת שלא נזדמן לו או שנתעצל לבקשו אבל אם היה יודע שנזדמן גלא טרחא לא היה מניחו בחנס. ומ"ד פטור סובר דמ"מ כיון שלא השכירו לאחרים א"כ לא נחסר כלום במה שדר זה ולכן הוא מדת סדום. וכן משמע שסברי התום' דסוגיין דהח דיתו והוצרכו לחלק תהח דכופין על מדת סדום דג"ב חזינו שסגרי דטעם הפטור גלא חסר הוא מלד מדת סדום:

ב) דעל הכלה משל חברו לא שייך חיוב כמו שאין שייך לחייב את הכהכה מלל ביתו של חברו מאחר לחייב את הסביר את של חברו כלוס. וזהו הטעס דכהכה ולא חסר פטור. אך זה שאס חסר חייב אף שמנד החסרון הוא רק גורס ואין לחייבו הוא מחמת שאס חסר בהכאמו אז הויא ההכלה דין ממון של הבעלים דכלל הדבר איזה תשמיש והכאת הדבר הוא של הבעלים אם הוא הכוא ההעלים משכירין אותו או שכפסד בשחרות הכוחלים הבעלים משכירין אותו או שכפסד בשחרות הכוחלים ומול שאינו נהכה בעלמא משל חברו אלא לקח ממש את חברו דהא לקח תשמיש והכאה שיש בה דין ממון להבעלים לכן חייב. אבל בלא חסר אין בתשמיש והכאה זה דין ממון לבעלים ולכן אף שעכ"פ נהכה משל חברו אין שם חיוב ממון כמו בכהכה מצל כותל חברו:

יתר עיון: דברות משה ב"ק סימן יב ענף ב
יש כ' מהלכים בחיוב ז"נ וזה חסר: יש לומר שבעצם אפשר לחייב חבירו
במה שנהנה מנכסיו, ורק שכ"ז שלא חסר אינו יכול לעכבו מדין מדת
סדום. או י"ל, שא"א לחייב חבירו על הנאה גרידא, אבל אם הוא חסר
עי"ז הרי כבר יש לו דין ממון על הנאה זו.

ליתר עיון

Further lyun: Dibros Moshe offers two different approaches to explain the obligation when benefitting from the assets of another: either a benefit alone has monetary value and can be charged for, but so long as there is no loss to the owner he cannot restrict its usage due to *Midas Sedom*. Alternatively, a benefit is not a marketable item, but if it cannot be attained without causing a loss to the owner then he gains the legal right to charge for it.

יגן ואם שכרה הגולן לאחר כו". הטעם, דדוקא נשפח הגולה שנשפח פידו דהגולן או הפאים מכחו דהיינו יורש ולוקח סיקנו שיקנה הגולן מפני חקנח השבים, דכל שנשבח ברשוחו אע"ם שנשבח מאליו [ואפילו לא היה בה שינוי כלל, כגון שגולה כשהיחה מעוברת או טעונה והוציאה מידו בעוד שהיחה מעונה או מעוברת, רק שנשתהתה ביד הגולן ונתרבה ברשותו הגיזה והולד בעיבורה, וכמו שכתבתי בסימן שס"ב קעיף ח' בהג"ה [סקייה] ע"ש] הרי הוא כאילו השביתו בידו, וכן אם עשה בה הוא מלאכה חיקנו שלא יוניא(נו) מידו שכר בדנחית בחורת גדלה משום תקנת השבים

אלא משלם כעין שגול, משא"כ בשכר זה שבח לידו מעלמה וחינו נשבח בגופו, הרי הוא כהוקר הכלי דבו לא תיקנו משום תקנת השבים שילטרך ליתן לו הנגזל כפי מה שנתיקר, ועיין פרישה ודרישה [סעיף הי] מה שכתבתי עוד מוה: סעיף ו' ידן שאמר לו צא כרי. בכה"ג בכל ענין אפילו בחלר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר לריך לשלם לו כל שכרו כיון דגילה דעתו דלא ניחא ליה ביה, ואין אומרים בכה"ג כופין על מדת סדום וכמ"ם נסמוך [בהג"ה]: פון אין צריך להעלות לו שכר. אע"פ דכאן לא שייך טעם הנ"ל בסעיף ד' בעבד דנות לו לחדם שלה ילמוד עבדו

בעיף ה' (מ) י) ואם ירד לה ירד לה בתורת שכירות הואיל וירד שלא בתורת גזל כר'. עיין נספר מגדל ברשות אם רצה הבעל ליטול שכרה נוטל רצה ליטול פחתה נוטל "ואם ירד לה בתורת גזל מכתיי *מהרשד"ס [חו"מ] סי׳ ממ"ו ומס"ד, נותן הפחת וכן כל כיוצא בזה ¹⁰¹והוא הדין אם מכתיי ונחשונת מהרח"ן ששון *ריש סיי קכ"ט נטלה על דעת שאלה 'דשואל שלא מדעת גזלן הרי. (יגוס)ואם שכרה הגולן לאחר לריך להחזיר

לול [קש״כ]: סעיף ו' (י)) יא) הדר בחצר חבירו כו'. עיין נתשונת וקש״כז:

השכר לבעלים הואיל ועומדת להשכיר ועיין לעיל סוף סימן ש"ח מדינין אלו). ו יא הדר בחצר חבירו שלא מדעתו ידשאמר לו צא ולא יצא חייב ליתן לו כל שכרו 'ואם לא אמר לו צא אם אותה חצר אינה עשויה לשכר מיואינו צריך להעלות לו שכר (מיזטיאף על פי שהוליא לאת בעל הבית בעל כרחו מן הבית והוא

ציונים ומקורות ו) שוו סעיף הי. מ) שוו שם כמס התמ"ח^ת. ע) מרדכ פלק ליד הרגל² ב"ק סיי ט"ד. ד"מ ז". סימן שסג 1) תיבה זו נשמטה במהדורת קבאלי שכ"ז ובעקבותיה ממהדורת הרמ"א ואילך. 2) תוספת

דרכי הבטלה. מ"מ שיין טעמא אחרינא והוא דאמריטן ביחא מיסבא יחיב, ושאיה יוכח שער נישציה כ"ד ייבן, ומהאי טעמא ג"כ נוח לו מסחמא שידורו בו. גמרא [ב"ק כ"א ע"א], ועיין פריסה (סעיף וין: (פון) שון אף על פי שהוציא בעל הבית בו". פירוש, זה שנכנס לדור בו הוליא לנעל הבית שדר בו מהבית והוא דר בו במקומו, מ"מ אין זה אלא גרמא בעלמא, כן כתבו המרדכי וד"מ [המובאים בציונים אות טין:

סימן שמג מעיף ה' בסופו. כתב הרמיה ויל שאם השכירה לאחר, אפילו נכנס בתורת גולנות, כיון דקיימא לאגרא השוכר מן הגולן צריך ליתן

ממכר הוא. ומו"ח ז"ל כתב דמדברי המרדכי ריש פרק הגוזל בתרא [ב"ק סי׳ קמ"ב] שהביא ב"י (ריש) [סוף] סימן שס"א משמע כדברי הרמ״ה דכל ממון שלא נקנה ביד מי שהוא הרי הוא ברשות בעלים. ולי נראה דלא מיירי כלל מהך מילתא, דאינו מדבר שם אלא מהקרן עצמו דהוא ברשות בעלים אפילו בא ביד שלישי או רביעי מהגזלן חייבין

שם. ואם שכרה כו". כ"כ רבינו (הטור סעיף הי) בשם הרמ"ה, ואע"פ עדיף הוא השכירה לאחר משום דאית ביה שינוי רשות דשכירות ליומא שנכנס בה בתורת גזלנות, כיון דקיימא לאגרא השוכר מגזלן צריך ליתן השכירות לבעלים, שעדיין לא קנה הגזלן קנין גמור אלא להתחייב ע"פ המור באונסין, נמצא כשנוטל הגזלן השכר מן השוכר (ממנו) ו*ממון הנגזל הוא נוטל, ע"כ. והקשה הב"י, כיון דכל הגזלנין משלמים כשעת הגזילה מה לי עשה בה מלאכה הוא עצמו מה לי השכירה לאחר, ואדרבה

באר תגולה

ש. טור סעיף ה'. וכתב הב"י, ופשוט הוא ע"פ מה שנחבאר בסימן שנ"ט (טעיף הי) דשואל שלא מדעת גולן הוא. מ. עיין בכ"י (טעיף הי) שממה עליו, דכיון דקי"ל כל הגולנים משלמין כשעת הגולה מה לי עשה בה מלאכה בעצמו או השכירה לאחר וכו'. והב"ח (שם) כתב שהמרדכי ריש פרק הגחל בתרא (ב"ק סרי קח"בן כתב על שם הר"א ממין שהיה דן והסכימו עמו כל הגדולים ששעכל ממון שלא נקנה ביד מי שהוא הרי הוא ברשות הבעלים, ונמנא דהשכירות שלו כאילו הצעלים עלמן השכירוהו וכו', והאריך בראיות ברורות וכו', והכי נקטינן כהרמ"ה והמרדכי והסכמת הגדולים, ועיין לעיל סימן ש"ז סעיף ה' בכיולא מה. סעיף ד' א. טור סעיף ו'. וכתב הב"י, ופשוט הוא וכן כתב רבינו ירוחם (מה י"ב ח"ח בשם הר"ר יונה. ב. לשון הרמב"ם פ"ג מהלכות גזילה דין ט׳, י׳ "כ הטור שם. מסקנת הגת׳ שם [ב״ק] בפ"ב דף כ׳ ע"ב וכ״ל (ע"ב) (ע"א). ג. וביאר שם שאין זה אלא גרמא בעלמא. ואם הולרך בעל

ביאור הגר"א

סעיף ה' יא. והוא הדין אם כו'. עיין מוס' דנ"מ ס"ה א' ד"ה ניחא כו', והתם שוחל שלח מדעת הוי: יב. ואם שכרה כו'. כמ"ש בפ"ג דב"מ [ל"ה בי] כילד הלה עושה כו', ואף לרבנן פריך שם ולימא משכיר כו', והחירון לא שייך כאן. וקי"ל רצה מזה גובה אפילו מכרו לאחר כמ"ש [ב"ק] קט"ו אי, ועיין מרדכי ריש פ"ג דב"מ [סיי רס"ט]. וכתב בסמ"ע [סקי"ג] דשבת זה כהוקרה דמי, ע"ש: סעיף ר' יג. שאמר לו צא כר'. עיין חוס' שם [ב"ק] כ"א א' ד"ה כהדיוט כו', כלומר כו', ר"ל כאמר לו צא, אע"ג דלא קיימל ללגרל: יד. אף על פי שהוציא כו׳. מוס׳ [שם כ׳ ע״א] ד״ה זה אף על (ליקוט) (ליקוט) מדפי הרי״ף]: (ליקוט) אף על פי שהוציא כו". דכל הגזלנין משלמין כשעם הגזילה. הרח"ש שם [ב"ק פ"ב סיי רין. ואף בקרקע כיון דלא קיימא לאגרא, ועיין חוס' [שם] ל"ו א' ד"ה ומי אמר כו', וכמ"ש שם בגמ' הכא במאי עסקינן כו' כי הא דשלח כו' (ע"כ):

סעיף ה׳ ב. ואם שכרה הגדלן לאחר. עיין באר הגולה ואות ה׳ן. ועיין סעיף ה׳ ב. ואם שכרה הגדלן לאחר. עיין באר הגולה ואות ה׳ן. ועיין דגילה דעתו דלא ניחא ליה ביה, ואין אומרים בכה"ג כופין על מדת סדום, כ"כ הסמ"ע [סקי"ר]. ועיין בתשובת רשד"ס [חו"מ] סי' חמ"ו ותס"ד, ובתשובת מהר"ל

בתשובת חתם סופר חלק חו"מ [סוף] סיי קס"ה מ"ש בזה:

ששון סי' קכ"ט (ש"ך סקי"א): ינ. אינו צריך. דמסממא טח לו שידורו בי, דמימא מיחבא יחיב ושאיה יוכם שער, כן הוא בש"ס. סמ"ע (סקט"ן:

חירושי רעק"א

רמ"א סעיף ה'. ואם שכרה הגדלן לאחר צריך כו׳. נ"ב, יעוון מאסיפת זקנים לנ"ק דף סעיף ה׳. ליטול פחתה נוטל. נ"ב, עיין לעול סוף סיתן א"ת כהג"ה ונקלות הסוטן שס וספרגו: שם בהג"ה. ואם שכרה. נ"ב. כתב בשלטי גבורים פ"ה דב"מ דף י"ט ע"ל ולדו מ"א מדפי הרי־ףן דמחלק והרמיה המובא בציונים אות חין לדוקת היכם דעדיין השכר לם מטי לידיה

ל"ג ועיבן מ"ש בד"ה למה מכור (לדודי) ולרדיאן כו', בשם חידושי הרשב"ח ובשם המחירי:

דגולן, ע"ש: באר הגולה אות ת׳. ועיין לעיל סימן ש"ז סעיף ה׳. נ"כ, ולענ"ד מכולת מדכרי הרטב"א בסידוטיו בנ"ק ל"ג וניבן ד"ה וינח הואן מכור לרדים דס"ל כהכ"י, וכן מכולר דעם

הרב המאירי בשיטה מקובלת שם נדיה והרב המאירין:

חירושי חתם סופר

גליון מחרש"א

סעיף ו׳. בהג״ה. אף על פי שהוציא את בעל הבית בעל כרחו. פף דנפמר ליה 65 ולפ יפפ סעיף ה׳ בהג״ה. ואם שכרה. נ״ב, עיין נתשומתי חתם סופר חושן משפט סי׳ קס״ה: סייב ליתן שכר נדעיד במחבר סעיף זהן, ל"ל דוה אחר שבעל כרמו הוליאו, ניחא ליה שידור כו

מוליאו ממה שיוכת שער ע"י שאיה, ועל כן אין לנו לדון רק על שמנע את בעה"יב מלדור, דעל זה הוא שמיאן הפעה"יב עד שגבר עליו והוציאו, אבל לא היה מיאונו משום שאינו רוצה שידור בו וה, משא"כ כא"ל לא גם כלא היה בעה"ב דר בי, הרי גילה שאינו רולה שידור עי זה. בספר מחנה אפרים הלכום גזילה סיי "י כתב ראיה דפהיב דקיימא לאגרא אלא שהבעלים אינן כאן ואינם יכולים להשכיר [כדעת מהרש"ל (בישיש ביק פיב סוף פי שיז) נשם אור זרוע ושם סיי קביד בשם היש חשיבים עד הראבייה דוחר שם! לקולר

<<<

One who occupies the property of another after the homeowner told him to vacate, must pay the full value of the rental. If he lived there without being told to vacate, and the property would not have been rented out in any case, he is exempt from paying even if he would have rented elsewhere.

If the property would typically be rented out at that time, he must pay for his use even if he would not have rented elsewhere. However, the Gra cites the opinion of several Rishonim that he is only liable if he would have rented elsewhere.

שו"ע חושן משפט סימן שסג סעיף ו

הדר בחצר חבירו אחר שבעה"ב אומר לו לצאת, חייב לשלם לו כל השכירות. אבל כל זמן שדר שם שלא מדעתו, ובאותו זמן לא היה דרך בעה"ב לשוכרו, פטור מלשלם אע"פ שבלא זה היה הוא שוכר מקום אחר. אבל אם החצר עשויה לשכר, צריך לשלם אפילו אם הוא לא היה שוכר מקום אחר. אמנם בביאוה"ג הביא דעת החולקים שאם לא היה שוכר מקום אחר פטור אפילו אח החצר טשויה לשרב

(מין) יון שהרי חסרו ממון. וחין וה מחשב גרמה בנוקין, כיון דוה דר בו ואכל את כספו, ואע"ג דלא נהנה בו מ"מ אכלו, משא"כ בגזל מחבירו ולא דר בו, דלא אכלה ולא נהנה ממנו כיון דלא לר בו, דוה מחשב גרמה ופטור, וכמ"ש מור"ם מיד אחר זה ז"ל, מיהו אם לא היה דר בו כו':

אונון) אף על פי שדרך זה הדר לשכור מקום לעצמו שזה נהנה וזה אינו חסר. הגה "אודוקא שכבר דר בו אבל לא יוכל לכופו לכתחילה שיניחנו לדור בו שאף על פי דכופין על מדח סדום במקום שוה נהנה ווה אינו חסר הני מילי בדבר דאי בעי ליהנות לא יוכל ליהנות אבל בכי האי גוונא דאי בעי בעל החלר ליהנות ולהרויח להשכיר חלירו היה יכול אלא שאינו רולה אין כופין אותו לעשות במגס. ^{יג)ד}ואם החצר עשויה לשכר אף על פי שאין דרך זה לשכור צריך להעלות לו שכר "שהרי חסרו ממון. הגה "מיהו אם לא היה דר בו אלא

דר בו ⁰ואפילו היה רגיל להשכירו רק שעכשיו לא עביד למיגר בחר האי שעחא

שגולו ממנו פטור לשלם השכירות ^{מח}וסתם בחים בומן הזה היימי לאגרא ואף על גב דעדיין לא השכירו מעולם.

ציונים ומקורות י) כ"י פרק הכ"ל ט' צ"א מדפי הרי"ף כשם הרמ"ה. ד"מ שם. יה) מרדכי שם ונ"י שם דף כ" ע"א, ח' סוף ע"ב מדפי הרי"ף. ד"מ שם. יב) שם נמרדכי די"ה כן. ד"מ שם. יג) טול פעיף ו' בשם הר"ף שם ט' ע"א מדפי הרי"ף והלח"ש שם פ"ב סי' ר', ולחפוקי ל"י הובא ברא"ש שם, וראה ב"ק כ' ע"א תוד"ה זה אין. יד) טול שם נשם הרא"ש שם, לאפוקי הרמ"ה הובא בטור שם ובנ"י שם. טו) מרדכי שם סיי י"ז והגסוח מייחוני פ"ג דגזילה אות ג'. ד"מ שם סעיף ו'. ועיין נסרוחת הדשן סיי שי"ו.

השכירות לבעלים. (פור שניף פק, וגם הגולן אם נשל השכירות, צריך להחזירו לבעלים. ונראה לי שאם רצה מזה גובה רצה מזה גובה. ואע"ג דכל הגולנין משלמים כשעת הגוילה, שאני הכא שירד לה השוכר בתורת שכירות, וכיון דלא חשיב שינוי רשות והגזילה חוזרת כעיניה ולא השכיחה כרשות הגזלן, דינו של שוכר עם הבעלים, ואם קיבל הגולן השכירות, באותה שעה הוא גוזלו ומוציאין מידו, כן נ"ל. ואע"פ שהמחבר דחה דינו של הרמ"ה ו"ל בארוך וב־י שם, נ"ל שבעל המורים סובר כדבריו, ולחם ז"ל שומעין.

מורי זהב

להחזיר לבעלים כוי, אבל לא מיירי משבח של הגזילה, והך אגרא בכלל תקנת השוק הנזכר בסימן שס"ט (בטור סעיף ב"), דמה לי לוקח דשקיל ליה הגזלן מהשוכר ה"ל ככל שאר אשר יושבח ושייך בו תקנת השבים. ונראה לי סברת הרמ״ה, כיון שבא לו לגזלן מעות ה״ל כגוזל גזילה אחרת בשעה שלוקח השכר כיון דבאמת הוי של בעלים. ומ"מ (גזלת כלל, וכן מבואר בסימן שע"ג (בכ"י סעיף בי) בנגזל שטורף נראה דאם כבר שילם השוכר לגזלן א"צ לשלם שנית לבעלים, דזה הוא

באר הגולה

הבית (להשכיר) (לשכור) לעלמו דירה, גלענ"ד שאט"פ שאין דרך הדר לשכור שו. ואפילו היה כו". כמ"ש שם ל"ז א' הכא במאי עסקינן שלא כו": חייב לשלם, ממה שכתב הרא"ש שם (סיירי) בפסקיו על דין הבא בסמוך, ושכן משמע בגמ' [שם כ׳ נייב] מה חיסרו ומה הזיקו, משמע הא חיסרו והזיקו פשיטא שחייב וכו', ואי איכא לחיובי, מהאי טעמא איכא לחיובי מפני שאכל חסרונו של זה וב־ק סוף סיי דין דמומן הזה כל הבמים קיימי לאגרא, והביאו הרמ"א בסמוך. לא מיסרו וגם טובה עשה עמו אצל כאן חיסרו דניכחוש כוי, וכן פירש יש"ש לפי שמדה זו לא נזכרה בגמרא כלל. וכן כתב העור (שם) בשמו ושלוה הסכים

הרח"ם (שם), ומהטעם שכתבתי בסמוך (אות ג׳) בשמו.

ביאור הגר"א טז. (ליקוט) שזה נהנה וזה כר׳. ולא קאמר הטעם משום דניתא ליה משום שאיה או ביתא כו', דס"ל כדברי הרא"ש שם שכתב דלרווחה דמילתא אמרו כן וא"ל לזה, וכדברי ר' אמי שם [כ' צ"ב] מאי חיסרו. אצל לכאורה שם ל"ו א' וכר, והביאו הבית יוסף בסעיף ו'. וכתב התרדכי שם נפס ידון בשם הראב"ן אל משמע כן, דאתרינן שם בשלמא התם בין למ"ד כוי. וו"ל דהכי קאמר, דשם ד. כמב הרב המגיד (שם), הוא כדברי הרי"ף בהלכות (שם ט" ע"א מדפי הרי"ף), ושם פ"ב הי ט"דן, אבל דוחק הוא. ולכן נראין דברי הרקב"א ושם כ"א ע"א ד"ה אמר רב הוגאן דגם בבים איכא היזק קלת מחמת דריסת רגל הדיורין, אלא

שהריות שמלילין אותו משאיה הוא כנגד זה ההפסד וו"ש שם [כ"א ע"א] איכא

מגולן או שוכר ממנו. ולא דמי למ״ש בסימן זה סעיף י׳ דאף שנתן השכר לראובן צריך לחזור לתתו לשמעון, דהתם מיירי במקרקע שאינה

:הפירות מלוקח כל זמן שהם בקרקע אבל לא כשאכלן כבר

בינייהו כו'. וז"ש שם (ל"ג) *נ"ו א' בשלמא כו' ה"נ ניחא כו', כנגד ההפסד של מכח"י הכתש. וודאי במקום שאין הפסד כלל אין לריך דניתא ליה, כההיא דמקיף חבירו, נעל אכן או קורה נשם בי צייבן. רשב"א שם. ועוד ראים ברורה מההיא דספינה שם צ"ו א' בלא קיימא לאגרא וכמ"ש בסעיף ה', וכ"כ יש"ש ושם ופ"ש סיי ין. אבל צ"ע ממ"ש שם דאפילו פיחתה אינו משלם אלא הפחת ומאי שנא בא בסעיף ו' יש אומרים דכשאין כו' (ע"כ): יו. ודוקא כו'. עיין חום' שם (כי ע"בן ד"ה הא כו', שאני כו': (ליקוט) ודוקא כו'. שם כ"א א' משום שאמר ושאיה כו', ועיין רא"ש שם, מייחי ומוהך כו׳ אלא אפילו כוי, ור"ל דאפילו לכחחילה מוחר מטעם זה וכמ"ש שם 2"ו אי בי רב יוסף כוי, ושם מדמי להך, ע"ש, ומוכח שם דוקא משום דניסא ליה. אבל דברי הרא"ש צ"ע, דשם מוכם דאי לאו משום שאיה כו׳ היה חייב, דאמר שם בשלמא החם כו׳ ה"יג נימא כו׳ (ע"כ): (ליקוט) ודוקא כו׳. מדאיצעיא להו אם חייב הואיל ונהנה, ואם אימא אפילו לכתחילה יכול לכופו, ועיין חוס׳ שם וב״ק כ׳ ע״בן ד״ה הא כו׳ (ע״כ): (ליקוט) (שס״ט) ושפ״ג) פעיד וֹ בהג״ה. ודוקא כו׳. עיין פוס' דנ״ב י״ב צ׳ ד״ה כגון כו׳, ורילצ״ח כו׳ (ע״כ): יח. ואם החצר כו׳. ממ״ם שם [ב״ק כ׳ ע״ב] וכי מה כו׳ ומה כו׳, המ מיסרו מייב, וכן בכל נחקין זה מסר וזה לא נהנה, ועיין נ"י שם ח' ע"ב מדפי הרייףן, ועיין כאר הגולה ס"ק ג'. אבל הסוס' שם [ע"אן ד"ה זה אין כו' חולקין, וכן דעת הרשב"א [שם ד"ה אלא בחצר דלא], ועיין מ"ש בסעיף ז' בהג"ה [ובסקכ"א]. ווה מ"ש שם [ע"ב] א"ל מתניתין היא כו', ור"ל דהא מתני' [שם י"ט ע"ב] לא חייבה על החסרון בלא נהנה ואפ״ה בנהנה חייב, ופריך רבא האי זה רו׳, ר״ל דהא בעבידא לאגרא ולא עביד למיגר פטור ואין חייב על החסרון ובעביד למיגר חייב, ה"ינ במחניי, ולא דמי לכאן: יט. מיהו כר׳. כנ"ל בהג"ה אע"פ שהוליא כר׳, ולא מחייב כאן אלא משום שאכל חסרונו כנ"ל: (ליקוט) מיהו אם בר׳. דקי"ל גרמא בנוקין פטור, וכן המקבל שדה והובירה [ב״ת ק״ד 16] *דטעם משום דדורשין לשון הדיוט, ואמרינן בירושלמי [שם פ״ט ה״ג] ואת אומרת המבטל כיסו של סבירו חבח״.

פטור, ודוקא בדר בו חייב משום שאכל חסרונו. הרא"ש שם (ע"כ):

NEHENE V'YORED PART I

Rav Yosef Greenwald, Dayan at the Bais Havaad

A TRANSCRIPTION OF THE YORUCHA CURRICULUM WEEKLY SHIUR VIDEO

INTRODUCTION

In this series of shiurim, we will discuss the topic of yored v'neheneh, i.e. when one must compensate another for a benefit they derived. We will try to define these terms, identify which cases are included, study some of the relevant sugyos, and determine the practical halacha for such cases. At the outset, we should note that the status of neheneh, the obligation caused by deriving benefit, within Choshen Mishpat is more ambiguous than the *chiyuv* of *geneivah*, for example. In the case of geneivah, the situation is straightforward: one performs an act of stealing and must return the object stolen or its value. Likewise, a partnership between two parties or an employer-employee relationship creates certain obligations or responsibilities due to the relationship, which are discussed clearly in other areas of Choshen Mishpat. But a situation of hangah, as we will see. does not perfectly fit into either category.

THE DIFFERENCE BETWEEN HANAAH AND NEZEK

The Gemara (Bava Kama 112b) discusses a case of orphans whose father bequeathed them a barn with cows. The orphans assumed that all of the cows had belonged to their father, since as the Gemara states elsewhere, a halachic chazakah exists that any item in one's possession can be assumed to belong to him. The orphans, therefore, decided to slaughter one of the cows for food. Unbeknownst to them at the time, that cow actually belonged to someone else. and their father had recently borrowed or rented it from the owner. In this case, they are not chayav for geneivah or for their act of nezek, since they acted entirely legitimately in slaughtering the cow. Rather, the Gemara rules that they are chayav for a different category known as "dmei neheneh" (a monetary obligation due to the hanaah received). In other words, although the value of a cow is much greater than the amount of its meat when slaughtered (since it can be used to produce milk, work in the field, transportation, and other uses), the orphans only owe 2/3rds of the value of the meat, since this is the value of the benefit they derived from the cow, minus a third due to the fact that they took it without knowing they'd have to pay for it.

A similar case is mentioned in the Gemara elsewhere (Bava Kamma 20) concerning an animal in the *reshus harabim*. Although the owner of the animal is generally exempt from damages of *shein v'regel* caused by the animal in the *reshus harabim*, if the animal eats produce that belongs to someone else (e.g., strawberries), the owner only pays the value of the *hanaah* derived, i.e., the value of the fodder or other animal food that he saved due to the produce consumed. Although the value of the damage to the owner of the produce is much greater than that (since the strawberries are worth more than fodder), the owner of the animal only pays the value of the *hanaah* received, not the value of the damage.

ONE SIMILARITY BETWEEN HANAAH AND NEZEK

Although the *chiyuv* of *neheneh* is distinct from that of *mazik*, there may be some overlap between them. The Rashba (Teshuvos 4:13) and the Ketzos (C.M. 391:2) entertain the possibility that just like in all cases of wrongdoing, such as *nezek* and *geneivah*, one must pay with *meitav* (the highest-grade land) if he pays with land, perhaps in a case of *neheneh* one must also compensate using *meitav*. Although the Rashba and Ketzos conclude that a *neheneh* does not pay with *meitav*, it is evident from the very discussion that some overlap does exist between the *chiyuv* of *nezek* and that of *neheneh*. How do we understand this?

R. Baruch Ber explains (Birkas Shmuel, Kesubos) that this understanding can be inferred from a number of *sugyos* in the Gemara as well. R. Baruch Ber writes that he asked his *rebbe*, Rav Chaim Soloveitchik, to explain the Gemara's ruling (Kesubos 30b) concerning one who has meat stuffed down his throat by someone else. The Gemara states that in such a case, one must pay the owner 2/3rds of the value of the meat, since although the act of eating was involuntary, he nevertheless derived *hanaah* by eating it. But the Gemara also states that if the meat was of a forbidden fat (*cheilev*), the one who ate it is *patur* from compensation due to the principle of *kam lei*, which dictates that one only receives the more severe of two punishments for one action, and here eating cheilev is subject in principle to *kareis* or *malkus* (if done intentionally). R. Baruch Ber was bothered that *kam*

lei applies strictly to punishments or penalties, so why would the *chiyuv* of *neheneh* here be exempted, if it is more of a reality that one derived benefit?

Rav Chaim responded that the *mechayev* of *neheneh* here is that one "took" something from another when eating it, which does qualify as a penalty of sorts. Rav Chaim employed the formulation of Tosafos (Kesubos 56a) that *neheneh* is defined as a *chiyuv* similar to a *milveh hakesuvah baTorah* (a loan written in the Torah), meaning a financial *chiyuv* caused by a person's action.

Rav Chaim's source for this assertion may have been from Tosafos (Bava Kamma 101a s.v. oh dilma), who express a similar idea. The Gemara there posits that if Reuven's fabric was dyed by Shimon's dyes without anyone's direct involvement ["a monkey did it"], Reuven is not obligated to pay him for any services. Tosafos question why Reuven wouldn't be obligated due to the fact that he derived hanaah from having a colored garment? They answer that hanaah is defined as a person or his animal taking something, or a person himself ingesting something. Whereas, in the case of the fabric, Reuven did not take anything; he was simply given his fabric that was now dyed with Shimon's dyes. The Shach (C.M. 391) cites this Tosafos and derives from it that the chiyuv of neheneh involves some element of taking, and as mentioned, R. Chaim developed this idea as well.

R. Shimon Shkopf (Shaarei Yosher 3:25) offers a parallel for this idea. He cites the ruling of the Gemara (Pesachim 25) that if one smells incense from avodah zarah while walking on the street, he does not violate the prohibition against deriving benefit from avodah zarah if he did not have kavanah to enjoy the smell. The Ran there wonders why one's kavanah should matter; if he benefits from it, then he should be chayav for hanaah from avodah zarah either way. R. Shkopf explains the Ran's answer that the chiyuv of hanaah relates only to taking hanaah, not having hanaah. Since "taking" something expresses ownership over it, one is only chayav for hanaah involving such "taking," but not for hanaah that one has without taking. Therefore, one who merely smells while walking is not defined as having "taken hanaah" from the smell and is not chayav if he did not specifically have kavanah to enjoy the smell. In conclusion, although the chiyuv for neheneh is not identical to the chiyuv for mazik, certain elements of the definition of neheneh, such as the requirement for "taking," do overlap with the criteria for mazik.

THE CHIYUV OF MISHTARSHEI

The Gemara (Chullin 131) introduces an additional *chiyuv* known as *mishtarshei*. This *chiyuv*, which is similar in a way

to neheneh, refers to cases where one substantively benefits monetarily from another, and can obligate him even without any ma'aseh of taking. For example, the Gemara there says that if the king's tax collectors wish to appropriate a portion of Reuven's property for taxes but mistakenly take grain that was untithed, Reuven must use other produce and take tithes against that which was taken. The reason is that Reuven's other property has automatically benefited from the actions of the collectors since no more tax will be taken from it. This chiyuv of mishtarshei is actually more similar to halvaah than neheneh in that for both, one accrues a monetary benefit from the assets of another.

Tosafos there distinguishes between the *chiyuv* of *mishtarshei* and *hanaah* with the following *nafka mina*. With respect to *hanaah*, one is always *chayav* if he derives benefit, e.g., when consuming food belonging to someone else, even if he could have decided not to eat that day. By contrast, with respect to a case of *mishtarshei*, Tosafos says that one is not *chayav* (such as in a case where one saved money by not having to pay for a meal) if he theoretically could have fasted instead, since the *chiyuv* is for the substantive bottom-line benefit that one has. Only for that form of benefit is one responsible even if he did not "take" anything.

HOW FAR DOES HANAAH EXTEND?

As we will discuss in the next shiur, there is a machlokes in the Gemara whether one is *chayav* to compensate in a case of *zeh neheneh v'eh lo chaser* (one individual benefits and the other does not lose out), such as using someone's house when they are not home. It's important to note that the entire question there relates only to a case of *hanaah* where one "takes" from the other, as discussed above. Thus, using someone's property by sleeping there is defined as "taking" and thus qualifies as *hanaah* that is subject to the discussion of *zeh neheneh v'zeh lo chaser*. As opposed to, Rav Asher Arieli explains, for example, that one stuck outside in a downpour who stops underneath an awning to protect himself from the rain is certainly not *chayav* to pay anything to the owner of the awning, since that is not defined as "taking" the awning in any way.

For this reason, the Gemara (Pesachim 25b) states that one is not *chayav* for *me'ilah* when benefiting from "kol, mareh v'reiach" (sounds, sights, and smells) of hekdesh in the Beis Hamikdash. Even if one enjoys smelling the ketores or listening to the music of the Leviyim, one is not *chayav* for *me'ilah* since, as discussed above, through smelling or listening one has not "taken" or appropriated anything that would qualify as having taken a hanaah.

Summer Break 5781 (Special Edition)

Tzedaka and Maaser - 8

Tishrei 5782 (Expanded Yom Tov Edition)

• Pruzbul and other Shemitah Topics

Winter 5782 - 1st Semester

- Loans and Guarantees 2
- Collections and Bankruptcy- 2
- Ribbis Fundamentals 3
- Heter Iska 1
- Ribbis by way of Commerce -4

Winter 5782 - 2nd Semester

- Gerama, Garmi, Professional Advice & Malpractice- 4
- Brokerage 2
- Lashon Harah in Business 2
- Yichud and Gender Related Practices in the Marketplace -4

Nissan 5782 (Expanded Yom Tov Edition)

Avoda Zara & Commerce - 4

Summer 5782 -When Things Don't Go As Expected:

- Bais Din 4
- Peshara and Lifnim Mishuras Hadin 2
- Arka'os 2
- Partnership Dissolution 1
- **Employment Termination 3**
- Shabbos & Commerce 4

PART IV

Industry-Specific & In-Depth Supplemental Tracks

Choshen Mishpat Supplemental Track

- Shomrim and Fiduciaries 4
- Shluchim and Agents 4
  - Harsha'a and Power of Attorney
- Mazik 4
  - Acts of Damage
  - Causitive Damages
  - Fire Damage
  - The Laws of Bor
- Nizkei Shcheinim 4
  - Distancing Harmful Items and Practices
  - Foot Traffic
  - Invasion of Privacy Noise Disturbances and
- Easements and Shared Expenses
- Oness & Modaah 4

  - Preemptive Disclaimers
  - What Constitutes Duress
  - The Laws of Lo Sachmod
- Hashavas Aveida 5
- Yerusha 4
  - Wills and Trusts
  - Trustees and Executors
- Sechirus 4
  - Lease Agreements
  - Terminations and Evictions
  - Renairs and Maintenance
- Subleasing and Damages Children in Commerce - 4
- Cheresh
- Shoteh
- Executors
- Nehene 2
  - Kofin al Midas Sedom
- Yored 2
- Talmud Torah 3
  - Yissachar Zevulun

Real Estate Track:

- General Real Estate
- Bar Metzra
- Acquisitions and Ani Hamehapech
- Lo Sachmod
- Brokerage
- Landlord/Tenant
- Zoning Laws
- Rent Control and Evictions
- Fix and Flip
- Administrations and Boards

HealthCare Track:

- Shabbos and Yom Toy
- The Kosher Kitchen and Lifnei
- Foodservice Arrangements
- Partnerships and Ownership
- Ancillary Businesses

- Finance and Ribbis
- · Nursing and Housekeeping
- The Halachic Home; Eruv, Mezuza, Tevilas Keilim, and Medication
- · Compliance and Fiduciary
- Hiring and Poaching
- Avodah Zara and Chukas Hagoyim Issues
- End of Life and Other Medical Matters

Finance and Ribbis Track:

- · Introduction: Understanding
- · Ribbis of Non Jews and Mumar
- Foreign Currencies & Commodities: Selah Beselah Applications
- · Corporate Lending & Borrowing
- Sales & Gifts Under Duress

   Credit Unions Ownership in
  - · Credit Unions: Paying Ribbis by Court Order
  - Pesika:Denosits & Price Guarantees
  - Tarsha- Paying for Credit & Early Bird Specials
  - Arvus & Ribbis: Cosigning on a Non Jew's Loan
  - Arvus & Ribbis: Cosigning on a Ribbis Loan
  - Differentiating Between Expenses & Interest: Defining the Two
  - Ribbis in Partnerships
  - Ribbis in Contracts Capital
    - Calls and Late Fees
  - Deal Syndication & the Real Estate Process From Negotiation to Closing
  - · Ribbis as a Knas: Fines & Penalties
  - Purchasing Tax Liens and Mortgage Bundles
  - Using a Purchased Item When the Sale was Reversed
  - Selling Conditional on Reversing
  - · Ribbis Responsibilities of
  - Lawyers, Brokers, and Witnesses
  - Review of Ribbis Fundamentals
  - Hard Money Loans & Heter Iska - Kulo Pikadon; Chatzi Milve
  - · Heter Iska- The Approach of Reb Moshe Feinstein
  - Heter Iska Klali and Loans Specified to be Al Pi Heter Iska
  - Ribbis Mukdemes Ribbis MeUcheres
  - Ribbis Devarim
  - Defining Ribbis: Gifts Favours and Charitable **Donations**

(subject to change)

Business Halacha Fundamentals

Elul 5780

- Dina D'malchusa Dina- 2*
  - » Obligation to Adhere to Civil Law
  - » How Civil Law Impacts Agreements Between Two Parties
- Common Business Practice & Minhag Mevatel Halacha - 2
  - » What Constitutes a Minhag
  - » How Minhag Impacts Employment, Tenancy, Partnerships and Real Estate Deals etc.

Tishrei 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

Business and Employment on Chol Hamoed

Setting Up A Kosher Business

Winter 5781

Introduction to Choshen Mishpat & Business Halacha -1

- Gezel 3
- Gezel Akum, Ta'os and Mate' Akum -2
- Geneivas Da'as 1
- Acceptable Marketing 1
- Halachic Considerations of Corporate Gifting 1
- Halachos of Employment -4
  - » Backing Out
  - » Where Backing Out Causes a Loss
  - » Working Pro Bono and Hiring Jewish
  - » Obligations of Employer and Employee
- Halachic Deals and Documents 4
  - » Understanding Asmachta
  - » Agreements and Kinyan Devarim
  - » The Halachic "Agreement Validation" Clause
  - » Non-Competes and Non-Circumvent Agreements
- Partnerships & Corporations 4
  - » Structuring
  - » Legal Entities and Trusts
  - » Management
  - » Divisions of Profits and Losses

Nissan 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Corporate Chametz The Issues and the Solutions
- Isurei Hana'ah

Maintaining A Kosher Business

Summer 5781 - Commitments & Kinyanim

- Hasagas Gevul & Competition 4
  - » Ani Hamehapech
  - » Ma'arufiya
- Kinyanim Expounded 4
  - » Mechusar Amana
  - » Mi Shepara
  - » Situmta and Kinyanim of the Marketplace
- Ona'ah 2
- Mekach Ta'os- 3

^{*} Number of weeks for this topic

What

This ambitious project will harness the collective expertise of a team comprised of advanced talmidei chachamim, experienced, seasoned Dayanim, that are well versed in corporate practice and common business norms.

Collaborating with a talented group of editors and writers, they have created a syllabus and curriculum of study, with accompanying shiurim and personal guidance, enabling participants to have the tools to proclaim with confidence, "Yes. Nossasi venosati be'emunah!"

How

The core curriculum is segmented in modules, and can be learned as an individual self paced; or, participants can join chaburos coordinated by the Bais HaVaad for those that desire group study. Page by page, step by step, the learning will be facilitated with a daily audio "Blatt shiur" guiding the participant through the sources as well as a weekly video shiur presented on each topic by Dayanim that will share fundamental and practical applications of the sugya covered.

Daily practical Q&A applications of the subject matter will be offered alongside through the Business Halacha Daily series.

Why

As participants amass a broad and deep knowledge on an academic level directly from the source — coupled with real life scenarios presented by experienced Dayanim — they will acquire the clarity to determine not only what is a שאלה but, more important - why.

Only through - understanding the fundamentals of the subject - can one truly appreciate and internalize what defines right and wrong.

Fulfillment and satisfaction in the realm of the divine is like no other. A mesayem masechta revels in the transcendent feeling of his accomplishment. Truly sublime and the envy of his peers.

Contemporary businessmen have their own, unique, 'siyum hashas' at the completion of Yorucha corriculum. It is the moral imperative of a frum yid, and now accessible to all.

The *hadran alach* of Yorucha is the ultimate badge of honor and medal of distinction for the businessman of our times.

Similar to a sofer who, with his intensive knowledge of hilchos safrus, is confident and secure in the propriety of his profession; so, too, businessmen will gain the peace of mind knowing with conviction that they ply their trade *be'emunah uveyosher*.

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

MISSI@N

To facilitate and provide a framework for the frum businessman to gain the in-depth halachic knowledge he needs for contemporary business dealings.

Through increased knowledge and guidance, Yorucha will elevate the frum public's adherence to halacha as it pertains to choshen mishpat and standard business practices.

WEEKLY DEDICATIONS & SAREL ELEF

Mr. & Mrs. Michael Abramson - Los Angeles, CA

R' & Mrs. Chaim Gross - Lakewood, NJ

R' & Mrs. Saadia Zakarin - Monsey, NY

R' & Mrs. Yudi Hertzberg - Monsey, NY

R' & Mrs. Avrohom Kohn - Jackson, NJ

Rav & Mrs. Yechiel Becher - Monsey, NY

R' & Mrs. Yossi Wexler - Lido Beach, NY

R' & Mrs. Michael Reiser - Brooklyn, NY

R' & Mrs. Yechiel Schachner - Lakewood, NJ

Mr. & Mrs. David Yitzchaki - W. Hempstead, NY

R' & Mrs. Ephraim Ostreicher - Far Rockaway, NY

R' & Mrs. Yaakov Klein - St. Louis, MO

R' & Mrs. Ari Schwartz - Monsey, NY

Mr. & Mrs. Tzvi Meltzer - Kew Gardens, NY

R' & Mrs. Refoel Rockowsky - Monsey, NY

R' & Mrs. Yossi Bauman - Lido Beach, NY

Mr. & Mrs. Steve Milstein - Lido Beach, NY

R' & Mrs. Leizer Rousman - Lakewood, NJ

R' & Mrs. Shimshon Bienstock - Los Angeles, CA

R' & Mrs. Dovid Bloom - Far Rockaway, NY

לזכות זיווג הגון בקרוב אסתר שיינדל בת שולמית | ברכה אסתר בת דינה

R' & Mrs. Tzvi Rieder - Monsey, NY

R' & Mrs. Ahron Wolfson - Monsey, NY

R' & Mrs. Shumy Reichman, Brooklyn, NY

R' & Mrs. Avi Steinberg - Lido Beach, NY

Mr. & Mrs. Alex Berkovitch - Lido Beach, NY

R' & Mrs. Haim Cohen-Saban - Brooklyn, NY

SPONSOR YORUCHA

Fuel the growth of Yorucha TO THOUSANDS WORLDWIDE!

Yorucha Founder	\$25,000
Month of Yorucha	\$18,000
Ma'areh Mekomos Booklet	\$12,000
Yorucha Corporate Sponsorship	\$10,000
Ma'areh Mekomos Booklet Distribution	\$5,000
Single Topic Corporate Sponsorship	\$2,500
Week of Yorucha	\$1,800
Sarei Flef	\$1,000

Donations can be made payable and sent to: Bais HaVaad Halacha Center 105 River Ave. Suite 301 Lakewood NJ 08701 501c3 Tax EIN# 26-3711474

CURRENT YORUCHA CHABUROS

ATLANTA

Anshi Sfard Rabbi Nachi Friedman

Yeshiva Ohr Yisroel Rabbi Chaim Freeman

BAL HARBOUR, FL

R' Yakov Tzvi Blejer Rabbi Zelig Privalsky

The Sephardic Center Rabbi Yair Massri

BALTIMORE

Khal Ahavas Yisroel Tzemach Tzedek Rabbi Dovid Heber Rabbi Mordechai Shuchatowitz Rabbi Shaul Elchonon Sofer

Baltimore Community Kollel Rabbi Ahron Muller

BELLE HARBOR, NY

Congregation Bais Yehuda R' Dovid Semel

BOSTON

Congregation Chai Odom Rav Dovid Moskovitz

BROOKLYN

Bais Aharon (Felder's) Rabbi Heshy Wolf

Beis Hamedrash Of **Flatbush** Rabbi Tzvi Yaakov Zolty R' Moshe Arieff

Bnei Yosef Rabbi Igal Carmi Rabbi E. D. Miller

Flatbush Park Jewish Center Rabbi Eli Moskovitz Rabbi Yisroel Perelson

Magen Avraham Rabbi Duvi Bensoussan Rabbi Eliezer Elbaz

Yad Yosef Torah Center Rabbi Eddie Kassin

CATSKILL REGION

Tamarack Hills -Ellenville Rav Dovid Grossman

CHICAGO

Agudas Yisroel of West Rogers Park Rabbi Moshe Scheinberg Bais Medrash Mikor Hachaim Rabbi Mordechai Raizman

Shaarei Tzedek Mishkan

Rabbi Yishai Broner

Kollel Tiferes Yisrael Rabbi Yitzchok Simcha

Adas Bnei Yisrael Rabbi Moshe Kaufman

CINCINNATI

Cincinnati Community Kollel Rav Meir Minster

CLEVELAND

Beis Doniel Rabbi Dovid Aron Gross

Telshe Yeshiva Rabbi Itamar Nisenbaum

DALLAS

Congregation Toras Chaim Rabbi Yaakov Rich

DEAL

Deal Shul Rabbi Yosef Erani

West Deal Shul Rabbi Avi Elbaz

DETROIT

Lakewood Kollel Rabbi Boruch Miller R' Eli Blumenkehl

FAR ROCKAWAY

Khal Zichron Moshe Dov

Rabbi Ahron Stein

Sulitzer Bais Medrash Rabbi Avrohom Hartman

Cong Kneseth Isreal, (White Shul) Rabbi Motti Neuburger R' Ahron Richman

GATESHEAD, UK

Rabbi Dov Oppenheimer

GIBRALTAR

Massias Hall Rabbi Rafi Bitan

HOUSTON

Meyerland Minyan Rabbi Menachem Bressler Rabbi Shea Lazenga

JACKSON

Khal East Veterans Rabbi Baruch Issac

LAKEWOOD

Bais HaVaad Rav Dovid Grossman

Bais Medrash Ohev **Yisroel** Dayan Shmuel

Honigwachs Reb Shaya Ellinson

Bais Medrash of Chestnut Rabbi Yosef Greenfeld

Bernath and Rosenberg Rav Baruch Fried R' Yossi Schuck

Bitbean

Rabbi Aryeh Caplan R' Ephraim Arnstein

Clearstream Chabura Rabbi Yosef Fund R' Yitzv Rosenbaum

Kehal Nachlas Yaakov Rabbi Mayer Boruch Turin

Kehilas Heartstone Rabbi Zecharia Wiesenfeld Rabbi Avrohom Ellman

Madison Executive Offices Rabbi Doniel Dombroff

Minyan Avreichim Sefaradi Rav Ariel Ovadia

Ner Yisroel, Ridge Ave Reb Shimshon Herz

The Shul at The Woods Rabbi Chaim Yehoshua Schorr

Yeshiva Heichal Hatalmud Rabbi Mordechai Horowitz Rabbi Zvi Basch

LAWRENCE

Greater Five Towns Chaburah (In Formation)

Yeshiva Gedolah Ateres Yaakov Rabbi Yisroel Gold

LIDO BEACH

Lido Beach Synagogue Reb Yakov Lowinger

LINDEN

Bobov Linden Rav Chaim Sender Twersky

LOS ANGELES

Bait Aaron Torah Outreach Center Rabbi Moshe Nourollah R' Avraham Hirshberg

Kollel of LA Rabbi Zalmen Frager

Link Kollel Rabbi Mordechai Lebhar R' Danny Zaghi

MARGATE

Young Isreal of Margate NJ Rabbi Yankey Orimland

MINNEAPOLIS

Minneapolis Kollel Rabbi Maeier Kutoff Rabbi Binyomin Stoll

Yeshiva of Minneapolis Rabbi Binyomin Stoll

MONSEY

Brisker Kollel Rabbi Michoel Illes

Congregation Torah Utfila Rabbi Moshe Langer

Haverstraw Community Chabura Rabbi Tzvi Rubin

Khal Chaye Avraham Rav Yecheskel Spitzer Rabbi Eli Moskovitz

Khal Dexter Park Rav Yosef Greenwald R' Dov Greenberg

Monsey Night Kollel Rabbi Yisroel Sapirstein Reb Shimon Marlin

Monsey Night Seder R' Aharon Subar

Zichron Yakov Rabbi Yehuda Russack R' Simcha Levi

NEW HAVEN

Kollel of New Haven Rabbi Menachem Prescott

PASSAIC

Ahavas Israel Rabbi Yehuda Kovacs

PHILADELPHIA

Philadelphia Community Kollel Rabbi Yosef Prupas Rabbi Yaakov Baum

Young Israel of the Main Line Rabbi Avraham Steinberg

PROVIDENCE, RI

Sha'arei Tefillah Rabbi Fliezer Marcus

QUEENS

Congregation Ohr Bechor Halevi Rabbi Chaim Schwartz

House of Torah Rabbi Yosef Mosheyev Rabbi Abo Zavulunov

RIVERDALE

Riverdale Kollel Rabbi Michoel Ghermezian

SAN FRANCISCO

San Francisco Chabura Rabbi Dan Tobali

SOUTH BEND

Midwest Torah Center Rabbi Doron Lazarus R' Simon Springer

ST. LOUIS

St. Louis Chabura Rabbi Elivahu Chaim Goldstone Reb Yaakov Klein

STATEN ISLAND

Kehilas Niles Rabbi Dovid Waldman

THORNHILL

Ateres Mordechai Thornhill Kollel Rabbi Yosef Rothbart

Kollel Ohr Yosef Rabbi Eli Kohananoo

TORONTO

Kollel Ohel Yom Tov Rabbi Chesky Weiss

Kollel Toronto Rabbi Avrohom Goldner

WATERBURY

Yeshiva Ateres Shmuel Rabbi Bernstein

WEST HEMPSTEAD

Beis Medrash of West Hempstead Rabbi Dov Greer

Young Israel of W. Hempstead Reb David Felt Reb Aaron Gershonowitz

WOODMERE

Aish Kodesh Rabbi Yoni Levin

Kehillas Bnai Hayeshivos Rabbi Shmuel Witkin

JOIN THE YORUCHA INITIATIVE!

888.485.VAAD(8223) #302

yorucha@baishavaad.org

k baishavaad.org/yorucha

3 WAYS TO JOIN:

AS AN INDIVIDUAL

Join the national Yorucha chabura together!

Tap into the physical or digital resources via hard copies, web, email and/or whatsapp.

Connect with Bais HaVaad Dayanim and Poskim for any questions you may have, as well as arranging study sessions with a Dayan, setting up a chavrusa, and more.

AS A COMMUNITY

Set up or join a community or shul chabura

Reach out to organize a choshen mishpat chabura in your own shul.

AS A BUSINESS

Set up a Board Room Bais Medrash in your business

Mincha Learning In just 5 minutes a day, before or after Mincha, you can learn short, practical and insightful Business Halachos.

Weekly Lunch & Learn Join a deeper dive into the background of the halachos by understanding the sugya behind the halachos as well.